

SOTAVETERAANI KRIGSVETERANEN

N:o 6/2009 ■ Tarkastettu levikki 68 225 ■ Joulukuun 16. päivänä 2009

**Liiton valtuusto
hyväksyi toiminta-
suunnitelman**

sivu 9

**Lauri Tammi
haastattelussa**

sivu 14

Piirien joululehdet

sivu 20

**Marskin merkki
kampanja alkoi**

sivut 22–23

**Tammenlehvän
Perinneliitto
seminaarissa**

sivu 25

Talvisotapaketti

sivut 26–30

**Asekätkennän
muistokivi
Muhokselle ja
Mäntsälään**

sivut 34–35

Kirjasatoa

sivut 50–54

Talvisodan joulu poikkesi järkyttävällä tavalla aikaisemmista. Joulukortteja lähetettiin sotajouluna 1939 ehkä enemmän kuin ennen. Korttien ja kirjeiden saaminen oli Talvisodan aikana tärkeää, koska se oli ainoa tiedon saannin väline rintamalta kotiin ja päinvastoin. Kuvan kortti esittää lomalle päässyttä lottaa. Kortin on lähettänyt vanki kenttäpostissa neidille Helsinkiin jouluna 1939. Kuva: Paavo Frimanin kokoelmat

Helsingissä 16. joulukuuta 2009

Marskin merkki -kampanja ja talvisodan muisto

Talvisodan 70-vuotismuisto on havahduttanut suomalaiset vakavien kysymysten äärelle. Marraskuun 30. päivän tilaisuudet kirkoissa ja sankarihaudoilla ovat vielä mielessä. Muistot sodan syttymisestä ovat sävyttäneet myös perinteiset joulukuun 6. päivän juhlallisuudet.

Tutkijat ovat ahkeroineet. Tietoa talvisodasta on syvennetty, uusia näkökulmia tapahtuneen selitykseksi on etsitty ja avattu. Äskeinen ulkoasiainministeriön kumppaneineen Helsingin yliopiston suojissa järjestämä seminaari ”talvisodasta informaatiosotaan” tarjoaa tästä työstä hyvän esimerkin. Tammenlehvän Perineliiton tuore gallup-tutkimus kertoo suomalaisten haluavan talvisodan muiston ja oman kansan sankaruuden säilyvän kansakunnan muistissa.

Sotiemme veteraanit järjestöineen ovat liikkeellä niin ikään. Yhteistä varainhankintaa toteuttamaan perustettu Veteraanivastuu ry on kytkenyt Marskin merkki -kampanjansa talvisodan 105:een kunnian päivään. Järjestäjien viesti vielä jatkuvan varainhankinnan tarpeellisuuden arvailjalle on yksituumainen. Omaehtoista veljes/sisartukea tarvitaan vielä vuosien ajan. Työ kysyy kuitenkin varoja. Siksi meidän on vedottava ystäviimme. Sadat paikallisyhdistykset ja -osastot kannattajavoimineen pitävät huolen siitä, että kertyneet varat löytävät osoitteeseensa, avun tarpeessa oleville veljille ja sisarille.

Elämme joulun odotuksessa, jo 65. rauhanajan joulu on ovella. Uuteen

vuoteen siirrymme aikoin palata talvisodan muistoihin. Ne tulevat vastaan viettäessämme tuon sodan päättymisen muistopäivään 13. maaliskuuta kytkeytyvää Sotaveteraaniliiton järjestöviikkoa, Sotaveteraaniviikkoa. Talvisodan muistot ovat myös taustalla, kun sunnuntaina 14. maaliskuuta kokoonnumme Helsingin jäähallissa pidettävään sotaveteraanikuorojen ja niiden perinnekuorojen suurkonsertiin, jonka suojelijana on tasavallan presidentti Tarja Halonen.

Vuosien saatossa talvisodan ihme ja talvisodan henki ovat saaneet lukuisia tulkintoja. Marskin merkki -kampanjaan liittyvässä oheisjulkaisussa ”Talvisodan 105 kunnian päivää” on Paavo Suonisen kiintoisa löydös Pekka Peitsen, presidentti Urho Kekkosen, kuvauksesta:

”Talvisodan aika oli jotakin aivan erikoislaatuista kansamme elämässä, niin erikoislaatuista, että sellaista tuskin enää koskaan voidaan saavuttaa. Se oli alituista pyhää, se oli hurmiota, jonka voima ei ehtinyt laskea. Tuon mielialan oli synnyttänyt tunne, jonka yksityisiä tekijöitä on vaikea eritellä. Siinä oli sekaisin luottamusta oikeaan asiaan ja lopulliseen voittoon, siinä oli kohtalonomaista aavistusta vastarinnan toivottomuudesta sekä sen jälkeen seuraavasta kansallisesta ja henkilökohtaisesta tuhoutumisesta. Koko kansa oli ikään kuin pukeutunut juhla-asuun.”

Aarno Strömmer

Virheellinen uutinen leimasi veteraaneja

Keski-Suomessa ilmestynyt Sunnuntai-suomalainen uutisoi 22. marraskuuta virheellisesti veteraanijärjestöjen ja -säätiöiden 87 miljoonan euron varallisuudesta. Monet muutkin tiedonvälittimet julkaisivat tämän Sunnuntaisuomalaisen väärän tiedon. Hetkessä syntyi mekka-la, jollaista emme ole kokeneet aikaisemmin. Yksityiset henkilöt lähettivät sähköposteja ja ottivat kantaa internetin sivustoilla. Veteraanijärjestöt oli hetkessä leimattu virheellisellä laskelmalla epäilyttävällä tavalla toimiviksi, kun ne uutisen mukaan säilivät rahaa, eivätkä anna sitä veteraaneille.

Osa mediasta suhtautui asiaan maltillisesti. Heillä oli tiedossaan järjestöjen oikea varallisuustilanne. Negatiivisia vaikutuksia tuli Veteraanivastuun juuri käynnistyneelle varainhankintakampanjalle.

Uutisessa liittojen varallisuuteen oli laskettu mukaan sellaisia säätiöitä ja yhdistyksiä, jotka eivät kuulu veteraanijärjestöjen ryhmään. Ne toteuttavat tarkoitustaan omien sääntöjensä mukaisesti. Järjestöjen varallisuudesta ei myöskään ollut vähennetty velkoja ja vastuita. Näin kokonaisluvut oli virheellisesti saatu näyttämään todellisuutta suuremmilta.

Sotainvalidien Veljesliiton jäsenistö on noin 15 prosenttia kaikista veteraaneista. Omaisuudesta liiton osuus on lähes 90 prosenttia. Sotainvalidien Veljesliitolle on päätökset käyttää varoistaan jäsenkuntansa hyväksi yli puolet vuoteen 2013 mennessä ja loput 2020-luvun alkuun mennessä.

Veteraanit ovat vuosikymmeniä sitten perustaneet järjestönsä ja toimivat edelleen niiden johdossa. Käytännön työ on useimmin luovutettu nuoremmille kan-

nattajavoimille. Tätä luottamussuhdetta me nuoremmat haluamme erityisesti varjella ja kunnioittaa.

Veteraanijärjestöjen hallintoelimet ovat laatineet toimenpide- ja varojen käyttösuunnitelmat tuleviksi vuosiksi. Ne ovat median ja kaikkien muidenkin asiasta kiinnostuneiden saatavilla. On vain myönteistä, että media seuraa toimintaamme ja raportoi siitä. Me annamme mielellämme oikeaa tietoa toiminnastamme. Kolmen varattoman ja yhden varakkaan järjestön holtiton käsittely yhdessä aiheuttaa kuitenkin harmia kaikille. Se haittaa erityisesti niitä, joiden varat riittäisivät vain vuoden toimintaan, mutta ne suunnittelevat toimivansa jäsentensä hyväksi vielä kymmenen vuoden ajan. Tässä sarjassa ovat myös Suomen Sotaveteraaniliitto ja sen piirit ja yhdistykset. Sotaveteraaniliiton ongelma ei ole sen 1,5 miljoonan taseen käyttäminen, kun vielä kymmenen vuoden ajan tarvittaisiin 2 milj. euroa vuodessa. Tässä on liitolla vielä tehtävää. Kannattajia, tukijoita ja ystäviä tarvitaan.

Veteraanijärjestöjen varainhankinnan tarve olisi pienempi tai puuttuisi ehkä kokonaan, jos valtio olisi turvannut kaikkien veteraanien elämäntöön kunnolla. Veteraanien ikääntymisen myötä heidän tukitarpeensa kasvaa, vaikka määrä vähenee. Vielä suurempi tuen tarve on puolisoilla ja leskillä, joiden tulotaso on veteraaneja alempi. Veteraanijärjestöt ovat vuosia esittäneet parannuksia veteraanien etuuksiin. Aivan viime vuosina niissä ei kuitenkaan ole edetty.

Markku Seppä

Itsenäisyyspäivän valtakunnallinen paraati järjestettiin Riihimäellä. Ensimmäisenä rivistössä olivat valtion ja jääkärien liput ja kolmantena sotiemme veteraanien lippulinna. Näiden jälkeen tulivat muut 20 eri maanpuolustusjärjestön lippuetta.

Paraatin vastaanottivat Puolustusvoimain komentaja Ari Puheloinen, Riihimäen kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Jorma Höök ja Etelä-Suomen läänin maaherra Anneli Taina. Paraatiin osallistui yhteensä 1000 henkilöä ja 52 ajoneuvoa.

Sotainvalidien Veljesliiton puheenjohtajana 2001-2009 toiminut professori Veli Matti Huittinen oli saman ajan myös Suomen veteraaniliittojen valtuuskunnan jäsenenä ja vuorollaan Vevan puheenjohtajana. Vevan nykyiset puheenjohtajat (vas.) Juhani Saari, Aarno Strömmer, Onni Toljamo ja Kaarina Peltola luovuttivat Veli Matti Huittiselle 6. marraskuuta kiitoksena pitkästä ja merkittävästä työstä maljakon.

Poliklinikkamaksut poistettu veteraaneilta useissa sairaanhoitopiireissä

Suomen veteraaniliittojen valtuuskunta (Veva) lähetti 2008 kaikille sairaanhoitopiireille ehdotuksen poliklinikkamaksujen poistamiseksi sotiemme 1939-45 veteraaneilta. Toisissa sairaanhoitopiireissä asia sai heti myönteisen vastaanoton, mutta toisissa asiaa on käsitelty useampaankin kertaan. Tämän hetken tiedon mukaan poliklinikkamaksut ovat poistuneet tai poistuvat alla olevan aikataulun mukaan seuraavista sairaanhoitopiireistä:

Sairaanhoitopiiri	voimassa alkaen
Etelä-Pohjanmaan	1.1.2010
Helsingin ja Uudenmaan	1.1.2009
Kainuun maakunta	1.5.2009
Kanta-Hämeen	1.5.2009
Kymenlaakson	1.9.2008
Pirkanmaan	15.5.2009
Pohjois-Pohjanmaan	1.6.2009
Pohjois-Savon	1.8.2009
Päijät-Hämeen	1.1.2009
Satakunnan	1.9.2009

Sotaveteraanien X laulujuhla lähestyy

Sotaveteraanikuorojen kymmenes laulujuhla pidetään yhdessä perinne- ja veteraanikuorojen kanssa 14.3.2010 Helsingin Jäähallissa. Laulujuhlan teemana on Talvisota 70 v. Edellisenä päivänä Talvisodan päättymisestä tulee kuluneeksi 70 vuotta. Juhlille odotetaan 700 laulajaa ja 4000-5000 konserttivierasta.

Sotaveteraanien henkisen virkistykseen lähteinä ovat menneinä vuosikymmeninä olleet veteraanien omat kuorot. Kuorotoiminnan kohokohtia ovat olleet valtakunnalliset laulujuhlat, joita on vietetty parin vuoden välein vuodesta 1990 alkaen. Nämä juhlalat ovat olleet vahvana osoituksena sotaveteraanien hengestä ja laulun oleellisesta osasta henkisen virkistykseen tuottajana, isänmaallisen hengen ja yhteenkuuluvaisuuden vahvistajana.

Tällä kertaa laulujuhlaan osallistuvat myös sotaveteraanikuorojen valitsemat perinnekuorot, joille vastuu veteraanien lauluperinteen vaalimisesta on vähitellen siirtymässä. Vaikka juhlan pääjärjestäjinä ovatkin Helsingin ja Espoon sotaveteraanikuorot, ovat käytännön järjestelyvastuun ottaneet näiden perinnekuorot Viipurin Lauluveikot ja Espoon Mieslaulajat. Tukea jär-

jestäville kuoroille antavat mm. Sotaveteraaniliitto, Helsingin kaupunki, puolustusvoimat ja Maanpuolustuskoulutusyhdistys yhteistoimintakumppaneineen.

Tasavallan presidentti Tarja Halonen on lupautunut laulujuhlan suojelijaksi ja pääpuhujaksi.

Laulujuhlan ohjelma käsittää perinteistä suomalaista mieskuoromusiikkia ja sotaveteraanien vakiintunutta isänmaallista ohjelmistoa. Säestyksestä vastaa Kaartin soittokunta ja solistina laulaa oopperalaulaja Jorma Elorinne. Ohjelmassa on myös teatterineuvos Matti Rannin lausuntaesitys. Tilaisuuden juontaa ylipormestari Eeva-Riitta Siitonen.

Pääsylippuja on saatavissa 2.1.2010 lähtien Lippupisteiden myyntipisteistä kautta maan. Ryhmät voivat tilata lippuja ennakoon myös suoraan järjestäjiltä sähköpostitse osoitteesta

Marja.Riukka@Sotaveteraaniliitto.fi
tai postitse osoitteesta
Suomen Sotaveteraaniliitto ry.
Marja Riukka
PL 600
00521 HELSINKI

Lipun hinta on 15 euroa/kpl. Tilattaessa vähintään 10 lipun erissä hinta on 12 euroa/kpl.

Maakunnissa asuvat veteraanit voisivat organisoida yhdistyksissään yhteisen matkan pääkaupunkiseudulle laulujuhliin ja tilata liput ryhmänä hyödyntäen yllämainitun ryhmälennuksen.

Veteraaniperinteen tunnustuspalkinto Vuokko Joelle

Tammenlehvän Perinne- liiton ensimmäinen Veteraaniperinteen tunnustuspalkinto on myönnetty Oulun maakunta-arkiston johtajalle **Vuokko Joelle** hänen sotiemme 1939-1945 veteraaniperinteen hyväksi tekemästään arvokkaasta ja esimerkillisestä työstä.

Vuokko Joki on vuodesta 2006 lähtien ollut veteraanien arkistoperinnettä selvittävän Perinneliiton tallennetyöryhmän jäsen. Hänen ohjauksessaan toteutettiin vuonna 2006 laaja, koko valtakunnan kattava kotiseutuarkistojen ja niiden veteraaniaineistojen kartoi-

tustyö, jonka tulokset on voitu viedä asian harrastajien käytettäväksi liiton ylläpitämään perinneportaaliin. Vuokko Joki on tämän lisäksi ollut aktiivisesti ohjaamassa ja opastamassa sekä veteraanijärjestöjen arkistojen että yksittäisten veteraanien henkilökohtaisten aineistojen tallentamistyötä. Työssään maakunta-arkiston johtajana Vuokko Joki on kuluva vuoden aikana antanut merkittävän panoksen Suojeluskunta- ja Lotta Svärd -järjestöjen arkistojen selvitystyöhön erityisesti Pohjois-Suomen osalta.

Tunnustuspalkinnon luovuttivat Vuokko Joelle puheenjohtaja Eino Siuruainen ja toiminnanjohtaja Pertti Suominen 17.11. Oulussa.

**Liiton toimisto on suljettu
28.-31.12.2009.**

**Toimiston ollessa suljettuna
voitte tarvittaessa ottaa yhteyttä**

**toiminnanjohtaja Markku Seppä, puh. 0400 921 332
sosiaalis sihteeri Anni Grundström, puh. 040 822 3998**

**Henkilökunta toivottaa kaikille
rauhaisaa joulua ja kiittää kuluneesta vuodesta.**

Joulutervehdykset Sotaveteraani-Krigsveteranen -lehden

TASAVALLAN PRESIDENTIN TERVEHDYS

Esitän kaikille SOTAVETERAANI
– KRIGSVETERANEN -lehden lukijoille
parhaan tervehdykseni sekä toivotan
heille perheineen hyvää joulua ja
onnellista uutta vuotta 2010.

Tarja Halonen

Tarja Halonen
Tasavallan presidentti

Tuon sitkeyden ansiosta säilytimme vapauden, itsenäisen isänmaan. Tuon sitkeyden luomalle perustalle meidän seuraavien sukupolvien on ollut hyvä rakentaa maatamme. Uusien sukupolvien on seurattava esimerkkiämme ja ponnistettava isänmaamme hyväksi. Uusilla sukupolvilla on uudet haasteet edessään, mutta historian tapahtumia ei pidä unohtaa, ne on syytä pitää kansakunnan yhteisessä muistissa.

Elämme jälleen kerran taloudellisesti niukkoja aikoja. On hyvä muistaa, että me suomalaiset olemme selvinneet yhteisvoimin aiemmistakin vaikeista ajoista. Talouden taantumasta selviytymiseen tarvitaan jälleen talvisodan henkeä, meidän on pidettävä yhdessä huolta maamme tulevaisuudesta. Meidän kaikkien suomalaisten osaamista ja työtä tarvitaan, meidän kaikkien tulee kantaa vastuumme maamme ja kansalaistemme hyvinvoinnista. Vastuullamme on myös parhaan mahdollisen huolenpidon takaaminen sotiemme veteraaneille, joiden uhraukset hyvinvoinnillemme ovat olleet mitaamattomat.

Toivotan Teille kaikille veteraaneille sekä läheisillenne rauhaa ja levollista joulunaikaa sekä oikein hyvää uutta vuotta 2010.

Sauli Niinistö

Talvisodan 70-vuotis-
muistoa vietetään näinä
kuukausina. Muis-
totilaisuudet palauttavat
mielimme historiamme kää-
nekohtaan. Suurin osa itsenäisyytemme turvanneista veteraanipolvista on jo siirtynyt keskuudestamme pois. Osoi-

tamme kiitoksemme niin poisnukkuneille kuin teille, jotka vielä olette keskuudestamme. Veteraanien ja teitä tukeneen kotirintaman ansiota on, että Suomen nykyisen kaltainen hyvinvointi on voitu rakentaa. Kansainvälinen asemamme on vahva ja voimme itsenäisesti päättää tulevaisuudestamme.

Valtiovallan kiitos ja huolenpito veteraani-ikäluokista näkyy valtion budjettiin varattuna määrärahoina. Tänä vuonna tuo summa on neljäsataa miljoonaa euroa. Sillä rahoitetaan sotainvalidien ja veteraanien erityisen huollon ja hoivan tarpeita. Molempien hallitusteni ohjelmat ovat sisältäneet veteraanipoliittisia tavoitteita. Huolimatta valtiontalouden hyvin vaikeasta tilanteesta olemme voineet kohentaa vuo-

sittain veteraanietuuksia. Vuoden 2010 budjetti ei tee poikkeusta tästä linjasta.

Veteraanien työ on luonut perustan, jolta nuorempien sukupolvien on ollut helpompi jatkaa yhteisten päämäärien eteen tehtäviä ponnisteluja. Olkoot saavutuksenne pohjana työlle ja päätöksille, joilla turvataan suomalaisen yhteiskunnan vahvuudet kauas tulevaisuuteen. Sankarihautausmaiden kynttilöillä on tänä jouluna erityinen sanomansa.

Toivotan veteraaneille, omaisillenne ja kaikille tämän lehden lukijoille rauhaa joulua, terveyttä ja voimia tulevalle vuodelle.

Matti Vanhanen

Seitsemän vuosikymmentä on kulunut siitä, kun Suomen kohtalo ratkaistiin taisteluissa ylivoimaista vihollista vastaan. Monet teistä uhrasivat nuoruutensa ja terveytensä isänmaan puolesta. Ikäluokkanne nosti uhrauksillaan ja työllään Suomen muiden vapaiden ja vauraiden valtioiden joukkoon. Rivinne harventuvat, mutta perintönne elää nuorisomme ja tulevaisuuden rakentajien arvomaailmassa. Pieni kansamme kuuluu yhdentyvään Eurooppaan, mutta samalla se vaalii isänmaallisuutta, vastuuntuntoa ja huolenpitoa lähimmäisestään.

Suomen puolustusta on sopeutettu ajan muutosten asettamiin vaatimuksiin. Muutoksista huolimatta tietyt perusasiat

säilyvät. Me valmistaudumme puolustamaan koko Suomea, ja puolustamisesta huolehtivat suomalaiset miehet sekä vapaaehtoiset naiset asevelvollisuuden pohjalta. Näin säilytämme aidon puolustustahdon. Maan-

puolustustahto on edelleenkin Suomen puolustuskyvyn vankka perusta. Ylpeys menneisyydestä ja terve kansallinen itsetunto ovat kansakuntamme menestyksen edellytyksiä tulevaisuudessakin.

Joulu on hiljentymisen aikaa nykyajan kiivaassa elämänrytmisissä. Samalla kun itse rauhoitumme läheistemme seurassa, on myös aikaa muistaa niitä, jotka antoivat kalleimman uhrinsa isänmaalle. Puolustusvoimien puolesta toivotan sotaveteraaneille perheineen rauhallista joulua ja terveyttä uudelle vuodelle.

Ari Puheloinen

Kenraali Ari Puheloinen
Puolustusvoimain komentaja

”Tähtien palvelijat oppivat tähden kautta kumartamaan Sinua, vanhurskauden Aurinkoa, ja tuntemaan Sinut, Koitton korkeudesta”.

Joulun juhlahymnissä kuvataan Jumalan tulemistä ihmiseksi aurinkosymbolilla: se oli kuin idän auringon koitto, joka tuli taivaan korkeudesta!

Joulua on vietetty tuhansia vuosia vuoden pimeimpään aikaan. Talvipäivänseisausta pidettiin Rooman valtakunnassa paitsi keisarien syntymäpäivänä myös *Sol Invictuksen* eli voittamattoman auringon päivänä. Kristityille tuosta päivästä tuli jouluhymnin sanoin ”vanhurskauden auringon

Kristuksen” syntymäpäivä.

Joulun viettoon kuuluu Raamatun ilmoituksen ohella pal-

jon kansanperinteitä: jouluksia, seimiä, tiernapoikia ja joulupukkeja. Kansanperinteistä tärkein liittyy Raamatun joulun sanomaan lahjasta: Jumalan syntyminen ihmiseksi on meille annettu lahja.

Jouluyönä sydämiemme tulee olla samanlaiset kuin paimenten ja tietäjien: täynnä vilpittömyyden iloa siitä, että Jumala tuli yhdeksi meistä.

Joulurauhaanne siunaten,

Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa Leo

Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa Leo

lukijoille

Koko suomalainen yhteiskunta kunnioittaa veteraani-ikäluokkien ponnistuksia ja saavutuksia niin sodan vaikeina vuosina kuin jälleenrakennuksen aikana. Tänä jouluna – Talvisodan muistojuhlien viikkoina – kiihtoisuus saa erityistä syvyyttä.

Yksi Suomen tunnuspiirteistä on kattava sosiaaliturva ja hyvinvointipalvelut. Ne ovat osa yhteisvastuuta, jonka pohjan te, arvoisat sotaveteraanit, loitte omalla työllänne. Osana hyvinvointia ovat sotainvalidien ja veteraanien erityisetuudet. Niihin käytetään tänä vuonna 400 miljoonaa euroa.

Olen erityisen iloinen, että valtion talouden nykyisessä poikkeuksellisen vaikeassa tilanteessa voimme käynnistää uuden veteraanietuuden, veteraanilisän. Sillä tuetaan pienituloisia ja eniten hoitoa tarvitsevia veteraaneja ensi syksystä lähtien. Sosiaaliturvan uudistamista on valmisteltu Sata – komiteassa. Hallitus on jo päättänyt takuueläkeuudistuksesta, joka tulee voimaan vuoden 2011 maaliskuussa.

Monet muutkin uudistukset, kuten lääkepolitiikkaa koskevat muutokset, tukevat ikäntyneiden veteraanien kotona selviytymistä. Tärkeintä on veteraanien toimintakyvyn, oma-toimisuuden ja itsenäisen suoriutumisen vahvistaminen. Kuntoutukseen käytämme merkittävästi Raha-automaattivaroja.

Suomen Sotaveteraaniliitto on tehnyt ansiokasta työtä veteraanien hyväksi useiden vuosikymmenien ajan. Joulun hetki muistaa ja kunnioittaa myös jo poisnukkuneiden veteraanipolvien työtä. Toivotan kaikille Sotaveteraani -lehden lukijoille hyvää joulua, terveyttä ja voimia tulevalle vuodelle.

Liisa Hyssälä

Sosiaali- ja terveysministeri

Kulunutta vuotta on vietetty Lapsen juhluvuotena. Marraskuussa tuli kuluneeksi tasan kaksi vuosikymmentä Yhdistyneiden kansakuntien lapsen oikeuksien sopimuksesta. Sen johdosta on meilläkin nostettu lapsen oikeudet ja vanhempien velvollisuudet etualalle. On ollut aihetta katsella maailmaa pienimpien näkökulmasta, nähdä heidän tarpeensa ja tunnistaa epäkohdat

Lapsen juhluvuoden huijapennus on Joulun lapsen juhla. Häntäkin ajatellen tekee mieli monessa paikassa sanoa: Sallikaa lapsen tulla. Joulun on oikea, se on aito juhla, kun mukaan on kutsuttu hänet, jonka syntymäpäivää vietetään.

Jumalan pojan syntymä ihmislapseksi on mysteeri, salaisuus, jota jouluaikana saamme mietiskellä. Se särkee ihmisajatusten määritelmät Jumalasta. Hän ei olekaan vain maan ja taivaan tuonpuoleinen majesteetti, vaan on ottanut kärsivän ja kiusatun ihmisen osan.

Alkukristittyjen virsi, jonka apostoli Paavali on meille säilyttänyt, kuvasi joulun salai-

suutta, Kristuksen syntymää näin: Hänellä oli Jumalan muoto, mutta hän ei pitänyt kiinni oikeudestaan olla Jumalan vertainen, vaan luopui omastaan, otti orjan muodon ja tuli ihmisten kaltaiseksi. (Fil. 2:6-7).

Vanha suomalainen jouluvirsi jatkaa tätä selitystä, kun se kuvaa ihmisenä olemisen autuutta joulun sanoman äärellä. On hyvä olla, ”kun veljenään saa pitää Jeesus-lastaa” ja laulaa kiitosta, kun ”Jumala on isänämme”. Joulun on siis perheväen kiitosjuhla. Saamme iloita syntyneestä veljestämme ja kiittää siitä, että meillä on Isä ja isän koti.

Paavali jatkaa vielä selitystään. ”Olkoon teilläkin sellainen mieli joka Kristuksella Jeesuksella oli”. Jeesus ei pitänyt kiinni oikeudestaan vaan luopui omastaan, jostain, mihin hänellä oli oikeus.

Olkoon teilläkin se mieli. Onko se liian kova vaatimus? Onko se realismia, että joku ei pitäisikään tiukasti kiinni siitä, siitä mihin hänellä on oikeus, vaan luopuisi vapaaehtoisesti omastaan?

Sellaista mieltä tarvitaan

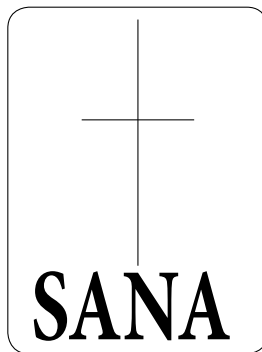
juuri tänä aikana. Kun kiitämme vapaasta isänmaasta, sen korkealle kehittyneistä oloista, muistamme, että maamme on rakennettu ja sen itsenäisyyttä varjeltu työllä, jossa ei ole katsottu omaa henkilökohdasta etua, vaan yhdessä ponnisteltu maamme, sen kotien ja lasten puolesta. Hyvä joulumieli syntyyhyv8ine esimerkkien muistamisesta.

Toivotan Jumalan siunamaa joulua kaikille tämän lehden lukijoille.

Jukka Paarma

Turun ja Suomen arkkipiispa

Mukana yhteisyrityksessä

Olin 60-luvulla kokouksessa Itä-Saksan puolella Berliinissä. Siellä ostin erästä taidegalleriasta muutamia puupiirroksia. Kun olin tehnyt ostokseni, kysyin taiteilija Herbert Seideliltä, minkä aiheisia tauluja ihmiset ostavat eniten? Hän vastasi: ”Selvästi tätä *Kalansaalista*, jonka tekin ostitte.”

Jo silloin oivalsin, miksi ihmisten mielenkiinto kohdistui juuri tähän aiheeseen - vuosikymmenten mittaan entistä paremmin. Ilmeisesti siksi, että se ilmentää Jumalan läsnäoloa erittäin voimakkaasti. Nuotanveto on Hänen vahvasa otteessaan. Mukana ovat ihmiset antavat Hänelle vetoapua, jokainen omilla voimillaan, omalla paikallaan. Työn läähätys melkein kuuluu. Mutta ”pääurakoitsija” on Jumala. Kaiken kaikkiaan taulussa on mukaantempautumisen meininki.

Vaikka kysymys on kalansaalista, katsoja tuntee samalla olevansa osa kalastajaryhmää. Omalla osallistumisellaan ihmiset tunnustavat

olevansa osa tätä samaa ponnistusta. Teoksen ilmapiiri on turvallinen: Sekavalta tämä elämä tuntuu, mutta Isän kainalossa ollaan.

Toisen puupiirroksen aihe on *Kädet*. Alkuun kuvasta erottuu sekavia pintoja. Tarkkaava katse erottaa siitä käsiä, jopa runsaasti.

Ihmisen Jumala-suhde vaikuttaa siihen, mitä kädet tekevät. Jotta Jumala yltäisi tarttumaan asioihin ja tukemaan ihmisiä, kädet ovat välttämättömät. Me olemme Jumalan kädet. Me ojennamme, me silittämme, me kaivamme lompakon, me kirjoitamme viestin. Me panemme kädet ristiin ja rukoilemme tai teemme ristinmerkin. Käsillä me olemme vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

Nämä kaksi taulua yhdessä kertovat tiiviissä muodossa erään tärkeän puolen joulun sanomasta: Jumala tulee ihmiseksi ja vaikuttaa ihmisten elämään. Hän ottaa meidät palvelukseensa ja hoitaa meidän välityksellä tätä maailman kaoottista menoa. Hän tekee meistä työtovereitaan toimiesseen ihmisten ja koko luomakunnan hyväksi.

Kunnia Jumalalle korkeuksissa ja hyvä tahto ihmisten kesken – siinä kaksi ulottuvuutta, mutta yksi tavoite.

Toivotan mukaansatempaavaa juhla-aikaa ja sille sitkeää jatkoa!

Leino Hassinen

**Veteraani,
muista hakea kuntoutukseen.**

Kuolleita

Kauko Sainio 1924-2009

Rovasti Kauko Sainio nukkui pois 27. marraskuuta. Hän oli syntynyt Vaasassa 16.5.1924. Sodan jälkeen Kauko Sainio toimi pappina Loimaalla ja Hattulassa, Muurlan opiston rehtorina, Muurlan kirkkoherana ja viimeksi Suomen Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen sisälähetysjohtajana, josta hän jäi eläkkeelle 1984.

Kauko Sainio oli pitkään ja monipuolisesti mukana sotaveteraanitoiminnassa. Hän kuului Keski-Helsingin Sotaveteraaneihin ja vuodesta 1984 Salon Seudun Sotaveteraaneihin, jonka puheenjohtajana hän toimi 1990–2001. Varsinais-Suo-

men Sotaveteraanipiirin varapuheenjohtajana hän oli 1992–2001. Puheenjohtajaksi hänet valittiin 2009.

Kauko Sainio palkittiin ansiostaan monilla kunniamerkeillä, joista mainittakoon SVR R1, VR 4 ra, Sotaveteraanien kultainen ansioristi ja Varsinais-Suomen piirin pienoislippu Vapaudenristin nauhojen kera. Äskettäin myönnettyä Viron Suomen poikien kunniajäsenyyttä hän ei ehtinyt ottaa vastaan.

Kauko Sainio tunnettiin hyvänä puhujana ja runonlausujana. Runoja voi kuulla mm. Salon Seudun Sotaveteraanien kuoron levyllä ”Sininen risti”, jossa hän

tulkitsee Jaakko Hekinheimon ja Yrjö Jylhän tekstejä. Viimeisen julkisen puheensa hän piti kuolinpäivänään Perniö-Särkisalon Sotaveteraanien joulujuhlissa.

Kauko Sainio sanoi useassa yhteydessä olevansa elämässään jatkoajalla. Kaukolla jatkoaika kesti lähes kuusi vuotta. Puoliso Eeva, lapset perheineen, Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri yhdistyksineen sekä lukuisat ystävät, eritoten Virossa, jäävät muistamaan puolisoa, isää, isoisää, suomalaista sotaveteraania ja Isänmaan miestä.

Osmo Suominen

Sven Ise 1923-2009

Suomen armeijan vänrikki, Viron puolustusvoimien everstiluutnantti Sven Ise kuoli 15.10. Hän oli syntynyt Tallinnassa 24. elokuuta 1923.

Sven Iseltä ja hänen ikätovereilta meni nuoruus sodassa. Heitä rangaistiin myös siitä, että he rakastivat omaa isänmaataan Viroa ja halusivat työskennellä sen hyväksi. Siihen eivät olosuhteet kuitenkaan antaneet mahdollisuutta, vaan virolaisnuorukaisten oli valittava kolmesta vaihtoehdosta: liittyminen neuvostoarmeijaan, taisteleva Wehrmachtin tai Waffen-SS:n riveissä tai astuminen Suomen armeijan riveihin. Siirtyminen Suomeen merkitsi sitä, että heitä pidettiin Neuvostoliitossa isänmaan pettureina, sillä Virohan oli muka vapaaehtoisesti liittynyt Sosialististen neuvostotasavaltojen liittoon ja niin sen kansalaiset olivat, tosin vastoin tahtoaan, neuvostokansalaisia. Saksan miehitysaikana heitä taas pidettiin sotilaskarkureina, koska he eivät olleet noudattaneet miehitysvallan toimeenpanemia kutsuntoja, vaan poistuneet luvatta maasta.

Sven Ise kuului siihen virolaisten enemmistöön, joka ei tunnustanut kolmatta valtakuntaa yhtä vähän kuin neuvostoimperiumiakaan isänmaakseen eikä niiden edustamaa yhteiskuntajärjestelmää omakseen, hän valitsi nk. kolmannen tien ja tuli Suomeen taistelemaan ”Suomen vapauden ja Viron kunnian puolesta”.

Sven Ise ei palannut Suomesta Viroon JR 200 pääosan mukana, koska oli tuolloin sairaalassa. Hän jäi Suomeen ja saatuaan tiedon omaistensa pääsystä yhdysvaltoihin päätti hakeutua heidän luokseen, mutta Valtiollinen poliisi (Valpo) pidätti hänet ja luovutti 28 muun henkilön kanssa Neuvostoliittoon. Eri tuomioistuinten määräämiä vapausrangaistuksia kertyi Iselle yhteensä 95 vuotta, joista hän kärsi 12. Norilskin ja Irkutskin työleireillä vietettyjen kuuden vuoden jälkeen hänet siirrettiin Vladimirin vankilaan, missä myös kenraali Laidoneria pidettiin. Vankeutta kesti kevääseen 1959 asti, jolloin hän sai palata kotimaahansa ja tuomio kumottiin aiheettomana.

Elämäntyönsä Ise teki geodeetikona Valtion Suunnitteluviraston topografisella osastolla jääden vuonna 1986 eläkkeelle. Sven Iseä kuitenkin vielä tarvittiin, sillä Viron itsenäisyys palautui syksyllä 1991. Virolaisittain ajattelevien isänmaallisten henkilöiden aika oli tullut jälleenrakentaa Viro länsimaiseksi demokratiaksi ja oikeusvaltioksi historian antamien opetusten pohjalta. Sven Ise, jos kukaan kuului niiden ihmisten joukkoon, joille tämä tehtävä uskottiin.

Siviilinä tehty elämäntyö oli tehty, mutta sotilaspuku, tällä kertaa Viron oma, odotti kantajaansa. Jo korkean iän saavuttaneena Sven Ise pukeutui vielä kerran univormuun ja kantoi sitä ryhdikkäästi aina vuoteen

2000 saakka, jolloin jäi everstiluutnanttina eläkkeelle saavutettuaan 77 vuoden iän. Uuden itsenäisyyden alkuvuosina 1991–1993 Ise oli perustamassa Rajavartiolaitoksen päällystökoulua, vuodesta 1993 alkaen hän toimi Viron puolustusvoimien pääesikunnassa vastuualueenaan upseerikoulutus ja sen kehittäminen. Ei ole vähiten hänen ansiotaan, että Viron nuori upseerikunta on omaksunut ihmistä kunnioittavat toimintatavat. Pienten maiden armeijoissa yksikään sotilas ole ”tykinruokaa”, kuten suurvalta-armeijoissa, vaan hän on maansa puolustaja, jonka sotilaallisia taitoja tarvitaan. Vain siten puolustusvoimat kykenevät suoriutumaan niistä tehtävistä, jotka poliittinen johto niille määrää.

Luottamustehtävissä Sven Ise toimi Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistyksen puheenjohtajana ja hänet kutsuttiin yhdistyksen kunniapuheenjohtajaksi. Ansioistaan hänelle on myönnetty VR 4, Kotkanristi ja Sotaveteraanien kultainen ansioristi.

Everstiluutnantti Sven Aleksander Isen hautajaistilaisuus pidettiin Tallinnan Kaarlin kirkossa ja hänet haudattiin sotilaallisin kunnianosoituksin Metsakalmistun hautausmaalle.

Oli etuoikeus saada tuntea Sven Isen kaltainen virolainen patriootti, esimerkillinen upseeri, todellinen herrasmies ja suuri Suomen ystävä.

Nyyrikki Kurkivuori

Onnittelemme

Vilho Karjalainen 104 vuotta

Vilho täyttää 104 vuotta 18.12. Vilhon kädenpuristus on lämmin ja voimakas kätelemme hänen huoneessaan vanhainkodilla. Hämmästellessäni hänen hyvää kuntoa, Vilho vastasi: ”Parta kasvaa ja mies voi hyvin”.

Vilho Karjalainen syntyi Haapavedellä. Hänen vanhempansa olivat olleet Amerikassa useita vuosia ja palanneet takaisin kotipuoleen ennen hänen syntymäänsä. Vilho Karjalainen palveli sodan jälkeen Lapin rajavartiosta Kuortin kenttävartion päällikkönä 2-3 vuotta, jonka jälkeen hän saapui Ouluun, jossa toimi mm. Teräs Oy:n varastopäällikkönä.

Vilho Karjalainen kävi ratsuväen kapitulanttikoulutuksen Lappeenrannassa, talvisodassa hän oli Suomussalmella ja jatkosodassa Uhtuan suunnalla 3. divisioonassa. Sotilasarvoltaan hän on vääpeli.

Sotaveteraani kehuskee hyvää näköään ja sanoo

voivansa seurata maailmanmenoa lehdistä ilman lasia. Kuulo on heikentynyt ja kävely ei enää onnistu, mutta hoitaja kertoi hänen ottaneen muutaman askeleen vierailupäivänäni. Pois lähtiesäni Vilho Karjalaisella oli iloinen pilke silmäkulmassa ja hän toivotti tervetulleeksi 105-vuotisjuhlaansa vuoden päästä.

Anja Halmetoja

Arvi Johannes (Hannes) Vuorma 100 vuotta

Arvi Vuorma syntyi 9.12.1909 Pudasjärvellä Sotkajärven kylässä Iijoen rannalla. Hän on asunut samalla paikalla koko elämänsä ajan. Ainoastaan sotaväki Uudenmaan rakuunarykmentissä vuosina 1931–1932 sekä Talvi- ja Jatkosota olivat pitempiä aikoja jaksoja, jolloin Arvi Vuorma oli poissa kotitaltaan. Kotitalan isännöitsijä Arville sodan jälkeen, kun isä oli kuollut ja kaksi veljeä oli kaatunut sodassa. Työntekoa hankaloitti Kiestingin taisteluissa lokakuussa 1941 rintaan osunut luoti, joka on edelleen koteloituneena keuhkopussissa sekä kesäkuussa 1944 Kannaksen Rajajoella vaurioitunut jalka, joka muistuttaa olemassaolostaan jokainen päivä.

Sotaväkiäikää rakuunarykmentissä Lappeenrannassa Arvi muistelee hyvällä. Kotitalallaan hän oli tottunut käsittelemään hevosia. Samaa aikaan Uudenmaan rakuunarykmentissä palveli isänmaata myös Adolf Ehrnrooth.

Tänä päivänä ruotukavereista ei taida olla jäljellä muita kuin Toivo Vierimaa, joka joskus pistäytyy kylässä, kun on minua parempikuntoinen. Toivo asuu Nivalassa, hänkin jo 100-vuotias.

Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri ja sen yhdistykset onnittelevat Arvia. Voimia ja siunausta jokaiselle päivällesi!

Paavo Kurttila

Eemeli Väyrynen 100 vuotta

Vihannesviljelijä Eemeli Väyrynen on ollut tuttu näky mahtavan Kemijoen rantateille suuntautuneilla päiväkävelyillään ja muutaman kilometrin päässä olevan seurakuntakeskuksen tapahtumissa.

Simossa ensiparkaisunsa 11.1.1910 päästänyt Eemeli vaivautuu teittelystä – hän tarjoaa sinunkauppoja viimeistään rupattelun lämmittelyvaiheessa.

”Olen opettanut lapsenlapsilleni, että minua pitää sanoa reilusti Eemeliksi. Paavollekin annoin saman läksyn, jotta hänen lähipiirissään puhuttaisiin mieluummin Paavosta kuin papasta; se kuulostaa minusta paljon läheisemmältä.”

Eemeli Väyrynen ei ollut mukana Talvisodassa, mutta jo välirauhana aikana armeija kutsui. Palve-

lu tuli sitten kuitattua loppuun tosi toimita rintamalla. Eemelistä levotettiin tykistön kirjuri ja komennon määräsi maineikas tykistöorganisaatio KTR 14.

”Kun sain kutsun kirjurihommiin, tiesin, että kiväärin on oltava toisessa kädessä. Kyllä siinä piti eräänkin kerran ottaa maihin poteroissa ja juoksuhaudoissa. Asemasodan aikana huokaistiin pitkään puolin ja toisin. Silloin vedettiin lonkkaa ja saunottiin niin, että upseerit pelkäsivät meidän laiskistuvan liikaa.”

Väyrynen nimeää sotakokemuksensa hornankattiloiksi Kiestingin läpimurtotaitelun marraskuussa 1942 ja Ihantalan ratkaisutaitelut kesällä 1944. Mies kotiutettiin alikersanttina, ja vähän myöhemmin tuli ylennys reservin kersantiksi.

Sodan jälkeen Eemeli rakensi vihannestilan Kemijoen törmälle – toiminta jatkuu edelleen, tosin nuoremmissa käsissä.

”Olen aina ollut ja tulen aina olemaan vihannesihminen täällä Pihlajarannassa.”

Väyrynen ei halua suurena merkkipäivänään puheita eikä lahjoja. Hän toivoo mahdollisten muistamisten löytävän sotaveteraanien tilille: Nordea 231118-5132.

Juhani Jaakkola

Maija Naamanka 100 vuotta

Pudasjärven vanhin asukas, lääkintälöytä Hilma Maria (Maija) Naamanka täytti 100 vuotta 23.11. Hän syntyi Sotkamon Korholan kylässä, missä hän sai käydä 4-vuotisen kansakoulun. Karjakko- ja kotitalouskoulutusten jälkeen hän opiskeli Oulun Diakonissalaitoksessa ja valmistui sairaanhoitajaksi keuhkälääkäriä 1938. Tämän jälkeen hän työskenteli diakonissalaitoksen sairaanhoitajana syyskuuhun 1939, jolloin hän siirtyi rajaseutuisaren tehtäviin Sallan Tuutinkylään.

Talvisodan ajan Maija palveli sairaanhoitajana Kuopion sotilassairaalassa. Sodan päätyttyä hän sai siirron Kuusamon siirtoväen sairaalaan Pudasjärvelle. Sieltä välirauhan aikana löytyi myös avio puoliso Armas Naamanka. Jatkosodan alettua Maija sai komennuksen Oulun sotilassairalaan, missä hän työskenteli ensimmäisen lapsensa syntymään saakka.

Maija Naamangan korkean iän keskeisimmäksi selittäjäksi varmasti nousee hänen henki-

nen vireytensä, huumorintajunsa ja elämänmyönteisyytensä sekä aktiivinen ruumiin kunnon ylläpitäminen. Vaikka pitkät kuntolenkit ovat aivan viime vuosina jo jääneet muistoihin, on Maija edelleen henkisesti vireä ja aikaansa seuraava veteraani.

Paavo Pikkuaho

Urho Malkamo 100 vuotta

10.01.1910 syntyi Seinäjoella poika, jonka äiti kuoli yhdeksän vuorokautta synnytyksen jälkeen. Urho jäi äidin kuoltua täysin orvoksi 6-vuotiaana. Kun kohtasin Urhon ensi kerran, hän tervehti ja esitteli itsensä ”Urki kakkonen”. Pienestä pitäen Urho joutui huolehtimaan asioista, joten hänen toimensa kehittyivät niin, että useissa työpaikoissa hänet määrättiin ”kympiksi”. Hän itse on sitä mieltä, että orpoudesta oli näin hyötyä. Asevelvollisuutensa hän suoritti Riihimäellä 3/KTR 3:ssa.

Reservistä hänet kutsuttiin Vaasaan, jossa hän toimi autokoulunopettajana. Ajokortti Urholla oli yli seitsemän vuosikymmentä. Sodassa vierähti kaikkiaan yli 3 vuotta. Lapin sotaan hän ei osallistunut. Työhistoriaan hänellä kuului työskentely monenlaisissa töissä,

mm. kaivostöissä Petsamosa. Merkittävän osan työelämässä hän teki liikealalla toimien omassa kaupassaan ja myös muiden kauppatoissa. Liikemiestaitoja hän käytti vielä aktiiviajan jälkeenkin myymällä mm. invalidien arpoja erittäin kiihtävällä ja palkittavalla tavalla. Hänen huumorintajunsa ja ihmisläheinen käytäytyminensä oli suureksi

avuksi. Energiaa riitti myös muihin harrastuksiin. Hän teki mm. komean kaappikellon (kuvassa) kansalaisopiston puutyöpiirissä. Taisipa metallipuolella valmistua henkilöauton peräkärrykin. Ylivieskaan hän muutti 1960-luvun alussa löydettyään täältä toisen vaimonsa.

Hän on saanut osallistumisestaan sotiin TsMm1:n ja JsMm1:n. SVRM I, Sotaveteraaniliiton mitalin ja kultaisen ansiomerkin hän on saanut vastaanottaa tunnustuksena sotaveteraanityöstä. Sotilasarvoltaan Urho on kersantti. Juhlapäiväänsä hän viettää perhepiirissä. Toivotan teräsvaarille onnea ja terveyttä!

Pertti Korhonen, veteraanikummi

Heikki Lirberg 90 vuotta

Kirurgisten sairauksien erikoislääkäri Heikki Lirberg täytti 90 vuotta 26.11. Ruotsin Fagerstassa. Hän on syntynyt Savonlinnassa, jossa hän aloitti maanpuolustustyön jo 1930-luvulla Savonlinnan suojeluskunnassa. Hän osallistui Suomen sotiin, talvisotaan kansliatehtävissä kotirintamalla ja jatkosotaan lääkärimä ensin Sotasairaala 19:ssä ja vuoden 1943 patteriston lääkärimä KTR 15, sekä sittemmin pataljoonan lääkärimä 1/JR 7 ja 3/JR 57. Juuri pataljoonan JSP-lääkärimä hän loi pohjan tulevalle ammatilleen kirurgisten sairauksien erikoislääkärimä. Sodan katkomat opinnot Helsingin yliopistossa jatkuivat kotiutuksen jälkeen marraskuussa 1944. Hän valmistui lääketieteen lisensiaatiksi 1947. Hän muutti Ruotsiin 1950 ja aloitti lääkärintyöt Haaparannan sairaalassa. Fagerstan sairaalassa hän työskenteli 1969-85 kirurgisen osaston ylilääkärimä ja sairaalan johtavana lääkärimä.

Jäätyään eläkkeelle Heik-

ki intoutui varsinaiseen sotaveteraanityöhön ja vuodesta 1985 hän on Fagerstan suomalaisten sotaveteraanien toimielias puheenjohtaja ja Ruotsin piirihallituksen jäsen. Vuosina 2005-06 hän oli Suomen Sotaveteraaniliiton Ruotsin piirin puheenjohtaja ja Suomen Sotaveteraaniliiton valtuuston jäsen hän ollut jo yli kymmenen vuotta. Nyt hän on jälleen toisen kerran Ruotsin piirin varapuheenjohtaja. Heikkiä on usein käytetty Sotaveteraanien ja Sotainvalidien eri juhla-, seminaari- ja koulutustilaisuuksien esiintyjänä.

Kaikista näistä ansioistaan hänet on palkittu: VR-4, SLR-1, Sotien muistomitali, Suomen Sotaveteraaniliiton kultainen ansioristi ja Suomen Sotainvalidien Veljesliiton kultainen ja suuri ansiomerkki.

Kun Heikiltä on kysytty ”reseptiä” pitkään ikään, niin hän on kertonut, että äiti tarjosi usein kalaruokia ja kaurapuuroa ja hiihtoa ja jääpalloa harrastaen pysyi ruumiillinen kuntokin hy-

vänä. Lupsakalla savolaisella mielenlaadulla varustettuna Heikillä on lukuisa onnitelijoiden joukko, jotka toivottavat edelleenkin nuorekkaalle 90-vuotiaalle monia leppoisia eläkevuosia! Heikki viettää merkkipäiväänsä matkoilla.

Tauno Ahtila

Kunniamerkkejä itsenäisyyspäivänä

Tasavallan presidentti myönsi itsenäisyyspäivänä kunniamerkkejä. Vapaudenristin ritarikunnan kunniamerkki myönnettiin 13 henkilölle. Suomen Leijonan ja Suomen Valkosen Ruusun Ritarikunnan kunniamerkki myönnettiin 4 522 henkilölle.

Julkaisemme kaikki Vapaudenristin Ritarikunnan kunniamerkin saaneet sekä Sotaveteraaniliiton ehdotuksesta Suomen Leijonan ja Suomen Valkosen Ruusun Ritarikunnan kunniamerkin saaneiden tiedot.

Vapaudenristin ritarikunta

1. luokan Vapaudenristi rintatähtineen

Söderman Jacob-Magnus, kansanedustaja, Helsinki

1. luokan Vapaudenristi

Sunell Ossi Juhani, suurlähettiläs, Helsinki

2. luokan Vapaudenristi

Tallberg Thomas, lääketieteen ja kirurgian tohtori, Helsinki

3. luokan Vapaudenristi

Ketonen Arvo Keijo Kalevi, toimitusjohtaja, Turku
Kivinen Pentti Erkki Ilmari, toimitusjohtaja, Helsinki
Leinonen Kai Juhani, muusikko, Rovaniemi
Peltola Eini Kaarina, puheenjohtaja, Helsinki

4. luokan Vapaudenristi

Heinonen Ritva Anneli, suunnittelija, Helsinki
Kattelus Eila Elisa, sotilaskotisisar, Vaasa
Konttinen Matti Juha, kenttäpäällikkö, Helsinki
Parkkari Jukka Olavi, toimittaja, Helsinki
Simonen Topi Tapani, aluepäällikkö, Vesanto
Yli-Norppa Seppo Johannes, toiminnanjohtaja, Kannus

Suomen Valkoisen Ruusun ja Suomen Leijonan Ritarikunta

SLR1

Torstila Jukka Ensio, majuri, Hollola

SVR R

Harju Mauno Päiviö, pankinjohtaja, Turku
Hernesharju Esko Olavi, kotiseutuneuvos, Isojoki
Rönkkö Pentti Antero, rovasti, Ylivieska
Sorvari Olavi Emil, talousneuvos, Alajärvi
Tuomikorpi Toivo Kalevi, ekonomi, Espoo
Tähkäpää Seppo Kalevi, rehtori Ristijärvi

SVRR1

Vääränen Pentti Päiviö, sähkömestari, Petäjävesi

SLR

Kauhanen Tauno Ensio, maanviljelijä, Pieksämäki
Pietikäinen Matti, metsänhoitaja, Kajaani

SVRAR

Nyyssönen Louis Arnold, diplomikauppias, Lappajärvi

SL Ar

Halonen Veli Matti, toimiupseeri evp., Kuhmo
Hellén Harry Kalervo, poliisikonstaapeli, Järvenpää
Lassila Sauli Johannes, toiminnanjohtaja, Vaasa
Lehtinen Jukka Juhani, toimittaja, Hirvensalmi
Lindroos Mauri Kalervo, maanviljelijä, Mäntsälä
Luoma Marja Tuulikki, luokanopettaja, Karijoki
Läärä Reino, opettaja, Salo
Niinistö Samuli Juhani, tilausmyyjä, Ilmajoki
Mäkilä Heimo Uolevi, rehtori, Nakkila
Saari Kalle Tarmo, maanviljelijä, Loimaa

Salo Paavo Vilho, materiaalihohtaja, Espoo
Savutie Eino Ilmari, diplomikauppias, Lahti
Velakoski Yrjö Elis, huoltopäällikkö, Espoo
Vihervuori Veli Juhani, rehtori, Eura

SVRM1kr

Boucht Aino Mirjam, yrittäjä, Lahti
Eerola Eila Ilta Marjatta, emäntä, Isokyrö
Harjunen Hannu Eerik, muurari, Kiikoinen
Heinonen Aili Tuulikki, kotiäiti, Sievi
Grönlund Irja Helmi, kauppias, Nakkila
Kallio Reino Yrjö, rataesimies, Alavus
Kurtén, Carl Göran, forskningschef, Karleby
Lintukangas Aarre Ensio, kuorma-autoilija, Punkalaidun
Niemelä Heino, maanviljelijä, Ranua
Nurmi Lauri Olavi, rakennusmestari, Pyhäranta
Pekkala Siiri Selma, emäntä, Loppi
Petäjäjärvi Toivo Matias, rakennusmies, Ranua
Pirttijärvi Joonas Mikael, kirvesmies, Ranua
Strömman Stig Gustav, försäljningschef, Vasa
Valkama Matti Toivo Armas, maanviljelijä, Kiikoinen
Vormisto Mauri Johannes, maanviljelijä, Lieto
Yliportimo Aura, emäntä, Ranua
Yliportimo Kaarlo, maanviljelijä, Ranua

SVRM1

Aaltonen Aarne Aksel, teknikko, Mikkeli
Alamikkela Ester Anna-Liisa, emäntä, Raahe
Antola Alpo Antero, maanviljelijä, Uusikaupunki
Anttila Aatos Aleksius, autoilija, Salo
Arve Paavo, maanviljelijä, Laukaa
Eira Anselmi, poromies, Enontekiö
Eiranto Holger Olavi, laaduntarkastaja, Helsinki
Elomaa Veli-Tapio, johtaja, Mikkeli
Gerlin Hans Evald, kamreeri, Mikkeli
Grönstrand Johan Erkki, ritare, Strömfors
Haaja Ossi Samuli, autoilija, Virolahti
Hagström Rauha Marjatta, emäntä, Tarvasjoki
Hakala Paavo, myyntipäällikkö, Jyväskylä
Hakamäki Eino Abraham, maanviljelijä, Tarvasjoki
Harjula Elsa, lastenhoitaja, Jyväskylä
Harjula Esko Evert, maanviljelijä, Hamina
Harjula Reino Olavi, maanviljelijä, Saarijärvi
Heijari Veikko Kalervo, putkiasentaja, Kotka
Heikkilä Aili Kerttu, emäntä, Siikajoki
Hellberg Kalevi, maanviljelijä, Kouvola
Hirvonen Esko, autoilija, Jyväskylä
Holmsten Hans Rafael, timmerman, Pernå
Honkonen Jaakko Matias, maanviljelijä, Kannonkoski
Häkälä Alpo, autonkuljettaja, Virolahti
Hämäläinen Vilho Jaakko, maanviljelijä, Viitasaari
Ikäheimonen Tauno Olavi, metsuri, Viitasaari
Jouppi Onni, varastomies, Seinäjoki
Jyllinmaa Jorma Aleksander, kuorma-autoilija, Hamina
Jylänki Toivo Matti, maanviljelijä, Oulainen
Järvelä Erkki Hermann, laitospies, Raahe
Kaarlejärvi Juho Eemil, maanviljelijä, Ranua
Kahelin Lauri, maanviljelijä, Viitasaari
Kainulainen Kaarle, metsäteknikko, Ylivieska
Kallio Antti Sakari, vahtimestari, Laukaa
Kallonen Eino, konduktööri, Jyväskylä
Karvonen Alli Annikki, emäntä, Tarvasjoki
Kaukanen Kauko Eerikki, autoilija, Lahti
Kelkka Antti Veikko, maanviljelijä, Kouvola
Kinnunen Viljo Olavi, työnjohtaja, Kinnula
Koivulahti Matti Fredrik, maanviljelijä, Ilmajoki
Kolehmainen Aarne, työmies, Viitasaari
Koskela Väinö, maanviljelijä, Virolahti
Koskinen Lauri Verner, maanviljelijä, Tarvasjoki
Kousa Olli Tapio, muurari, Kouvola
Kumpurinne Arvi Richard, kirvesmies, Muonio

Vapaudenristin kunniamerkki myönnettiin Ossi Sunellille (oik.), joka on toiminut Sotaveteraaniliiton neuvottelukunnan puheenjohtajana vuodesta 2005 ja Seppo Yli-Norpalle, joka on toiminut Keski-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtajana vuodesta 1995 ja on tällä hetkellä liiton hallituksen II varapuheenjohtaja. Kuva: Lisa Hentunen

Kurko Leo Päiviö, maanviljelijä, Virolahti
Kuukka Alina Eva, tehdastyöläinen, Kouvola
Kuusisto Samuli, kirvesmies, Muonio
Kuusrainen Arvo, maanviljelijä, Viitasaari
Laherto Pekka, maanviljelijä, Kouvola
Laine Heikki Bruno, putkiasentaja, Uusikaupunki
Lakka Eino, maanviljelijä, Kouvola
Lakka Olavi, talollinen, Kouvola
Lavonen Erkki, rataesimies, Kouvola
Levy Pekka Petter, talonmies, Viitasaari
Lotvonen Ilkka Pietari, rakennusmies, Muhos
Loukasmäki Esko Matti, maanviljelijä, Ilmajoki
Lumpin Niilo, koneenhoitaja, Oulainen
Mattsson Sven Wilhelm, företagare, Sibbo
Mauno Oiva, maanviljelijä, Kouvola
Meriläinen Elli Sofia, rouva, Siikajoki
Merkkiniemi Lyydia Valpuri, emäntä, Ranua
Moisio Arvi, kirvesmies, Kouvola
Montonen Uurto Tapio, työmies, Virolahti
Munther Gustav Alarik, typograf, Sibbo
Muotka Eino Kullervo, autoilija, Muonio
Murtoniemi Matti, terveystarkastaja, Jyväskylä
Mänttari Veikko, maanviljelijä, Kouvola
Niemi Niilo, maanviljelijä, Kouvola
Niemikorpi Paavo Osvald, junamies, Ylivieska
Nieminen Hilding, metallarbetare, Lapträsk
Niittymäki Toivo, myymälänhoitaja, Miehikkälä
Nikula Väinö, maanviljelijä, Artjärvi
Numminen Kaino Johannes, maanviljelijä, Tarvasjoki
Nurkkala Taimi Maria, emäntä, Haapavesi
Nygård Hjartsi, ohjelmapäivystäjä, Kouvola
Oksanen Mauno Johannes, laitospies, Riihimäki
Pasanen Niilo Armas, liikkeenharjoittaja, Hamina
Pekkarinen Heikki Johannes, maanviljelijä, Kinnula
Pelkonen Pauli, kunnossapitotyöntekijä, Rantsila
Pelli Riitta Annikki, laitosemäntä, Punkaharju
Pennanen Simo, maanviljelijä, Juuka
Pennanen Veikko Antero, maanviljelijä, Juuka
Penttilä Veikko, valkaisuaitoksen hoitaja, Kouvola
Petäjäjärvi Anna, emäntä, Ranua
Piilola Timo Johannes, rakennusmestari, Oulainen
Piispanen Paavo Johannes, kirvesmies, Saarijärvi
Piispanen Reino Matias, työmies, Kannonkoski
Puhakka Seeli, työnjohtaja, Kouvola
Pöljö Veikko, etumies, Kouvola
Pöntti Toivo Ilmari, työmies, Kannonkoski
Pöyhönen Helmi Sylvia, kauppias, Juuka
Rantala Eino Matias, maanviljelijä, Oulainen
Rauhala Oula Eerik Emanuel, työmies, Muonio
Rehula Juho Nestor, LVI-asennuspäällikkö, Ilmajoki

Reinikkala Hilja, pankkitoimihenkilö, Virolahti
Rekkilä Väinö Aksel, puhelinasentaja, Viitasaari
Riihijärvi Veikko Henrikki, maanviljelijä, Raahe
Rusi Hugo, myymälänhoitaja, Laitila
Ruuska Lauri, koneurakoitsija, Saarijärvi
Ruuskanen Esko, sotaveteraani, Mikkeli
Saarinen Orvo Oiva, asennuspäällikkö, Laitila
Saksi Hugo Henrik, kiinteistöhoitaja, Kouvola
Salo Erkki Olavi, liikkeenharjoittaja, Kouvola
Salonkari Esko Eelis, kirvesmies, Rantsila
Sarnila Väinö, metsänhoitaja, Jyväskylä
Savolainen Eino Ensio, teollisuusvartija, Kouvola
Seikola Heikki Jalmar, maanviljelijä, Laitila
Siljavaara Arvi Tapani, maanviljelijä, Ranua
Sinisalo Tauno Toivo, autoilija, Kouvola
Siurua Eeva Esteri, emäntä, Ranua
Solismaa Heikki, metsuri, Viitasaari
Sonkkila Hilka Annikki, emäntä, Laitila
Suomäki Viljo Vento Kalva, maanviljelijä, Saarijärvi
Takasuo Unto, kirvesmies, Virolahti
Tarkkanen Jenny Bertta Kaarina, kotiäiti, Isokyrö
Toivonen Arne, yrittäjä, Turku
Tommola Mauri, maanviljelijä, Kouvola
Ukkola Antti Erkki, maanviljelijä, Siikajoki
Vaara Aino Esteri, koulunjohtaja, Jyväskylä
Vanhatalo Meeri Mirjam, emäntä, Tarvasjoki
Varis Kalle, maanviljelijä, Konnevesi
Vesanen Pentti, maanviljelijä, Kouvola
Vikiö Rauha Lilja, emäntä, Siikajoki
Vikiö Salme Elisa Kaarina, emäntä, Siikajoki
Vikman Kyösti, myymälänhoitaja, Kouvola
Voutilainen Pärttyli, työnjohtaja, Kouvola
Vuoriluoto Kaisa Helena, emäntä, Nousiainen
Väinämö Pentti Rudolf, opettaja, Mikkeli
Yliportimo Pentti Johannes, maanviljelijä, Ranua
Ylä-Tuomola Eero Johannes, maanviljelijä, Nousiainen

Liiton neuvottelukunta kokoontui

Sotaveteraaniliiton neuvottelukunta kokoontui 10. marraskuuta Helsingissä. Kokouksessa liiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer**, hallituksen puheenjohtaja **Finn-Göran Wennström** ja **Markku Seppä** kertoivat liiton lähivuosien linjauksista, etuustavoitteista sekä vuoden 2010 toimintasuunnitelmasta ja talousarviosta. Neuvottelukunta muodostuu eri alojen asiantuntijoista, joten heillä kaikil-

la on arvokkaita näkemyksiä kehitettäessä liiton toimintaa. Heillä on myös vaikuttamismahdollisuuksia veteraanityön eteenpäin saattamiseksi. Aarno Strömmer kiitti kaikkia neuvottelukunnan jäseniä ja tehtävänsä vuoden vaihteessa jättävää puheenjohtajaa Ossi Sunellia työrupeamasta sotaveteraanityön hyväksi.

Anni Grundström

Liiton neuvottelukunnalle Marskin merkki -kampanjaa esitteli varainhankkija Pia Mikkonen.

Valtuusto syyskokouksessa

Suomen Sotaveteraaniliiton valtuuston syyskokouksen ohjelma jakaantui kahteen osaan. Aamupäivällä käsiteltiin hallinnon rakenneryhmän ehdotuksia, veteraanietuuksien tulevaisuussuunnitelman laatimista vuoteen 2015 ja Raha-automaattiyhdistyksen ilmoitusta vähentää veteraanijärjestöjen toiminta-avustuksia. Iltapäivällä valtuusto käsitteli syyskokouksen asialistan mukaiset asiat.

Liiton hallinnon rakenneryhmän puheenjohtaja **Finn-Göran Wennström** esitteli rakenneryhmän välituloksia. Seuraavan rakenneryhmän kokouksen jälkeen ehdotus lähetetään jäsenyhdistyksille käsiteltäväksi. Liiton hallitus ja valtuusto käsittelevät palautteet ja laativat ehdotuksen Kuopiossa pidettävälle XXIV liittokokoukselle.

Hallinnon rakenneryhmän tehtävänä on käsitellä myös liittokokouksessa tehtävät henkilövalinnat. Liiton puheenjohtaja Aarno Strömmer ja liiton hallituksen puheenjohtaja Finn-Göran Wennström ovat ilmoittaneet olevansa käytet-

tävissä valittaessa puheenjohtajia Kuopiossa 2010 pidettävässä liittokokouksessa.

Valtuuston päätöksiä

Valtuusto hyväksyi ensi vuoden toimintasuunnitelman ja talousarvion muutoksitta. Li-

ton hallituksen jäseniä valittaessa **Vuokko Hurme** ei ollut enää käytettävissä. Hänen tilalleen valittiin **Pirkko Kuorehjärvi**. Muut erovuoroiset hallituksen jäsenet **Erkki Heikkinen** ja **Seppo Yli-Norppa** valittiin uudelleen.

Hallituksen varsinaiset jäsenet Varajäsenet

Olavi Eronen, Hamina
Pirkko Kuorehjärvi, Turku
Heikki Talvela, Tuusula
Erkki Heikkinen, Helsinki
Erkki Hokkanen, Lahti
Seppo Yli-Norppa, Kannus

Matti Viitanen, Nokia
Kyllikki Falbén, Lapua
Eeri Hyrkkö, Nousiainen
Ahti Sirkiä, Espoo
Riitta Huittinen, Kuopio
Esa Haarala, Naantali

Valtuuston kokouksessa puhetta johti liiton puheenjohtaja Aarno Strömmer.

Sotaveteraaniliiton valtuusto kokoontui 4. marraskuuta syyskokoukseen Helsingissä.

KUUNTELE RADIO DEI

	taajuus	kaapelissa
Oulu	106,9	94,1
Rovaniemi	93,4	96
Lahti	106,4	99,1
Helsinki	89,0	101,9
Turku	107,3	99,4
Tampere	97,2	87,5
Lohja	107,2	
Kokkola	104,3	88,9
Keski-Suomi	94,1	93,4

USKO JEESEEN PELASTAA!

	taajuus	kaapelissa
Hämeenlinna	105,9	103,6
Pohjanmaa	89,4	102,7
Kuopio	106,1	103,3
Satakunta	95,7	94,4
Pohjois-Karjala	107,4	89,5
Mikkeli	87,8	105,0
Savonlinna	91,3	
Lappeenranta ja Imatra	96,0	
Kouvola	96,2	

MVJ kokoontui Kööpenhaminassa

Maailman veteraanijärjestön 26. yleiskokous pidettiin syksyisen kauniissa Kööpenhaminassa 19.-23.10. Paikalla oli edustettuina 49 jäsenmaata useiden delegaatioiden voimalla. Kaikkiaan kokousedustajia oli noin 200 henkilöä kaikista maanosista. Suomesta olivat edustettuina Suomen Sotaveteraaniliitto, Sotainvalidien Veljesliitto ja Rintamanaisten liitto. Suomen Rauhanturvaajaliiton edustajat olivat paikalla 20.-22.10., jolloin liitto hyväksyttiin järjestön täysivaltaiseksi jäseneksi.

Rauhanturvaajaliitto edustaa jatkossa kaikkia suomalaisia rintamaveteraanien liittoja kokouksissa.

Kokouspäivät muodostuivat varsin pitkiksi yleisistuntojen kestäessä käytännössä koko päivän, minkä sitten päätti jokin yhteinen vastaanotto. Istunnoissa käsiteltiin hallituksen edellisen toimikauden kolmivuotiskauden kertomus ja hyväksyttiin seuraavan kauden budjetti ja toimintasuunnitelma sekä valittiin järjestön hallinnon ylimmät henkilöt.

Henkilövalintojen osalta oli taivoitteena osittainen nuorennusleikkaus, missä ei kuitenkaan täysin onnistuttu. Tulevan kolmivuotisjakson aikana pyritään järjestön hallinnointia tehostamaan organisoimalla se toimivampaan suuntaan.

Yleiskokoukselle lähetettyjen päätöslauselmaehdotusten käsittely oli oma prosessinsa, johon lisävarainsa toi rinnakkain käytetyt kielet englanti ja ranska. Simultaanitulkit olivat todella kovilla, kun vuolaat puheet piti saada äänestysten takia kunnolla käännettyä. Päätöslauselmaehdotuksissa käsiteltiin yleensä veteraanien aseman parantamista erityisesti ehdotuksen tehneessä maassa. Toisin sanoen haettiin järjestön tukea asioiden parantamiseksi. Kiivaimmat keskustelut käytiin poliittisviritteistä päätöslauselmaehdotuksista, joissa heijastui Balkanin lähi-vuosien tapahtumat ja vastakainasettelu sekä Lähi-idän ongelmat.

Loppukeskustelussa 23.10. tehtiinkin esitys, että seuraava kokous keskittyisi todella vain veteraanien asioihin ja jättäisi

MVJ:n yleiskokoukseen osallistuneet Suomen edustajat (vas.) Finn-Göran Wennström, Juhani Saari, Tom Asplund, Laine-Maire Kyöstilä, Hamid Ibrahim (MVJ:n presidentti), Kaarina Peltola, Heikki Holma, Juhani Nuorala ja Aarno Strömmer.

si politiikan YK:n asiaksi. Toisen erittäin kannatettavan ehdotuksen mukaan seuraavassa kokouksessa esiteltäisiin sellaisten maiden veteraanitoimia, joissa asiat ovat kohtuullisella tavalla hoidossa. Meillä

olisi tässä suhteessa varmasti annettavaa kaikille järjestön jäsenmaille.

Vaikka Suomen Rauhanturvaajaliitto jatkossa edustaakin myös sotiemme veteraaneja, kannattanee tulevien kokous-

ten osalta edelleen harkita läsnäoloa. Kyse on lipun näytöstä ainakin niin kauan, kuin elämme vahvasti veteraanikautta.

Finn-Göran Wennström

Sotavammoista voi hakea korvausta

Valtiolta voi edelleen hakea korvausta sotavammoista ja sotapalveluksen aiheuttamista sairauksista. Sotilasvammalain nojalla korvataan vammasta ja sairaudesta jäänyt pysyvä haitta sekä niiden vaatima hoito. Nyt alkavassa kirjoitussarjassa esitellään sotilasvammakorvauksia. Tässä sarjan ensimmäisessä osassa kerrotaan elinkorosta.

Elinkorko on kuukausittain maksettava peruskorvaus sotavamman tai sairauden aiheuttamasta haitasta. Sen suuruus määräytyy lääketieteellisesti arvioitavan haitta-asteen eli invalidiprosentin perusteella. Elinkorkoa maksetaan, jos korvauksen piiriin hyväksytyistä vammoista ja sairauksista aiheutuva haitta-aste on arvioitu vähintään 10 prosentiksi. Elinkoron määrä on suoraan sidoksissa haitta-asteen suuruuteen. Kymmenen prosentin sotainvalidi saa elinkorkoa 74,17 euroa kuukaudessa ja 100 prosentin sotainvalidi 741,66 euroa. Avioliitossa elävät saavat elinkorkoon omaiskorotuksen.

Esimerkkeinä haitta-asteesta voidaan todeta, että toisen jalan kaikkien varpaiden me-

netys on 15 prosenttia ja toisen silmän menetys on 25 prosenttia. Yleisin nykyään myönnetty uusi elinkorko on räjähdyspainevamman aiheuttamasta kuulon huonontumisesta ja haitta-asteeltaan 10-15 prosenttia.

Elinkorko perustuu siis vain niihin vammoihin ja sairauksiin, jotka on hyväksytty korvauksen oikeuttaviksi. Sen suuruuteen eivät vaikuta saajan siviilivammat tai muut sairaudet. Myöskään tuloilla tai ammatillisen työkyvyttömyyden asteella ei ole merkitystä.

Sotilasvammakorvauksen hakeminen

Valtiokonttori päättää sotilasvammakorvauksista. Korvauksen hakemista helpottamaan on tehty hakulomakkeita. Haettaessa ensi kertaa

korvausta hakemuksen lisäksi tarvitaan myös lääkärinlausunto, joka sisältää lääkärin tutkimukseen perustuvat tarkat tiedot sotavammasta ja sen aiheuttamasta haitasta. Hakemuksen mukana voi toimittaa myös muuta selvitystä, esimerkiksi röntgenkuvia tai kuulovammojen osalta kuulokokeen tulokset. Mahdollisimman tarkkan lääkärinlausunnon saamiseksi kannattaa yleensä hakeutua erikoislääkärin tutkimuksiin.

Valtiokonttori hankkii sota-ajan asiakirjat, minkä vuoksi hakemuksessa kannattaa luetteloida kenttä- ja sotasairaalat sekä muut paikat, joissa sotavammoja on hoidettu. Myös sotilaspassin tiedoista voi olla apua haettaessa ensimmäistä kertaa korvausta. Kuulovammoja lukuun ottamatta myönteisen päätöksen saaminen edellyttää yleensä jotain asiakirjamerkintöjä tai muita todisteita siitä, että vamma tai sairaus on sotaperäinen. Valtiokonttori korvaa hakijalle jälkikäteen kustannukset lää-

kärintutkimuksista ja -lausunnoista, jos ne katsotaan tarpeellisiksi asian kannalta.

Valtiokonttorin lisäksi hakulomakkeita on saatavissa muun muassa sotainvalidipireistä ja sotainvalidiosastoista. Niistä saa tarvittaessa myös neuvoja sekä apua hakemuksen kirjoittamisessa.

Elinkoron oikaisu

Jos sotavamman aiheuttama haitta lisääntyy, voi jo myönnettyyn elinkorkoon hakea korotusta. Tätä kutsutaan elinkoron oikaisuksi. Elinkorkoon voi saada korotuksen myös sellaisten uusien sairauksien pe-

rusteella, jotka ovat selkeästi syy-yhteydessä sotavammaan. Elinkoron oikaisua haettaessa tarvitaan tuore lääkärinlausunto, josta lisääntynyt haitta ilmenee. Oikaisun hakemiselle elinkorkoon ei ole asetettu mitään määräaikoja, vaan ratkaisevaa on sotavamman aiheuttaman haitan lisääntyminen. Elinkoron suuruutta määrittäessä käytettävät haitta-asteet on porrastettu viiden prosentin välein.

Seppo Savolainen
Sotainvalidien Veljesliiton lakimies

**Veteraani,
muista hakea
kuntoutukseen.**

Jyväskylän sairaskoti mukana veteraanikuntoutuksen kehittämisessä

Sotainvalidien Sairas- ja Veljeskoteja perustettiin pääosin 1980-luvulla ympäri Suomea vastaamaan ikääntyvien sotainvalidien lisääntyvään kuntoutuksen ja hoidon tarpeeseen. Yksi näistä noin 20:stä Sairaskodista aloitti toimintansa Jyväskylässä maaliskuussa 1988.

Keski-Suomen Sairaskotisäätiön Sotainvalidien Sairaskodin ensisijaisena tehtävänä on tarjota korkeatasoisia asiakkaan tarpeesta lähteviä laitoshuolto-, avohuolto- ja kuntoutuspalveluja sotilasvammalain tarkoittamille sotavammaisille. Kuntoutuspalveluja tarjotaan kuitenkin myös muille veteraaniryhmille sekä mahdollisuuksien mukaan muille vanhusryhmille. Alkuvuosina ensisijainen joukko täytti talon, mutta vuosien kuluessa muiden veteraaniryhmien ja heidän puolisojensa osuus kuntoutujista on kasvanut selvästi. Viime vuonna he muodostivat yli kolmasosan Sairaskodin kuntoutusasiakkaisista ja arvioiden mukaan tänä vuonna heidän osuutensa lähenee jo 50 %:a.

Kulunut vuosi on tuonut Sairaskodin uusien haasteiden eteen. Sotiemme veteraanien keski-ikä on noussut yli 87 vuoteen. Vuosia ennakoitu laitoshuoltokuntoutusasiakkaiden määrän väheneminen konkretisoitui tänä syksynä, kun normaali muutaman kuukauden jono oli lyhentynyt lähes olemattomiin. Jo sovittuja kuntoutusjaksoja on peruuntunut myös aiem-

paa useammin. Toisaalta terveydentilan muutokset tuovat eteen myös äkillisiä kuntoutustai laitoshoidon tarpeita, joten asiakaspaikeista vastaavan sosiaalityöntekijän työmäärä on muutosten myötä lisääntynyt huomattavasti.

Sairaskodilla on vireillä monenlaisia suunnitelmia kuntoutuspaikkojen täyttämiseksi ja yli 20 vuoden aikana kertyneen osaamisen hyödyntämiseksi myös jatkossa. Erityisesti tavoitteena on löytää sopivia yhteistyömalleja kunnan, sairaanhoitopiirin ja veteraanijärjestöjen kanssa. Kuten veteraanit, niin myös muut ikääntyneet tarvitsevat sairauskohtaisen kuntoutuksen lisäksi myös iän mukanaan tuomaa haurastumista ehkäisevää ja toimintakykyä ylläpitävää kuntoutusta. Uusista toiminnoista ja asiakasryhmistä huolimatta sotiemme veteraanit puolisoineen ja leskineen tulevat olemaan ensisijaisia asiakasryhmiä heidän elämänsä loppuun saakka.

Kuntoutus suunnitellaan yksilöllisesti

Valtiokonttorin laatuvaatimukset ohjaavat sekä kuntoutuksen että hoivan järjestämistä. Kuntoutuksen tavoitteena on kuntoutujan toimintakyvyn ylläpitäminen ja arjessa selviytymisen tukeminen. Kuntoutuksessa huomioidaan niin fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset kuin hengellistenkin tarpeet.

Kuntoutusjakso käynnistyy monipuolisella toimintakyvyn

arvioinnilla. Lääkäri perehtyy asiakkaan sairauksiin ja lääkeytykseen, jokaiselta otetaan sydänfilmi, mitataan verenpaine ja määrätään tarvittaessa verikokeita terveydentilan arvioimiseksi. Fysioterapeutin tehtävänä on kartoittaa asiakkaan fyysistä toimintakykyä ja kotona pärjäämistä, jota täydennetään sairaanhoitajan ja toimintaterapeutin arvioilla. Sosiaalityöntekijä tekee tilannearvion sosiaalityön näkökulmasta. Moniammatillisessa kuntoutustyöryhmässä muodostetaan yhteinen näkemys kuntoutuksen tavoitteista asiakkaan omia toiveita unohtamatta.

Kuntoutusjakson sisältö muodostuu asiakkaan toimintakyvyn ja tarpeiden mukaan. Fysioterapia sisältää mm. toimintakykyä, liikkumista ja tasapainoa tukevaa harjoittelua, ryhmävoimistelua sekä fysikaalisia hoitoja ja hierontaa. Toimintaterapiassa kartoitetaan apuvälinetarve ja harjoitellaan tarpeen mukaan arkeen liittyviä toimintoja. Liikuntaryhmien lisäksi Sairaskodilla järjestetään viikoittain muita ryhmätoimintoja, tapahtumia sekä retkiä talon ulkopuolelle. Kuntoutusjaksoon kuuluu myös jalkojenhoito sekä suuhygienistin tarkastus. Yhä useammin Sairaskodin henkilökunta on yhteydessä asiakkaan kotikuntaan kotona pärjäämisen varmistamiseksi. Jakson lopulla arvioidaan yhdessä asiakkaan kanssa kuntoutuksen onnistumista ja annetaan ohjeita, kuinka toimintakykyä voi har-

Kaarina Vihervuori

joittaa myös kotioiloissa.

Sairaskodilla vuosittain toteutettujen ulkopuolisten arvioiden ja myös asiakkaiden ja heidän omaistensa palaute toiminnasta on ollut positiivista. Henkilökunta tekee työtään sitoutuneesti kokonaisvaltaiset tarpeet huomioiden. Toimintaa ohjaa tieteelliseen näyttöön perustuva tutkimustieto ja toimintoja kehitetään. Tästä esimerkkinä viime vuosien kaksi avopalveluiden kehittämishanketta, Kotikuntoutumisavustajaprojekti ja Rintamaveteraanien ja sotainvalidien avo- ja kotikuntoutuksen kehittämis-hanke - AKU, joiden tuloksia hyödynnetään myös Sairaskodin tulevaisuuden toiminnan suunnittelussa.

"Kotona pärjääminen helpottunut"

Jyväskyläläinen sotaveteraani Kaarina Vihervuori, 95, istuskelee omissa huoneissaan kuuntelemassa äänikirjoja. Kuntoutusjaksoa Sairaskodilla on jäljellä vielä muutama päivä. – Olen viihtynyt todella hyvin. Täällä on rauhallista ja henkilökunta on hyvin ystävällistä. Minut on haettu täältä omasta huoneesta fysioterapiahoitoihin ja hengellisiin ohjelmiin, kun näön heikentymisen takia liikkuminen olisi muuten hankalaa, Kaarina kertoo ja jatkaa hyötyneensä eniten hieronnasta ja selän kuntoutuksesta. – Hartiat tuntuvat nyt notkea-

mmilta. Mutta olen minä saanut täällä myös jalkojen hoidon, ja hampaatkin tarkastettiin.

Ensimmäisen kerran Kaarina tuli veteraanikuntoutuksen Sairaskodille viime vuonna oman lääkärin suosituksesta. Tällöin kuntoutuksessa omahoitajana toiminut fysioterapeutti suositteli yksin asuvalle Kaarinalle AKU-hankkeen osallistumista, kun liikkuminen kotioiloissa oli jäänyt vähemmälle ja juttuseuraa oli harvemmin. AKU-hankkeen fysioterapeutti teki kuntoutusjakson jälkeen kotona selviytymisen arviointikäynnin, jonka perusteella laadittiin yhteisesti kotikuntoutumissuunnitelma. – Me ollaan Päivin kanssa ulkoiltu, käyty asioilla ja keskusteltu. On hän toiminut tarvittaessa silminäkin, kun oma näkö on huono. Mieli virkistyy, kun on joku, jota tietää odottaa käymään. Suosittelin kyllä tällaista kotikuntoutusta muillekin, ei ole tarvinnut yhtään vierastaa, Kaarina kehuu tukihenkilön toimintaa.

**Sari Jokinen, hankevastaava
Pia Laukkanen, johtaja-
ylilääkäri**

Sairaskodin palveluista voi kysyä lisää p. (014) 690 606.

AKU-hankkeen toimintamallista kiinnostuneille lisätietoja: Jyväskylä p. 050 302 6172, Kauliala p. 050 387 1459.

Pekan päivänä Sairaskodilla järjestettiin koko talon yhteiset saunavastatalkoot.

Sotaveteraaniunionin toimintasuunnitelma 2010

1. LÄHTÖKOHTIA JA YLEISNÄKYMIÄ

Rintamaveteraanien lukumäärä on vuoden 2010 alussa 60 000. Heistä on sotainvalideja noin 10 000. Veteraanien keski-ikä on yli 87 vuotta. Liiton jäsenyhdistyksiin kuuluu varsinaisia jäseniä 35 000 ja puoliso- ja leskijäseniä 12 000. Kannattajajäseniä on 27 000 ja naisjaostojen jäseniä 26 000.

Veteraanien ikääntyminen ja siitä johtuva vaikeus selviytyä itsenäisesti vaativat tehokkaita toimia veteraanien sekä heidän omaishoitajina toimivien puolisojensa elinolojen sekä toimintakyvyn turvaamiseksi. Sotaveteraaniunionin vuonna 2004 käynnistämä, vapaaehtoistoimintaan perustuva sotaveteraanipiirien sosiaalineuvojahanke laajennetaan koskemaan kaikkia sotaveteraanipiirejä. Lisäksi toimintaa laajennetaan nykyisen 83 sotaveteraaniihdistyksen alueelta 200 sotaveteraaniihdistyksen alueelle. Tällöin veteraaneilla olisi yhteyshenkilö, jonka puoleen he voisivat pulmissaan kääntyä.

Kotimaassa ja maan rajojen ulkopuolella ylläpidetään selkeää järjestötoimintaa, joka tarjoaa veteraaneille ja heidän omaisilleen sekä veteraanityön tukijoille mielekästä sisältöä sekä arkeen että juhlaan.

Veteraanijärjestöjen yhteistyötä jatketaan Suomen veteraaniunionin valtuuskunnassa VEVA:ssa ja Veteraanivastuury:ssä sovittujen päämäärien saavuttamiseksi.

Liiton toiminnan ja rakenteen kehittämistyötä jatketaan. Kuopiossa kesäkuussa 2010 pi-

dettävässä liittokokouksessa päivitetään unionin tulevaisuussuunnitelma.

2. VETERAANIERITYISETUUKSET

2.1. Yleistä

Veteraanien erityisetuudet perustuvat valtion talousarviossa oleviin määrärahoihin. Niillä tähdätään veteraanien ja heidän omaishoitajiensa elinolojen monipuoliseen turvaamiseen ja kehittämiseen.

Liitto pyrkii etuustavoitteissa veteraaniunionin kanssa yhteisiin kannanottoihin, jotka esitetään rintamaveteraaniasiain neuvottelukunnalle (RINE) otettaviksi huomioon valmisteltaessa sosiaali- ja terveystieteiden (STM) sekä ympäristöministeriön (YM) ehdotuksia valtion talousarvion veteraanimäärärahoiksi ja laeiksi. Niiden perusteita selvitetään myös eduskuntaryhmille ja eduskunnan valiokunnissa.

Liiton yleistavoitteena etuustavoitteissa on saada aikaan ratkaisut, jotka antavat rintamaveteraaneille ja muille viime sotiimme osallistuneille turvatut elinolot vanhuusvuosiksi. Liitto pitää tärkeänä, että kehittämistoimissa otetaan huomioon näkemyksiä ja ehdotuksia, joita sisältyy ikääntyneiden veteraanien itsenäistä selviytymistä koskeviin kokeilu- ja tutkimushankkeiden loppuraportteihin ja niihin liittyviin STM:n ohjeistuksiin sekä unionin omaan sosiaalipoliittiseen ohjelmaan. Liitto seuraa geriatrisen kuntoutuksen kehittämishankkeen suosituksia, että ne tulevat otetuiksi huomioon

veteraanikuntoutuksessa. Näiden pohjalta tulee kuntoutustoimintaa kehittää kokonaisvaltaisesti, jatkuvana ja yksilöllisesti suunniteltuna fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia näkökohtia silmällä pitäen. Samalla tulee kiinnittää huomiota myös kotipalveluiden ja -hoidon tuen kehittämiseen sekä omaishoitajien tukemiseen.

Valtioneuvoston linjausten (2004-2007) mukaan rintamaveteraanien kuntoutukseen osoitettiin

vuonna 2005 47,8 milj. euroa, vuonna 2006 42,3 milj. euroa vuonna 2007 38,3 milj. euroa

vuonna 2008 (ta) 40,3 milj. euroa vuonna 2009 (ta) 36,3 milj. euroa vuonna 2010 (tae) 34,1 milj. euroa

Vuodelle 2010 ehdotettu määräraha ei riitä vuosittaisen kuntoutuskierron toteuttamiseen. Määrärahan tulisi olla tasolla, jolla kaikki rintamaveteraanit pääsisivät vuosittain haluamaansa avo-, laitos- tai muuhun kuntoutukseen. Vuoden 2009 kuntoutukseen osoitetut määrärahat loppuivat yli sadassa kunnassa jo keväällä 2009.

Jotta ikääntyvä veteraani voisi halutessaan asua ja elää mahdollisimman pitkään omassa kodissaan, hän tarvitsee säännöllistä, määräväläin tapahtuvaa kuntoutusta, kotiin saatavia palveluita sekä muita kotona selviytymistä edistäviä toimia. Tältä pohjalta liitto tehostaa ponnistelujaan sosiaalipoliittisen ohjelmansa mukaisesti seuraavien etuustavoitteiden toteuttamiseksi:

2.2. Etuustavoitteet vuodelle 2011

* Vuosittaisen kuntoutuksen järjestäminen monipuolisena laitos- ja avokuntoutuksena kaikille sotiemme veteraaneille ja sen tarvitseman rahoituksen turvaaminen valtion talousarviossa. Veteraani kutsutaan vuosittaiseen terveydentilan tarkastukseen ja kuntoutustarpeen arviointiin. Tässä yhteydessä tehdään kuntoutussuunnitelma, jossa määritellään kuntoutusmuoto ja ajankohta sekä avokuntoutuksessa sen sisältö ja kuntoutuksen jaksottaminen sekä suunnitelma jatkoseuranalle. Samalla tarkastetaan muut hänen kotona selviytymiseen liittyvät asiat. Avokuntoutuksen käyntikertoja jaksottamalla sekä lisäämällä toimintaterapeuttien ja muiden sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden antamia palveluja parannetaan kuntoutuksen vaikuttavuutta. Veteraanin oma toive tulee ottaa huomioon kuntoutusmuotoa valittaessa.

* Veteraanilisän korottaminen
Veteraanilisä hyväksyttiin vuoden 2010 talousarvioon. Lisä on 50 euroa kuukaudessa ja sitä voivat saada ylimääräistä rintamalisää sekä korotettua tai ylintä hoitotukea saavat. Tuen maksaminen alkaa 1.9.2010.

Tuki tulee nostaa 200 euroon kuukaudessa. Tuki kohdistuu kotona asuviin, hoitoa tarvitseviin pienituloisiin rintamaveteraaneihin.

* Kunnallisten kotipalveluiden saaminen kaikille sotiemme veteraaneille ja siihen määrä-

raha valtion talousarvioon. Kotikuntoutuksen sisällön laajentaminen siten, että sen eri keinoin voidaan tukea veteraanien arkipäivässä selviytymistä.

* Veteraanien asuntojen korjausneuvontaan ja peruskorjauksiin tarvittavien varojen säilyttäminen valtion talousarviossa

* Rintamaveteraanien omaishoitajina toimivien puolisojen tukipalveluiden turvaaminen

* Heimoveteraanien rintamaveteraanien avustuksiin sekä laitos- ja avokuntoutuksen tarvittavien määrärahojen jatkuvuuden turvaaminen

Liitto pitää tärkeänä, että ilman rintamatunnuksia olevien, sotaan liittyvissä tehtävissä palvelleiden kuntoutusta ja muitakin etuuksia kehitetään tarvetta vastaavasti. Lähtökohdaksi tulee olla, että etuuden myöntäminen perustuu viranomaisen antamaan palvelutodistukseen.

3. JÄRJESTÖTOIMINTA

Liitto jatkaa järjestötoimintaa sekä vakiintunein että uusiutuvien toimintamuodoin. Monien tehtävien hoitaminen siirtyy kannattajajäsenille, jotka aikanaan tulevat huolehtimaan veteraaniakauden loppuvaiheen tehtävistä sekä vaalivat sotaveteraaniperinnettä.

Vuoden 2010 toimintaa ja tapahtumia:

43. sotaveteraaniviikko

- avausjuhla on 6. maaliskuuta Lohjalla. Samalla Lohjan seudun Sotaveteraanit viettävät 50-vuotisjuhlaa.
- päätösjuhla on 13. maaliskuuta Oulussa. Samalla Oulun Sotaveteraanit viettävät 50-vuotisjuhlaa.

Järjestöviikollaan liitto ja sen jäsenyhteisöt korostavat talvisodan merkitystä sekä kertovat päämäärästään ja toiminnastaan. Tilaisuuksiin kutsutaan veteraanien lisäksi myös tukijoita.

24. Kansallinen veteraanipäivä

- valtakunnallinen päättilaisuus on 27. huhtikuuta Tampereella.

Liitto on mukana kansallisen veteraanipäivän suunnit-

Sotiemme veteraanien asioita hoidetaan yhteisesti Suomen veteraaniunionin valtuuskunnan (Vevan) toimin. Vevan edustajat kävivät tapaamassa 6. marraskuuta SDP:n puheenjohtajaa Jutta Urpilaista ja avustajaansa Kaisa Pennyä. Heille esiteltiin veteraanijärjestöjen yhteistoimintaa, veteraanien ja veteraanijärjestöjen toiveita tukitoimissa sekä Raha-automaattiyhdistyksen avustusten vähenemisen vaikutuksia järjestöjen toimintaan.

Maaliskuun 14. päivänä 2010 tulee Talvisodan päättymisestä 70 vuotta ja yksi päivä. Helsingin Jäähalliin kokoontuu tällöin Sotaveteraanikuoroista ja perinnekuoroista 700 laulajaa. Lauluohjelman välissä puhuu Tasavallan presidentti Tarja Halonen. Kuvassa Turussa 2007 pidetyssä laulujuhlassa veteraanilaulajien rivistöä.

Kansallisen veteraanipäivän pääjuhla järjestetään Tampereella 2010. Juhlan järjestäminen oli melkoinen ponnistus myös lisämessä 2009. Päiväkotien lapset opettajineen ja ohjaajineen muodostivat näyttävän ryhmän osoittaen kunnioitusta Sotiemme veteraaneille.

telussa osallistumalla päätösmikunnan toimintaan sekä osallistumalla järjestelytoimikunnan työskentelyyn.

Seutukunnalliset kirkkopäivät
Seutukunnallisia kirkkopäiviä järjestetään eri paikkakunnilla. Toimintaa ohjaa Veteraanivastuu ry:ssä hengellisen työn toimikunta.

Liitto osallistuu veteraaniliittojen yhteisten kirkkopäivien järjestämiseen.

Liiton hengellinen toimi-

kunta jatkaa hengellisen työn suunnittelua ja ohjausta. Hengellisen työn virikepäivät järjestetään 7.-8.4.2010 Suvinien kurssikeskuksessa Mikkelissä.

Neuvottelupäivät

- sotaveteraanipiirien puheenjohtajille ja toiminnanjohtajille järjestetään perinteiset neuvottelupäivät syyskuussa.
- piirien toiminnanjohtajille järjestetään neuvottelutilaisuus tammikuussa ja piirien

sosiaalineuvojille kahdesti vuodessa.

- perinteinen neuvottelutilaisuus järjestetään Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistyksen, liiton ja Helsingin Seudun Sotaveteraanipiirin kanssa yhteistyönä.

Kisatoiminta

- hiihtokisat 17.2. Luonetjärvellä Tikkakoskella (Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri)
- golfturnaus elokuussa
- ilma-aseammuntakisa kotirataotteluna (Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri) 12.-18.4.
- keilakisa Tampereella (Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri) 22.4.
- lentopallokisar

Suomen Rauhanurvaajaliiton ja veteraanijärjestöjen yhteistoimin järjestetään kansainvälinen rauhan päivän kävelytapahtuma.

Kisojen järjestelyvastuu on sotaveteraanipiireillä. Kisatoimintaa ohjaa liitossa liikunta- ja kisatoimikunta.

Muita tapahtumia

Jatketaan talvisodan päättymisestä 70 vuotta tilaisuuksien järjestämistä.

Sotaveteraanikuorojen ja

niiden perinnekuorojen laulujuhlatapahtuman järjestäminen Helsingissä 14.3.2010.

4. LIITON TOIMINNAN JA RAKENTEEKEHITTÄMINEN

Turussa 2008 pidetyssä liittokokouksessa hyväksytyn tarkennetun tulevaisuussuunnitelman mukaisesti piirit ja yhdistykset jatkavat lähivuosien toiminnan suunnittelua. Tarvittaessa liiton johto osallistuu yhteistilaisuuksiin.

Kuopiossa pidettävässä liittokokouksessa käsitellään liiton tulevaisuussuunnitelman tarkennus ja järjestetään tulevaisuusfoorumi, jossa sotaveteraanipiirit esittelevät tulevan toimintansa suunnitelmia.

5. TIEDOTUSTOIMINTA

Sotaveteraani—Krigsveteranen -lehteä julkaistaan toimintavuonna kuusi numeroa. Lehden avustajakuntaa vahvistetaan niin, että jokaisessa sotaveteraanipiirissä on ammattitaitoisesti toimiva yhteyshenkilö. Avustajille järjestetään tarvittaessa koulutusta, jossa perehdytään lehden tekstien kirjoittamiseen ja muihin toimittamiseen liittyviin asioihin.

Ulkoisessa tiedottamisessa painopistealueena ovat sotaveteraanien elinolosuhteita, järjestötoimintaa, veteraanien perinnetyötä, järjestön varainhankintaa ja kannattajajäsen toimintaa käsittelevät aihealueet.

Sotaveteraanipiireille ja -yhdistyksille suunnattua sisäistä tiedotustoimintaa toteutetaan suunnitelmallisesti mm. toimittamalla piiri- ja yhdistystiedotteita.

Liiton internet-sivuja kehitetään. Internet-tiedotuksen sisältöä suunnataan veteraanien läheisille, työssään veteraaniasioita hoitaville sekä veteraanityötä tekeville. Järjestön Internet-verkon käyttöä laajennetaan yhdistystasolle.

Liitto julkaisee syksyllä Sotaveteraanikalenterin 2011.

6. YHTEYDET SIIRTOLAIS-VETERAANEIHIN JA ULKOMAALAIISIIN VAPAAEHTOISIIN

Liitto jatkaa yhteistyötä suomalaisten sotaveteraanien muissa maissa perustamien yhteisöjen kanssa sekä pitää yhteyttä viime sodissa puolustusvoimissamme palvelleisiin, erityisesti Viron, Inkerin ja rajantakaisen Karjalan sekä Ruotsin vapaaehtoisiiin ja heidän yhteisöihinsä. Tarvittaessa liitto välittää ja hankkii

tukea ja opastaa etuusasioissa sekä toimii heidän hyväkseen Suomen viranomaisissa.

7. KOTIMAINEN YHTEISTYÖ

Liitto toimii kiinteässä yhteistyössä Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestön ja Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiön kanssa.

Liitto jatkaa rakentavaa yhteistyötä muiden veteraanijärjestöjen ja liiton tavoitteita tukevien mm. maanpuolustusyhteisöjen sekä säätiöiden kanssa.

Veteraaniliittojen yhteistoiminta keskittyy Suomen veteraaniliittojen valtuuskunnan toiminta-alueelle edunvalvonnan ja Veteraanivastuun toiminnan varainhankinnassa, kansainvälisessä toiminnassa ja hengellisessä työssä. Liitto tukee Tammenlehvän Perinneliiton—Traditionsförbundet Ek-lövet ry:n toimintaa.

Liitolla on toiminta- ja toteutusvastuu yhteistyössä muiden veteraanijärjestöjen kanssa Suomen äideille 1942 annetun päiväkäskyn toimittamisesta sotien jälkeen rakennettuihin kirkkoihin. Liitto osallistuu veteraaniaikakautta koskevan tutkimuksen ja yhteisen historiateoksen aikaansaamiseen.

8. KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Liitto jatkaa kansainvälistä yhteistyötä Maailman Veteraanijärjestön (MVJ, WVF) jäsenenä sekä osallistuu myös kahdenkeskiseen yhteistyöhön lähinnä naapurimaiden veteraanijärjestöjen kanssa.

9. TALOUS

Liitto pitää taloutensa edelleen vakaana ja suunnittelee sitä pitkälle tähtäävästi siten, että se voi lähivuosina tukea kenttää. Liitto pitää toimintakulunsa hallinnassa, tukee jäsenpiirejä ja niiden kautta yhdistyksiä toiminta- ja hankeavustuksin sekä turvaa suunnitelmien mukaisen toiminnan talousperustan lahjoituksin, avustuksin sekä myynti- ja ilmoitustuloilla. Liitto on mukana Veteraanivastuu ry:n toiminnassa, joka veteraanijärjestöjen puolesta hoitaa varainhankintaa.

Liitto ei peri jäsenmaksua. Lehtimaksu on 3,7 euroa.

Kirjanpitoa ja laskentatointa hoidetaan ajanmukaisin menetelmin pitäen silmällä tehokkuutta ja taloudellisuutta.

Helsingissä 6.10.2009

Hallitus

Sotaveteraaniliiton toiminta muodostuu merkittävästi toimikuntien, työryhmien ja hallinnon työpöydästä. Kuvassa liiton hengellinen toimikunta pohtimassa seutukunnallisten kirkkopäivien järjestämistä vuoden 2009 virikepäivillään Lahdessa.

Kansakoulupohjalta kunnanjohtajaksi

Lauri Tammi on korkeasta iästään huolimatta edelleen vireä ja hyväkuntoinen. Tässäkin on kotiovi jäämässä taakse, kun veteraanitapaaminen kaupungilla odottaa.

Lauri Tammi syntyi 1916 ja kasvoi Kuusamossa, jossa hän on myös koko elämänsä sotavuotia lukuun ottamatta asunut. Jo kaksitoistavuotiaana hän liittyi suojeluskuntaopoihin.

Kansakoulu osoittautui kuusamolaiselle Lauri Tammelle riittäväksi koulupohjaksi nosta kotikuntansa kunnanjohtajaksi. Oppivelvollisuutensa jälkeen hän aloitti työuransa Kuusamon Osuuskaupan myyjänä, jatkoi siitä sairaalahallinnossa ja kansanhuollossa sekä Kemi-Yhtiössä, josta hänet kutsuttiin virkailijaksi Kuusamon kuntaan.

Kuusamon kunnan palveluksessa Lauri Tammen työtehtävät vaihtuivat moneen kertaan. Virka-aseman vaihtumisen myötä myös vastuu kasvoi ja työura oli nousujohteinen. Kunnansihteerin paikalta hänet valittiin kunnanjohtajaksi.

Maanpuolustus kutsui

Vaikean sairauden seurauksena Lauri Tammen varusmiespalvelu sai kahden vuoden lykkäyksen. Lykkäysajan vielä jatkuessa maamme turvallisuus kuitenkin nopeasti vaarantui ja maanpuolustuksen valmiustilaa nostettiin. Tämä näkyi myös suojeluskuntatoiminnassa.

Lokakuun kahdeksantena 1939 sain käskyn, saapua heti suojeluskuntatalolle. Siitä alkoi YH-palvelu, Lauri Tammi muistelee. Toimin eri toimialojen vartiointitehtävissä, muun muassa sähkölaitoksen vartion vanhimpana. Talvisodan sytyt-

tyä saivat suojeluskuntapojat tehtäväkseen johdollani tarkkailla Kuusamon itä- ja pohjoispuolelle hiihdettyä varmistuslatua.

Mieli rintamajoukkoihin

Anoin varusmiespalveluksesta annetun vapautuksen perumista ja määräystä rintamajoukkoihin, Lauri Tammi kertoo. Vastaus tuli heti, jonka mukaan minun oli ilmoitauduttava Sallan pataljoonan täydennysjoukkoihin Rovaniemellä.

Jatkosodan taistelut Lauri Tammi kävi Kiestingin, Uhtuan ja Kannaksen rintamaloikoilla. Nämä rintamaloikat aiheuttivat suomalaisille suuret menetykset kaatuneina ja haavoittuneina. Haavoittuneiden joukkoon myös Lauri Tammi joutui, kun hän vuonna 1941 sai olkapääosuman. Sairaalaan päästyäni toimin komennettuna vääpelinä useissa eri komppanioissa. Vaikka olinkin komppanianvääpeli, oli sotilasarvoni kersantti, Tammi tämentää.

Aseleposopimuksen solmimisen jälkeen osallistuin vielä Lapin sotaan. Tuolloin Kuusamossa saksalaisten ja venäläisten rintamat olivat vastakkain, mutta taisteluita ei täällä kuitenkaan käyty, Lauri Tammi kertoo. Perääntyessään kohti valtakunnan länsirajaa, saksalaiset polttivat Kuusamon keskustajaman maan tasalle. Tuhopoltolla saksalaiset halusivat vaikeuttaa heihin kohdistuvaa takaa-ajoa.

Kotiuttamisen lähestyessä olimme Rovaniemi-Kittilä-linjan puolivälissä, jolloin minut jälleen määrättiin komppanianvääpeliä ja tehtäväksi annettiin johdattaa komppania Ouluun, Lauri Tammi muistelee. Oulussa piti vastassa olla komppanianpäällikkö, joka ei kuitenkaan paikalle tullut. Kirjoitin sotilaille kantakortit ja varusteiden luovutuksen jälkeen he olivat vapaat lähtemään.

Sodanjälkeinen työelämä

Lauri Tammi sai työpaikan Kuusamon sairaalan taloudenhoitajana. Melko pian hän kuitenkin siirtyi Kansanhuollon Kuusamon aluetoimistoon, jossa eteni nopeasti toimiston johtajaksi. Aluetoimiston tullessa tiensä päätökseen siirtyi Lauri Tammi Kemi-yhtiön paikalliseksi ”kasööriksi”. Tästä työstä hänet kutsuttiin virkailijaksi kunnantoimistoon. Vastuullisten tehtävien alati lisääntyä hänet valittiin kunnanhallituksen varapuheenjohtajaksi, jonka tehtäviin kuuluivat myös kunnansihteerin tehtävät.

Kunnanjohtajan paikan vapautuessa oli siihen luonnollisesti useita hakijoita. Kunnanhallitus ei kuitenkaan tästä joukosta löytänyt sopivaa henkilöä, jolloin huomio kiintyi kaikkien tuntemaan Lauri Tammeeen. Hänet tiedettiin kunta-asioita tuntevaksi ja puoluepoliittisesti sitoutumatoksi henkilöksi, jonka valinnan kaikki valtuustoryhmät saattoivat yksimielisesti hyväksyä. Kunnanjohtajana Lauri Tammi toimi 1953–1979, jolloin hän jäi eläkkeelle.

Työ sotaveteraaneissa

Sotaveteraanityöhön Lauri Tammi tuli mukaan 1971, kun Kuusamoon perustettiin oma yhdistys, ensin jäseneksi sitten myös hallitukseen. Yhdistyksen puheenjohtajana hän toimi koko 1980-luvun ja saman ajan myös Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin hallituksen jäsenenä sekä useita vuosia myös Sotaveteraanien Tuki- ja perinnesäätiön hallituksessa. Sotaveteraanitoiminnan johtotehtävistä Lauri Tammi luopui 1990.

Lauri Tammi on kuulunut jo vuosikymmenet myös Sodan-aikaisen kolmannen armeijakunnan juhla- ja perinnetoimikuntaan, jossa jäsenyys perustuu kutsumenettelyyn. Kahden

vuoden välein toimikunta järjestää armeijakunnan joukoissa palvelleille perinnejuhlat. Juhlien huipentuma on yksiköittäin järjestäytynyt juhlar-marssi. Vuoden 1982 jälkeen ovat perinnejuhlat hiljalleen hiipuneet.

Kuusamo-pienoismalli rakennettiin

Kuusamon keskustaa on jo 1800-luvulta lähtien totuttu kutsumaan Kirkkokedoksi. Talvisodan aikana Kirkkoketo säästyivät maasotatoimilta, mutta kärsi muutoin huomattavaa pommitustuhoa. Pommituslentoja oli yhteensä 17 ja niissä lasketaan pudonneen noin 1 200 pommia. Suurimman tuhon Kuusamon taajama kärsi kuitenkin syksyllä 1944, kun Itä-Karjalasta vetäytyneet saksalaiset polttivat kirkonkylän kokonaan. Tuho oli täydellinen.

1980-luvun alussa Kansalaisopiston opintopiirissä heräsi ajatus rakentaa Kirkkokedosta pienoismalli. Työryhmään koottiin henkilöitä, jotka olivat pitkään alueella asuneet ja joilla tiedettiin olevan hallussaan myös kädentaito. Vetäjäkseen ryhmä sai Erkki Hyvärisen ja

muiksi jäseniksi sotaveteraanit Lauri Tammen, Pellervo Koivusen, Eino Kuosmasen, Kaarlo Raunion, Iivo Salmenkorvan ja Pekka Tirkkosen sekä ei veteraaneista Unto Turusen ja Veikko Törmäsen.

Pienoismallin suunnittelu oli vaikeaa. Käytettävissä ei ollut rakennus- eikä asemakaavapiirustuksia, ja valokuvaakin oli varsin vähän. Suunnittelussa jouduttiin ensisijaisesti tukeutumaan muistikuviiin.

Pienoismalli kuvaa tilannetta 1930-luvun jälkipuolelta. Mittakaava pohjan osalta on 1:300 ja muita osin kaava on soveltava. Pohjan osuus koostuu sahanpurusta ja liimasta. Pienoismallin 492 rakennusta ovat valmistetut balsapuusta ja alueen puusto pääasiassa jäkälästä. Rakentamiseen käytettiin 3 000 työtuntia ja työ valmistui vuonna 1986.

Kuusamon kirkkokedon pienoismalli on nähtävissä kunnan Porkkatörmän näyttelytilassa. Pienoismallin lisäksi vanhasta Kuusamosta on 17 valokuvan kokoelma.

Kuvat ja teksti: Matti Värri

Kuusamon keskustajaman Kirkkokedon pienoismalli käsittää 492 erillistä rakennusta ja työtä rakentajat käyttivät siihen noin 3 000 tuntia.

Keskellä kylää oli Juuson kartano, jonka olivat kirkkokortteliksi rakentaneet sivukylillä asuneet talolliset. Pihapiirissä sijaitsi päärakennuksen lisäksi aittoja ja talleja, yhteensä parikymmentä erillistä rakennusta. Lähikuva paljastaa kuinka tarkasti pienoismallit on tehty.

Sotaveteraaneja tervehtien ja Siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2010 toivottaen

Akaan seurakunta	Alajärven seurakunta	Alavieskan seurakunta	Alppilan seurakunta Helsinki
Artjärven seurakunta	Auran seurakunta	Enonkosken seurakunta	Enontekiön seurakunta
Espoonlahden seurakunta, Espoo	Eurajoen seurakunta	Euran seurakunta	Haapajärven seurakunta
Haapaveden seurakunta	Hakavuoren seurakunta, Helsinki	Hamina-Vehkalahden seurakunta	Hangon seurakuntayhtymä
Hankasalmen seurakunta	Harjavallan seurakunta	Hartolan seurakunta	Hattulan seurakunta
Hauhon seurakunta	Haukiputaan seurakunta	Hausjärven seurakunta	 Heinolan seurakunta
Heinäveden seurakunta	Helsingin Mikaelin seurakunta	Helsingin seurakuntayhtymä	Herttoniemen seurakunta, Helsinki
Hollolan seurakunta	Huittisten seurakunta	Hyvinkään seurakunta	Hämeenkosken kappeliseurakunta
Hämeenlinna-Vanajan seurakunta	Iin seurakunta	Iisalmen seurakunta	Ikaalisten seurakunta
Ilomantsin seurakunta	Imatran seurakunta	Inarin seurakunta	Isojoen seurakunta
Jalasjärven seurakunta	Janakkalan seurakunta	Joensuun srk, Pielisensuun srk, Rantakylän srk, Vaara-Karjalan srk, Pyhäselän srk ja Enon srk	Joroisten seurakunta
Juankosken seurakunta	Juupajoen seurakunta	Jämsjärven seurakunta	Jämsän seurakunta
Järvenpään seurakunta	Kaavin seurakunta	Kajaanin seurakunta	Kalajoen seurakunta
Kalvolan seurakunta	Kangasalan seurakunta	Kangasniemen seurakunta	Kankaanpään seurakunta
Kannuksen seurakunta	Karstulan seurakunta	Kauhavan seurakunta	Kauniaisten suomalainen seurakunta

Sandels sotii Savossa

Tämä vuosi 2009 on Suomen sotien muistovuosi. Vuosina 1808–1809 Venäjä valloitti Suomen ja lopetti näin Ruotsin suurvalta-aseman viimeisetkin rippeet. Suomesta tehtiin Porvoon valtiopäivillä syksyllä 1808 suurruhtinaskunta yli sadaksi vuodeksi. Vuonna 1939 Neuvostoliitto aikoi tehdä itsenäiselle Suomelle saman tempun, liittämään Suomi neuvostokansojen suureen ja onnelliseen perheeseen, mutta silloin se epäonnistui suomalaisten taistelun ansiosta.

Sodassa kaksisataa vuotta sitten suomalaisilla ei ollut suuria mahdollisuuksia vastustaa Venäjän armeijaa lähinnä heikon ruotsalaisien johdon vuoksi. Lisäksi armeija oli liki kyvytön käymään sotaa talvela.

Eversti Sandels otti johdon käsiinsä Savossa ja aloitti menestyksellisen vastahyökkäyksen aina Kuopion tasalle. Venäläisten ylivoima alkoi kuitenkin vaikuttaa sotatapahtumiin. Vielä Koljonviralla lokakuussa 1808 Sandels löi venäläiset, mutta voitosta ei ollut sodankäynnille suurtakaan hyötyä, sillä Sandels oli jo saanut käskyn vetäytyä uudelleen kohti pohjoista.

Venäläisten suunnitelmat ja tavoitteet...

Venäläiset olivat valmistuneet erittäin huolellisesti hyökkäykseen Suomeen. Vakoilu oli tehokasta, ja sanotaan yhden venäläisen upseerin oleskelleen 1806–08 Helsingissä ostellessa aseita liikkuen vapaasti mm. Suomenlinnassa. Yksi kapteeni liikkui maassa kaupamatkustajana kiertäen koko Itä-Suomen läpi. Karttoja hankittiin tulevasta sotamaastosta niin, että venäläisillä lienee ollut paremmat kartat kuin suomalaisilla ja ruotsalaisilla.

Sprengtporten, joka oli Kustaa III sodan aikana siirtynyt Venäjän keisarin leipiin, antoi auliisti apua sotasuunnitelmien laadinnasta. Hän kirjoitti keisarille näin: ”Kun Suomi kerran on riistetty Ruotsin käsistä ja saatettu meidän valtamme alaisuuteen, vaatii ymmärtääkseni Venäjän etu jättämään tämän kokonaiseksi yhdistetyn maan, keisarin suvusta otetun esimiehen johdolla, omiin valtoihinsa; mitä kansa siinä suhteessa toivoo, se saataisiin tie-

tää yleisillä valtiopäivillä, jotka olisi pidettävä maan vanhan valtiomuodon määräämällä tavalla ja meidän suojeluksemme alaisena siihen aikaan, jolloin sotajoukkomme saapuvat Turkuun”.

Sprengtportenin sanoista huokuu toivo mahdollisimman nopeasta ratkaisusta veren vuodatuksen välttämiseksi. Hänen tarkoituksensa oli riistää suomalaisilta kaikki tehokkaan vastarinnan edellytykset. Keisari ottikin huomioon Sprengtportenin tiedot ja aikomukset.

Taustalla oli tietenkin suurpolitiikka. Ranskan keisari Napoleon halusi sulkea kaikki Itämeren maiden satamat eng-

Ruhtinas M. P. Dolgoruki

lantilaisilta aluksilta, toteuttaen nk. mannermaasulkemuksen. Esteenä Itämerellä oli se, että Ruotsin kuningas IV Adolf ei voinut sietää Napoleonin, vaan piti tätä nousukkaana ja Ilmes-

tyskirjan petona. Napoleon yllytti Aleksanteria valloittamaan nyt Suomen saadakseen samalla Venäjän mielenkiinnon siirretyksi pohjoiseen Turkin salmista. On muistettava, että Venäjä, Tanska-Norja ja Ruotsi-Suomi olivat aikaisemmin solmineet ns. Itämeren sopimuksen joka oli tähdätty Englantia vastaan. Tähän vedoten Aleksanteri vaati Kustaa IV:tä julistamaan sodan Englannille. Kun tähän ei suostuttu, venäläiset joukot ylittivät Suomen rajan 21.2.1808 ilman sodanjulistusta siten, että 17. ja 21. Divisioonaa hyökkäsivät eteläisellä rannikkoalueella ja kenraali Tutschovin 5. D eteni Savoon. Divisioonan tehtävänä

oli tuhota Savossa olleet voimat ja sen jälkeen edetä Keski-Suomen kautta länsirannikolle ja yhtyä siellä päävoimiin. Venäjän armeijan kokonaisvahvuus kohosi noin 24 000 mieheen, joita tuki 20 raskasta ja 50 kevyttä tykkiä.

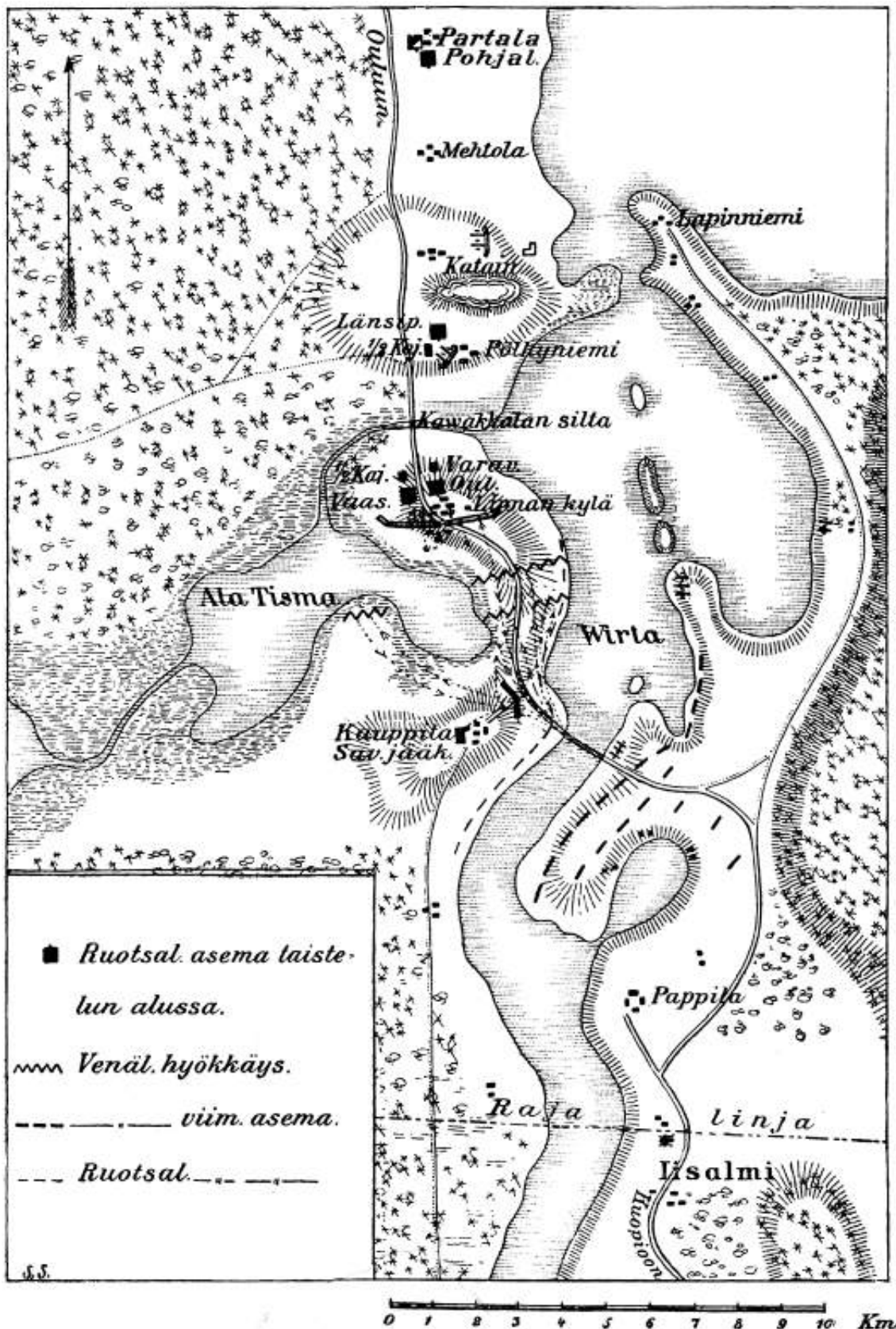
Suomessakaan ei jäänyt toivomattomiksi. Kun saatiin tieto venäläisten keskityksistä, Ruotsin ylipäällikön – kenraali Klingporin sijainen – kenraali Karl af Klercker antoi omalla vastuullaan lkp-käskyt, joiden perusteella Savon joukot keskitettäisiin Mikkeliin. Siellä perustettiin 3. Prikaati (eversti Cronstedt) vahvuudeltaan lähes 4 000 miestä ja 10 tykkiä.

Klingspor olisi halunnut keskittää joukot Hämeenlinnaan, mistä aloitettaisiin keskitetty perääntyminen pohjoiseen. Savon joukoille hän antoi käskyn perääntyä Iisalmen kautta Ouluun. Hän halusi näin säästää armeijaa vain vihollista viivyttämällä. Hän vetäytyi joukkoineen aina Ouluun, minne myös Cronstedtin Savon joukot tulivat. Klingspor päätteli venäläisten olevan täysin ylivoimaisia, mutta varuskuntien jättäminen Etelä-Suomeen oli pienentänyt venäläisiä joukkoja, joten voimasuhteet olivat nyt suomalaisten puolelle kallistuneet. Klingspor ei sallinut laajaa tiedustelua ja armeija oli täysin kykenemätön talvisotaan.

Sota lainehtii...

Kenraali Adlercreutz otti nyt johdon ja aloitti hyökkäyksen etelään. Siikajoella ja Revonlahdella saavutettiin voitot ja 5 000 miehen vahvuinen venäläisarmeija pakeni 12 000 suomalaisen edellä. Savossa komennon ottanut eversti Sandels eteni vastustamattomasti aina Kuopioon asti. Kesällä 1808 ruotsalaiset yrittivät tulla pienin voimin apuun Lemulla ja Vaasassa, mutta venäläiset estivät niiden pääsyn taistelualueelle. Mutta voitto saavutettiin kesällä vielä Lapualla heinäkuussa, mutta kun sen tuloksia ei käytetty hyväksi, venäläiset saivat vahvistuksia suomalaisten pitäessä ”kesälomaa” yli kuukauden.

Venäläiset aloittivat Kamenskin johdolla vastahyökkäyksen ja löivät suomalaiset Ruonan ja Salmen taisteluissa elokuun lopussa, mutta syyskuun 14. päivänä Oravaisissa

Seutu Virran sillan lähistöllä.

sotaonni kääntyi täysin venäläisille. Syyskuun lopussa tehtiin aselepo Lohtajalla, mutta lokakuun lopulla taistelut roihahitivat uudelleen, ja Suomen armeijan peräytyminen alkoi uudelleen kohti pohjoista. Marraskuussa tehdyn Olkijoen sopimuksen mukaan Suomen armeijan piti marssia Kemijoen länsipuolelle, ja talvehtia Länsipohjassa. Sotaa oli tarkoitus jatkaa keväällä 1809. Kun tuloksia ei saatu, Suomen armeija antautui 25.3.1809 Sievissä Kainuun sopimuksella. Aseen- sa luovutettuaan sotilaat palailivat koteihinsa. Lopullinen rauha tehtiin Haminassa syyskuussa 1809. Se merkitsi, että Sprengtportenin unelma oli nyt totta.

Sandels ryhtyy toimeen...

Palataan taas Savoan. Siikajoen ja Revonlahden taisteluiden jälkeen venäläisten asema pohjoisessa vaikeutui. Heidän komentajansa kenraali Tutskov arveli Klingsporin hyökkäävän, joten hän veti joukkonsa Oulun tienoilta Kokkolaan. Ylipäällikkö kenraali Buxhoeviden vaihtoi komentajaksi kenraali Rajevskin. Nyt eversti Sandelsin komentama 5. Prikaati suojasi armeijan päävoimia Rantsilassa Oulusta kaakkoon Kuopion tien suunnassa. Välittömästi Revonlahden taistelun jälkeen Sandelsille selvisi, että Kuopion suunnasta lähestyi Oulua uusi venäläisosasto, joka oli jostain syystä pysähtynyt Pulkkilään. Osasto oli oikeastaan vahvako huoltokolonna, joka oli kuljettamassa elintarvikkeita Revonlahdella tuhotulle kenraali Bulatovin osastolle. Mutta tästä ei osaston komentaja tiennyt. Sandels päätti hyökätä osaston kimppuun ja tuhota se kaksipuolisella saarrostuella siten, että osasto Fahlander noin 350 miestä koukkasi venäläisten selkään ja päävoimat noin 450 miestä etenivät tiellä suoraan Pulkkilään. Taistelussa venäläiset lyötiin ja sotavangeiksi jäi liki 300 miestä. Suomalaisia kaatui ja haavoittui 75 miestä.

Tie Savoan oli nyt auki Sandelsille. Pulkkilan voiton jälkeen talonpojat yhtyivät sotaan ja tuhosivat tai valtasivat monia venäläisiä huoltopaikkoja, mm. Iisalmessa paikalliset asukkaat valtasivat 200 kuormallista elintarvikkeita. Vähän myöhemmin hän toisti Pulkki-

lan kaavan, motitti Taipaleen kylässä venäläisten osaston tuhoten sen ilman omia tappioita.

Oltiin jo toukokuussa 1809, kun Sandelsin etujoukko, jota komensi kapteeni Karl Malm, pääsi Kuopion porteille valaten sen yöllä toukokuun 12. päivänä. Malmin tappiot olivat pienet, mutta saalis varsin runsas, elintarvikkeita ja muuta materiaalia. Sandels itse päävoiminaan saapui Kuopioon viikkoa myöhemmin.

Sandelsin eteneminen ei suinkaan päättynyt Kuopion valtaamiseen. Osastoja suunnattiin Jyväskylään, Mikkeliin ja Savonlinnan suuntaan. Kapteeni Malm eteni Joensuusta aina Sortavalaan saakka, eli liki koko Itä-Suomi oli vapautettu.

Venäläisten ylijohdolle Sandelsin salamasotaretki Kuopioon aiheutti harmaita hiuksia, sillä se vaaransi heidän Pohjanmaalla olleiden päävoimiensa itäisen sivustan. Siksi ensimmäiset lisävoimat keskitettiinkin Savoan. Uudella komentajalla kenraali de Tollylla oli kesäkuussa 1808 komennossaan 8 000 miestä Sandelsin 2 000 vastaan. Tällaisten voimasuhteiden valossa Kuopion Toivalansalmi oli ainoa paikka, missä voitiin puolustautua ilman saarrostuvaaraa. Joukot vedettiin sinne viime hetkellä. Taistelua jatkettiin nyt sissi-iskuilla venäläisten selustan kohteita mm. Paukarlahden varastoja vastaan. Siellä kapteeni Dunckerin osasto yllätti venäläisten kolonnan, parisataa ajoneuvoa ja 500 hevosta.

Voitto Koljonviralla...

Venäläisten ylivoima kuitenkin alkoi vaikuttaa taisteluihin. He rakensivat kokonaisen laivaston Kallavedelle. Syyskuun lopulla 1808 Tutskov aloitti hyökkäyksen Toivalansalmella ja ruhtinas Dolgorugi eteni Jännevirrälle. Uhkaavan hyökkäyksen pakottamana Sandelsin oli annettava käsky vapaaehtoisesta irtautumisesta Toivalansalmen asemista syyskuun lopussa, sillä Lohtajan aseleposopimuksessa oli ehto, että suomalaiset vetäytyvät Savossa Iisalmen taakse, missä hän ryhmitti joukkonsa Koljonvirrälle. Nyt oli keisari päättänyt liittää koko Suomen Venäjään, joten Tutskov sanoi irti Lohtajan sopimuksen pari viikkoa myöhemmin, ja sotatoimet alkasivat 27. lokakuuta kello 13.00.

Tutskov lähti siitä, että Sandelsin kiusallisen hyvin taistelut prikaati olisi tuhoava tien avaamiseksi Ouluun ja täten suomalaisten päävoimien yhteydet poikki. Tutskovilla oli 6 000 miestä Sandelsin 2 000 vastassa. Tutskov aloitti hyökkäyksen 27. lokakuuta kello 12.00 eli tuntia aikaisemmin kuin sopimus velvoitti. Venäläiset ryntäsivät Koljonvirran sillalle ja virran toiselle puolelle. Lyhyen ajan sisällä siellä oli jo 3 000 venäläistä. Sandelsin miehet työnnettiin kohti Linnan kylään rakennettuja puolustusasemia. Siellä Sandels kehitti 1 000 miehen vastahyökkäyksen venäläisiä vastaan ja seurauksena oli sekasorto venäläisten puolella. Suomalaisen tykit ampuivat yhteen sillan luona sulloutuneita venäläisiä ja jalkaväki tehosti sekasortoa iskien pistimet tanassa kohti jokea. Tappiot venäläisten osalta olivat 700 miestä ynnä ruhtinas Dolgoruki, suomalaisten puolella 316 miestä.

Koljonvirran taistelu pelasti Suomen armeijan sen ajan "Stalingradista" eli joutumasta saarrostuksi Pohjanmaalla. Kuten olen jo aikaisemmin selvittänyt, Olkijoen aselepo merkitsi sodan tosiasiallista päättymistä marraskuussa 1808. Suomen armeijan oli poistuttava maasta Ruotsin puolelle sanoin kuvaamattomissa oloissa, oli kelirikon aika, elintarvikkeet lopussa, paljon sairaita ja haavoittuneita. Mutta armeija säästyi täydelliseltä tuholta.

Anssi Vuorenmaa

Lähteet: ("ikäjärjestyksessä"): Hugo Schulman: Taistelu Suomes- ta 1808–1809. WSOY 1909; Martti Santavuori: Suomen sotahistoria I, Otava 1941, Einar W. Juva: Suomen taistelu itää vastaan, Otava 1942, Erkki K. Osmonsalo: Suomen valloitus 1809, WSOY 1947, O.S. Jahnukainen: Sotataidon historia IV, Otava 1953 ja Reima T.A. Luoto - Heikki Talvitie - Pekka Visuri: Suomen sota 1808–1809, taustat, tapahtumat, muistomerkit, Fenix-Kustannus Oy 2008.

VIRTSANKARKAILUUN

pestävät ja kertakäyttöiset alushousut

SLIP SICLA lievään virtsankarkailuun

- 100% puuvillaa
- haaraosa hengittävää erikoiskangasta
- muita suojia ei tarvita, käytetään kuten tavallisia alushousuja

STRONG runsaaseen virtsankarkailuun

- 100% puuvillaa
- haaraosassa tasku erilliselle imevälle suojalle
- huomaamaton ja helpokäyttöinen

TENA PANTS runsaaseen virtsankarkailuun

- mukavat ja varmat kertakäyttöiset suojahousut
- hygieeniset
- useita eri kokoja, imukyky jopa 1 litra

Meiltä myös vuodesuojat.
Lisää tuotteita: www.linctus.fi

TIEDUSTELUT JA TILAUKSET:
Linctus Oy, p. 03-6125 355

Turuntie 4-6, 13130 Hämeenlinna
fax 03-6125 353

*Hyvän
elämän puolesta!*

Dila
Diakonialaitos Lahti

Sibeliuksenkatu 6 C, 15110 Lahti
Vaihe (03) 813 211 www.dila.fi

**TORNION SAIRAS- JA
KUNTOUTUSKOTI
ON NYT SAARENVIRE**

Tornion Sairas- ja Kuntoutuskoti on muuttanut nimensä ja olemme nyt Saarenvire. Uuden nimen alla tarjoamme monipuolista, asiantuntevaa ja yksilöllistä hoitoa kodikkaassa ympäristössä keskellä Torniota – perinteitä kunnioittaen.

SAARENVIRE
Elinvoimaa Länsi-Lapista

Tornion Sairaskotisäätiö | Pitkäkatu 7, 95400 Tornio
puh. (016) 226 4400, fax (016) 482 449 | email:saarenvire@saarenvire.fi

Maailmansotien ajan brittiläisen kansainyhteisön veteraanit

1900-luvun alussa brittiläinen imperiumi oli ta-
loudellisesti ja poliitti-
sesti voimakkaimmillaan. Se
käsitti viidesosan maapallon
pinta-alasta ja oli levittäytynyt
kaikkialle Atlantilta Tyynelle
merelle.

I ja II maailmansodassa mil-
joonien brittisotilaiden rin-
nalla taisteli runsaasti entisten
alusmaiden joukko-osastoja
– Kanadasta, Etelä-Afrikasta,
Intiasta, Australiasta, Uudes-
ta-Seelannista vähäisemmistä
saarivaltioista puhumattakaan.
Sotilaita kuoli 1 700 000, heistä
valtaosa I maailmansodan mu-
taisissa juoksuhaudoissa.

Britanniassa oli julistettu
yleinen asevelvollisuus 1916.
Epäinhimillinen sodankäynti
vaati yhä uusia uhreja. Briteistä
miljoona kaatui ja yli kaksi mil-
joonaa vammautui.

Kaatuneista kertovat kylien
ja kaupunkien keskeisillä pai-
koilla olevat muistomerkit. Val-
tiovallan olisi uskonut tulevan
tällaisen murhenäytelmän jäl-
keen kaikin tavoin veteraane-
ja vastaan. Sota oli kuitenkin
ankara suonenisku maailman-
vallalle. Kun Britannia oli en-
nen sotaa ollut suurin sijoittaja
ja saamamies maailmantalou-
dessa, se oli sodan jälkeen yksi
suurvelallisista.

Valtionvelan korkoihin meni
sodan jälkeen yli puolet vuosit-
taisesta tuloveron kertymästä.
Asuntorakentamiseen ja sosi-
aalisin uudistuksiin oli käytet-
tävässä vastaavasti vähemmän
resursseja.

Nuoria miehiä oli kutsut-
tu juoksuhautoihin tunnuksel-
la ”Maa tarvitsee Sinua”. Sodan
jälkeen ei veteraaneja tarvittu,
he muodostivat taakan sodas-
sa köyhtyneelle kuningaskun-
nalle.

Valtion myöntämät eläkkeet
riittivät tuskin hengen pitimik-
si. Asunnottomuus oli yleistä.
Invalidit joutuivat kerjäämään
kaduilla. Imperiumin rappio
näkyi veteraanien kohtelussa.
Se jäikin hyvin pitkälle vapaa-
ehtoisavun varaan. Kansa ja lu-
kuisat järjestöt ottivat veteraa-
nien asian omakseen.

Vapaaehtoisuutta ja hyväntekeväisyyttä

Hävinneessä Saksassa veteraa-
nit katkeroituivat Weimarin
tasavallalle ja olivat tasoitta-
massa Hitlerin valtaannousua.
Britanniassa vapaaehtoisapu ja
hyväntekeväisyys sai veteraa-
nit uskomaan, että maanmie-
het arvostivat heidän uhrauk-
siaan. Jos elämä kohteli kaltoin,
sitä ei oikopäätä pantu valtion
piikkiin.

Veteraaneille arvostus – että
he eivät taistelleet ja uhrau-
tuneet turhaan – lieene ollut
maasta ja ajasta riippumatta
maallista mammonaa tärkeäm-
pää. Vaatimattomat elinolot
vielä on saattanut kestää, mutta
unohdus ja vaikeneminen ovat
raskauttaneet elämää kohtuut-
tomasti.

Britanniassa veteraani-
en isänmaallisuus joutui lu-
jille suuren laman ja mil-
joonatyöttömyyden aikana.
Mutta Britannian yhteiskunta-
järjestelmän tasapaino ei järk-
kynyt tuolloin sen enempää
kuin kymmenen vuotta aiem-
min miljoonien sotilaiden pa-
latessa Ranskasta.

Brittiläinen imperiumi
osallistui merkittävällä taval-
la emämaan rinnalla I maail-
mansodan ponnistuksiin. Do-
miniot lähettivät eri rintamille
yhteensä puolitoista miljoonaa
 miestä. Intian osuus oli saman
suuruinen. Palkkioksi avus-
taan dominiot vaativat tasa-
vertaisuutta emämaan kanssa.
Se taattiin Westminsterin sää-
döksessä 1931. Syntyi kansain-
yhteisö.

Siihen Englanti tukeutui ul-
kosuhteissaan. Samalla se pyr-
ki välttämään sekaantumista
Euroopan mantereella lisään-
tyviin poliittisiin selkkauksiin.

Hitlerin laajentumispolitiik-
kaa ei padottu riittävän ajoissa
ja Espanjassa Franco sai briteil-
tä rauhassa kukistaa tasavalta-
laiset.

Kansainyhteisö sodassa

Pian kansainyhteisön maat oli-
vat uudelleen suursodassa. Ei-
vätkä vain Euroopassa vaan
lähellä kotikontujaan. Tappi-
oista suurimman sitten Poh-
jois-Amerikan siirtokuntien
menetyksen britit kokivat 15.
helmikuuta 1942, jolloin 70 000
brittiläistä ja dominioiden soti-
lasta antautui japanilaisille Sin-
gaporessa.

Sodan käänne alkoi Tyy-
nellä merellä kesällä 1942 ja
syksyllä venäläiset pysäyttivät
saksalaishyökkäyksen Staling-
radissa, britit puolestaan Poh-
jois-Afrikassa. Etelä-Englan-
nissa sadat tuhannet amerik-
kalaiset, britit ja kanadalaiset
odottivat kärsimättöminä tais-
teluun pääsyä.

Vajaa vuosi Normandian
maihinnousun jälkeen Sak-
sa antautui. Sodan päättymis-
tä juhliittiin 8. toukokuuta 1945
kaikkialla Britanniassa riehak-
kaasti, tanssittiin niin kuin oli
tehty sodan päättyessä mar-
raskuussa 1918, ja kirkot sekä
kapakat täyttyivät. Whitehal-
lin parvekkeelta pääministeri

Churchill julisti: ”Tämä on tei-
dän voittonne. Jumala teitä siu-
natkoon!”

Brittien osalta sota jatkui
vielä Burmassa. Syyskuussa
1945 kreivi Mountbatten otti
Singaporessa vastaan japani-
laisten muodollisen antautu-
misen.

Miljoonat kansainyhteisön
sotilaat odottivat eri puolil-
la maailmaa kotiutusta. Mitä
kauempana kotoa, sen vai-
keampaa. Stressin lauettua ja
hengen säilyttyä kotiin pääsyl-
lä oli kiire. Joukkojen johtajil-
la oli miesten paimentamisessa
ja moraalien ylläpitämisessä
käden täynnä työtä – olivat sit-
ten kyseessä britit Kauko-idäs-
sä, australialaiset Tyynen valta-
meren saarilla tai kanadalaiset
Englannin maaseudulla.

Syksyllä 1945 kanadalaisia
laivattiin toiselle puolelle At-
lantian 1 000 miestä päivässä ja
seuraavan vuoden maaliskuus-
sa 400 000 miehen armeijasta
Euroopassa oli enää 25 000 so-
tilasta. Tuolloin valtaosa muis-
takin kansainyhteisön sotilais-
ta saattoi kotona todeta: tehtävä
suoritettu.

Ensimmäisen maailman-
sodan Gallipolin sankareille
ja muille australialaisotilaille
Canberran liittohallitus osoi-
ti maata. Sitten hallitus kat-
soi tehneensä velvollisuutensa
ja unohti asutustilalliset. Inva-
lideille sentään suotiin pienet
eläkkeet. Terveystieteiden ja so-
siaaliturva oli olematonta.

Myös kanadalaisilla oli huo-
no omatunto siitä, miten Eu-
roopasta palanneita sotilaita oli
kohdeltu I maailmansodan jäl-
keen. Samoja virheitä ei saanut
toistaa. Toista ”menetettyä su-
kupolvea” ei kansakunta kes-
täisi.

Kanadassa kotiuttamisohjelma

Niinpä Kanadassa oli alettu jo
sodan ensi vuosien aikana laa-
tia kotiuttamisohjelmaa. Mot-
tona oli: ”Ne jotka haluavat
unohtaa sodan, ovat tuomitut
toistamaan sen.” Kaukana ko-
toa palvelleet nuoret miehet ja
naiset piti kaikin tavoin saat-
taa uudelleen kiinni siviilielä-
mään.

Kesällä 1945 pääosa lain-
säädannöstä ja hallinnollisista
toimenpiteistä oli valmiina.
Liberaalihallituksen *Veterans
Charter* päättyi sangen anteli-

Brittiläinen junanvaunuun asennettu raskas tykki lähdössä tehtävänsä.

Britit satsasivat puolustukseen. 18-naulainen kenttätykki puolustaa St. Albetia 28. maaliskuuta 1918

aisiin sotavammaisten eläke-etuihin. Veteraaneille taattiin oikeus entisiin työpaikkoihin ja mahdollisuus ilmaiseen koulutukseen. Heillä oli oikeus valtion ylläpitämään työttömyysvakuutukseen. Halpakorkoiset yrityslainat olivat heidän ulottuvillaan. Etuoikeutettuja he olivat yliopistopaikkoihin, valtion ja kunnan virkoihin sekä työvoimapalvelujen saantiin nähden.

Koordinointia ministeriöiden välillä

Että myönnetty edut toteutuisivat, siitä piti huolen 1944 perustettu Department of Veterans Affairs. Se koordinoi ministeriöiden veteraanipolitiikkaa ja valmisteli lainsäädäntöä. Terveystieteiden ja minimieläkekeisiin varattiin 2 miljardia dollaria. Tavoite oli sama kuin muissakin sotaa käyneissä maissa: saavuttaa sosiaalinen ja taloudellinen vakaus, kun sotilaat asettuisivat aloilleen.

Kanadassa oli valmistauduttu poikkeuksellisen hyvin myös välittömään kotiinpaluuseen. Sotilaita valmisteltiin siihen, että kotimaakaan ei ollut entisellään. Kaikkien tyttöystävät eivät ehkä olisi vastassa, eivätkä ihmiset muutenkaan sellaisia kuin he olivat sotilaiden muistoissa eläneet. Sota muutti ihmisiä ja yhteisöjä kaikkialla.

Mentaalisten siltojen rakentamista siviilielämään pidettiin oikeutetusti tärkeänä. Tätä silmälläpitäen perustettiin 1 200 vastaanottokomiteaa. Yhdysvaltojen malliin Kanadassa ja Australiassa panostettiin lisäksi terapiaan, sodan aiheuttaman post-traumaattisen oireyhtymän hillitsemiseen ja hallitsemiseen.

Siitä kärsittiin kaikissa soitaan osallistuneissa maissa, mutta vain harvassa tarjottiin tai edes osattiin tarjota apua.

Kotiuttamisrahaa ja muuta tukea

Kotiuttamisrahan lisäksi sotilaat saivat yhden kuukauden palkkaa vastaavan tulorahan, kiitollisuusrahan, mitaleista erillispalkkion ja sata dollaria vaatteisiin. Maatilaan havitteleville myönnettiin 1 200 dollarin alkupääoma. Summa oli huomattava kun teollisuustyöläisen keskipalkka oli 40 dollaria kuukaudessa. Kodin perustajille oli omat lainarahastonsa.

Kanadalaisten toimeliaisuus kantoi hedelmää. Työmarkkinoille työntyneestä 650 000 veteraanista 85 prosenttia työllistyi kahden kuukauden sisällä. Ja jos ei työllistynyt, määrättiin työllisyyskursille. Vuoteen 1951 mennessä lähes kaikilla oli työpaikka, mitä edesauttoi sodan jälkeinen noususuhdanne.

Veteraaneille perustettiin 30 sairaalaa vuoteen 1946 mennessä; niissä oli 17 000 vuodepaikkaa. *Hospital Insurance Act* säädettiin 1957 ja 1968 *Medicare*. Veteraanit saivat etuoikeuden kaikkiin terveyspalveluihin ja pienituloiset veteraanit ilmaisen hoidon.

Jos *Veterans Charter* loi huomaan lähtökohdat siviiliin siirtymiselle ja tasapainoiselle elämälle, kaikissa kansainyhteisömaissa tilanne ei ollut likikään yhtä hyvä.

Mustien veteraanien tilanne

Sodan jälkeen apartheidin leimaamassa Etelä-Afrikassa mustien veteraanien tilanne poikkesi ratkaisevasti valkoisen vähemmistön asemasta. Mustien veteraanien kehno kohtelu vertautuu Yhdysvaltoihin, missä kymmenet tuhannet etelän mustat veteraanit jätettiin sodan jälkeen valkoisille suotuja etuja. Ase-

veljeydelle ja sodan aikana verellä ostetulle luottamukselle ei ollut tilaa, kun rasistiset asenteet pääsivät vallalle.

Maailmanvalta romahti

Brittien maailmanvalta romahti sodan jälkeen ja pian koko imperiumikin koki saman kohtalon. Intia itsenäistyi 1947. Sieltä muutettiin sankoin joukoin entiseen emämaahan, joka takasi siirtomaajoukoissa japanilaisia vastaan taistelleille veteraanistatuksen.

Se ei sanottavasti tuonut erillisetuja, veteraaneja kun oli miljoonittain. Britit olivat pahasti velkaantuneet Yhdysvalloille ja saivat rauhan tultuakin tottua säännöstelyyn ja puutteeseen. Loputon ruoan ja oikeastaan kaiken muunkin jonnottaminen sävytti brittien arkipäivää vielä vuosia sodan jälkeenkin. Tässä tilanteessa veteraanit eivät tunteneet itseään huonompionsaisiksi saatikka hyljityiksi.

Briteillä kansallisen yksimielisyyden ilmapiiri

Britit olivat kokeneet niin kotisaarella kuin merten takana sodan kauhut. Oli syntynyt laaja kansallisen yksimielisyyden ilmapiiri. Tälle kansallisen yhteisymmärryksen pohjalle syntyi sodan kestäessä sosiaalinen uudistusohjelma. Sir William Beveridgen nimiin viety ohjelma muodosti brittiläisen hyvinvointivaltion perustan ja sen toteutumista seurattiin kiinnostuneena myös Suomessa.

Tarkoitus oli ”kukistaa viisi jättiläistä, joiden nimet ovat Puute, Kurjuus, Sairaus, Tietämättömyys ja Joutilaisuus”. Tämä tapahtuisi luomalla pakollinen sosiaalivakuutusjärjestelmä, johon sisältyisivät sairaus-, työttömyys- ja tapaturmavakuutukset sekä van-

huuseläkkeet ja lapsilisät. Ohjelma toteutettiin Clement Atleen työväenhallituksen aikana 1945-48.

Sosiaalisia uudistuksia ja tukijärjestelmiä enemmän veteraaneja hyödytti Yhdysvaltain ulkoministeri Georg Marshallin käynnistämä jälleenrakennusohjelma. ”Tartuin Marshallin tarjoukseen kaksin käsin”, kirjoitti ulkoministeri Ernest Bevin. Britit saivat avustusta enemmän kuin mikään maa 1948-50, mikä nosti maan viennin nousukiitoon. Pian työttömyys oli taakse jäänyttä elämää ja reaalipalkat nousivat vauhdilla.

Kansakunta vaurastui merkittävästi 1950-luvulla. Se mahdollisti sosiaali- ja veteraanien avustujärjestelmien kehittämisen. Tästä huolimatta lukuisat veteraanit olisivat kärsineet puutetta ilman vahvaa joukko-osastoihin ja veteraanijärjestöihin, kuten The Royal British

Legioniin, liittyvää avustus- ja huolenpitoerinnettä.

Vaikka Britannia on aina ollut hierarkkinen luokkayhteiskunta, aseveljiä on muistettu arvoon ja asemaan katsomatta.

Ari Uino

Lähteet:

BRIGGS, Asa: A Social History of England (1983)
BROOKS, Jennifer E: Defining the Peace: World War II Veterans, Race, and the Remaking of Southern Political Tradition (2004)
COHEN, Deborah: The War Come Home. Disabled Veterans and Germany, 1914-1939 (2001)
Iso-Britannia – imperiumista Euroopan reunalle (1993)
MORGAN, Kenneth O: The People's Peace. British History 1945-1990 (1990)
STACY, C.P & WILSON, Bertram M: The Half-Million: The Canadians in Britain, 1939-1946 (1987)
The Veterans Charter and Post-World War II Canada. Ed. By Peter Neary & J.L. Granatstein (1999)

SUOMALAINEN LÄÄKÄRISEURA DUODECIM

Helsinki

**PALVELUALOJEN
TOIMIALALIITTO**

RETTIG

**OULUNKYLÄN
KUNTOUTUSSAIRAALA**

Käskynhaltijantie 5, 00640 Helsinki
Puh. (09) 752 712

**Hyvät sotiemme veteraanit!
Tarjoamme veteraanikuntoutusta:**

Avokuntoutus, yhteydenotot
puh. (09) 7527 1546

Laitos- ja päivä kuntoutus, yhteydenotot
puh. (09) 7527 2026

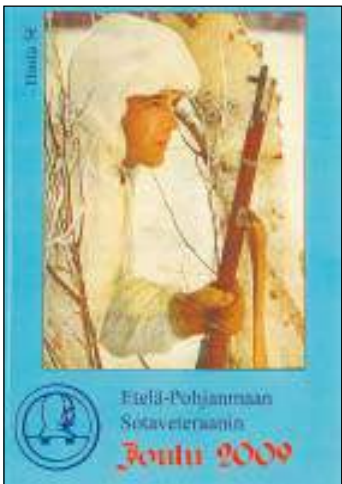
Mahdollisuus osallistua käyntipäivinä erilaisiin liikuntaryhmiin, valvottuun uintiin ja saunaan.

Lisäksi on ruokailumahdollisuus. Keittiöstä saa ostaa mukaan myös valmisruoka-annoksen.

TERVETULOA!

Piirien joululehdet jakavat tietoa, tuovat muistoja vuosien takaa ja siirtävät perinnettä

Sotaveteraanipiireistä yhdeksän on julkaissut jälleen joululehden. Lehdet ovat merkittävä tulon lähde, jolla piirien ja yhdistysten toimintaa tuetaan. Anti on monipuolinen, on muistelmia, sotahistoriaa, runoja ja pakinoita. Kuluneen vuoden tapahtumat kerrotaan sanoin ja kuvin.

Aarno Oja-Kaukola kirjoittaa **Etelä-Pohjanmaan** lehdes-
sä joulusta v. 1949, jolloin moni asia oli maassamme vielä sää-
nösteltyä. Maan jälleenrakenta-
minen oli kesken ja sotakorva-
usten aikataulussa pysyminen
etusijalla. Kiitoskirjeessä sieltä
jostakin stm Eino Veijanen kiit-
tää tuntematonta lähettäjää pa-
ketista ja toteaa lopuksi: "Nyt
olen täällä, missä on suomalaisen
miehen paikka, rajojamme
puolustamassa". Kurikassa jär-
jestettiin jo perinteeksi muodos-
tuneet veteraanien vihtatalkoot.
Tällä kertaa talkoiden tuloksena
syntyi 366 vihtaa, jotka markki-
noitiin paikkakunnan pankkei-
hin. Tapahtumaa leimasi hyvä
yhteenkuuluvaisuuden henki;
"Kaveria ei jätetä".

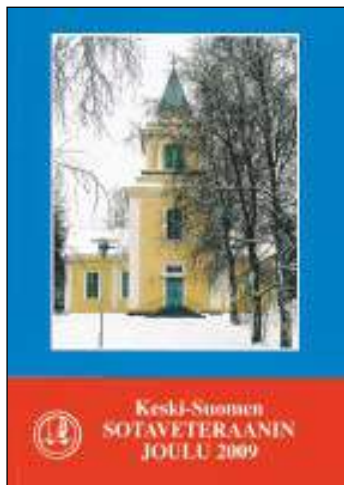

Dosentti Pekka Visuri valottaa
Kanta-Hämeen Veljestuessa tal-
visodan taustaa toisessa maail-
mansodassa. Hän toteaa, ettei
talvisota ollut maailmansodas-
ta erillään, suurvaltojen mie-

lenkiinto talvisotaan kohdistui
vain kysymykseen, miten Poh-
jois-Eurooppaan syntynyttä so-
tatilannetta voisi käyttää hyväk-
si. Mielenkiintoinen on 14-vuo-
tiaan Allan Liuhalan talvisodan
ajalta pitämä päiväkirja, joka
kertoo nuorukaisen tunnoista
sodan koettelemusten päivinä.
Allan toimi itse lähettinä tuona
aikana. Runsas kuvitus esittelee
piirissä järjestettyjä veteraanien
toimintapäiviä.

Jo 33. kerran ilmestyvä **Keski-
Pohjanmaan** joululehti kertoo
kesällä vietetystä virkistysleiri-
stä, odotetusta tapahtumasta. Ju-
tun kirjoittaja, leirillä mukana
ollut Anna-Liisa Linnala toteaa,
että varsinkin yksin elävien
veteraanien läheisten pitää olla
aktiivisia, jotta nämä veteraanit
saadaan mukaan virkistystoi-
mintaan. Lehti esittelee perin-
teiseen tapaansa kaikki yhdis-
tyksensä ja näiden järjestämät
tapahtumat. Kalajoella järjes-
tettiin sadutuskiertue, jossa ke-
rättiin keskipohjalaisten ihmis-
ten muistoja ja tarinoita sota-
vuosilta. Tilaisuudessa todettiin,
että muistojen tallentaminen on
mitä ajankohtaisiin asia.

Moni on antanut panoksensa
kirjoittamalla **Keski-Suomen**
lehteen omista kokemuksistaan
rintamalla, sotavankeudesta,
sota-ajan jouluista. Joulua so-
dan aikana muistelee myös Arvi

Jäntti kirjoituksessaan: "Joulu-
paketin saajat jakoivat veljelli-
sesti niiden sisällön, ettei ku-
kaan jäänyt osattomaksi. Kuu-
ma kamiinan kansi oli koko
illan kahvirömpsin täyttämä".
Raija Heikinheimon artikkel-
li käsittelee jääkärihistoriaa ja
-perinnettä. Kirjoittajan iso-
isän jääkäriperinnettä kunnioi-
tetaan suvussa toimimalla mm.
perinneyhdistyksessä. Lehdessä
on monta kaunista runoa, myös
Yrjö Jylhältä lainattua.

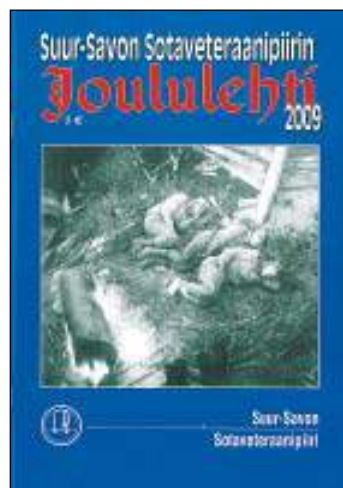

Riitta Karttunen kirjoittaa **Poh-
jois-Savon** lehdessä Viron met-
säveljistä, jotka toisen maail-
mansodan aikana ja sen jälkeen
pyrkivät pitämään yllä vastarin-
taa ja turvaamaan kansan kos-
kemattomuuden ja omaisuu-
den. Lapinlahtelaiset lukiolai-
set, Tuulimaria Luukkonen ja
Moona Matilainen tervehtivät
puheenvuorossaan veteraaneja:
"Me uusi sukupolvi haluamme
vaalia teidän aikaanne esimerk-
kiä ja elämäntapaa, jossa sitke-
ys ja yhteistyö on ollut tärkeää.
Pitkä sota on vaatinut sitkeyttä,
suurta päättäväisyyttä ja toivoa,
joka ei vähästä sammu". Lehden
lopussa on kiitokset kaikille tu-
kijoille.

Satakunnan Sotaveteraanin
joulussa on kirjoitus Kiestin-
gin taisteluista, joita luonnehti-
taan erääksi raskaimmista me-
netyksistä jatkosodan aikana.

Kullaan Silokallio tarjoaa sata-
kuntalaisille veteraaneille lii-
kunta- ja virkistyskursseja, tänä
vuonna osanottajia oli ennätys-
määrä. Toisten tapaaminen ja
monipuolinen tarjonta takaavat
viihtymisen, jopa mustikka- ja
puolukkametsään ehdittiin! 20
vuotta sitten perustettu Tam-
menlehväturnausta keilaamisesta
kiinnostuneille veteraaneille
edustaa myös tätä tärkeää vir-
kistysosastoa. Lehdessä on ai-
heesta iloa ja innostusta huoku-
va kirjoitus.

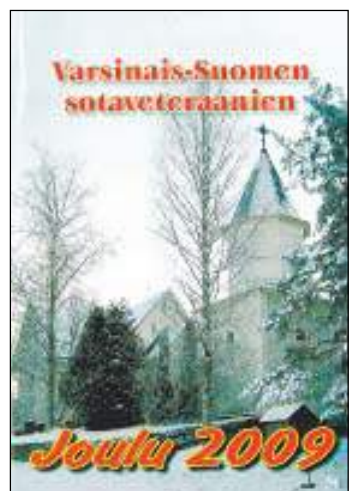

Talvisotaa käsitellään myös
Suur-Savon lehdessä. Reijo Mä-
keläisen artikkelissa kerrotaan
Mikkelin kaupungin alueel-
la asuneiden miesten ja naisten
osallistumisesta talvisotaan. Yh-
dessä kestäneistä koettelemuk-
sista syntyi "Talvisodan henki",
joka ilmeni kaikilla yhteiskun-
nan aloilla. Sodan jälkeen han-
kittiin mm. jokaiselle sotaorvolle
sotakummi. Veli Tirkkonen
kirjoittaa kirjeessään rintamalta
kotiin syyskuussa 1941: "...mutta
eihän täällä ole yksinään, kaik-
kien on oltava yhtä kauan, tä-
män rytäkän loppuun". Lehdessä
on huomioitavaa myös runsas
tuki-ilmoitusten määrä.

Uudenmaan Veteraanin joulus-
sa jatkuu professori Matti Lap-
palaisen ansiokas kirjoitussar-
ja otsikolla "Kun isät katsoivat
poikiaan, seitsemän vuosikym-

mentä talvisodasta". Moskovan
rauhan tuotteena Suomen tur-
vallisuuspoliittinen asema heik-
keni tuntuvasti. Venäläisille luo-
vutettu Hankoniemi oli kuin
"Suomen sydämeen suunnat-
tu ladattu pistooli", professori
Lappalainen toteaa. Viihdytys-
kiertueiden tärkeydestä ankeissa
rintamaolosuhteissa kerrotaan
artikkelissa "Ilonpilkahduksia
siellä jossakin". Tähän sarjaan
kuuluvat myös rintamalla toi-
mineet laulukuorot, joita saat-
toi olla jopa sata eri rintamalo-
koilla.

Varsinais-Suomen lehdessä
kerrotaan uhrauksista ja pon-
nisteluista kotona otsikolla "Elä-
mää kotirintamalla". Eräs tärkeä
työmuoto oli leivän leipominen
puolustusvoimille, päivittäin
leipää leivottiin yli 100 000 ki-
loa. Matti Lehtinen kertoo kir-
joituksessaan viettämättömästä
joulusta 70 vuotta sitten. Joulua-
teria pakista nautittuna kannon
päällä on jäänyt siitä joulusta
miehen. Niilo Kujanpää kirjoit-
taa siitä, kuinka urheilua pyrit-
tiin harrastamaan sodasta huo-
limatta. Se toi tervetullutta vaih-
telua raskaisiin päiviin. Piirin
alueella järjestetyistä tapahtu-
mista kerrotaan lehdessä sanoin
ja kuvin.

Lehdet ovat erinomaisia luku-
paketteja tarjoten paljon myös
henkilökohtaisia kertomuksia
ja kokemuksia, perinteensiirtoa
parhaimmillaan. Kansanedus-
taja Oiva Kaltiokumpu tervehtii
veteraaneja Satakunnan joulu-
lehdessä: "Olette kaikki meidän
suomalaisten kunnioituksen
ansainneet. Meillä on yhteinen
vastuu teidän arvokkaasta van-
huudestanne". Tähän voimme
varmasti kaikki yhtyä.

Marja Riukka

Sotaveteraaneja tervehtien ja Siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2010 toivottaen

Kaustisen ja Ullavan seurakunta	Kemijärven seurakunta	Joulurauhaa, Kansakunnan peruskallio on veteraanipolven työssä. Kemin seurakunta	Kempeleen seurakunta
Keravan seurakunta	Kihniön seurakunta	Kiteen seurakunta	Kittilän seurakunta
Konneveden seurakunta www.konnevesi.fi/seurakunta	Kontiolahden seurakunta	 KOUVOLAN EV.LUT. SEURAKUNNAT	Kristiinankaupungin suomalainen seurakunta
Kulosaaren seurakunta, Helsinki	Kuopion evangelisluterilaiset seurakunnat	Kuortaneen seurakunta	Kuusamon seurakunta
Kymin seurakunta	Kyyjärven seurakunta	Käpylän seurakunta, Helsinki	Kärkölän seurakunta
Kärsämäen seurakunta	Köyliön seurakunta	Lahden seurakuntayhtymä	Laihian seurakunta
Laitilan seurakunta	Lammin seurakunta	Langinkosken seurakunta	Lapinjärven seurakuntayhtymä
Lapinlahden seurakunta	Lappajärven seurakunta	Lappeenrannan seurakuntayhtymä	Lapuan tuomiokirkkoseurakunta
 Laukaan srk www.laukaasrk.fi	Lempäälän seurakunta	Leppävaaran seurakunta, Espoo	 Siunattua joulujuhlaa! LIEDON SEURAKUNTA
Lieksan seurakunta	Limingan seurakunta	Liperin seurakunta	Lohtajan seurakunta
Loimaan seurakunta	Luvian seurakunta	Malmin seurakunta, Helsinki	Mikkelin seurakuntayhtymä
Muhoksen seurakunta	Multian seurakunta	Munkkivuoren seurakunta, Helsinki	Muonion seurakunta
Muuramen seurakunta	Mynämäen seurakunta	Mäntsälän seurakunta	Mänttä-Vilppulan seurakunta
 Naantalin seurakunta	Nakkilan seurakunta	 Nastolan seurakunta	Nivalan seurakunta
Nokian seurakunta	Nurmijärven seurakunta	Olarin seurakunta, Espoo www.olarinseurakunta.fi	Orimattilan seurakunta

Marskin merkkien myynti käynnistyi

Sotiemme Veteraanit -varainhankinnan uuden tuotteen, Marskin merkien, myynti käynnistyi 26. marraskuuta Katajanokan Kasinolla pidetyllä tilaisuudella. Tiedotustilaisuuden pitopaikaksi valikoitui Katajanokan Kasino, sillä Suomen Marsalkka Mannerheim päätti valtionhoitajana 23. tammikuuta 1919 sotaministeriön ehdotuksesta ”siirtää kasinorakennuksen so-

talaitokselle ja luovuttaa Suomen Upseerien Liitolle käytettäväksi liiton upseeriklubina.” Näin Katajanokan upseerikerhosta, Katajanokan Kasinosta on muodostunut yksi merkittävistä Suomen Marsalkka Mannerheimin muiston vaalimispaikoista. Nykyiset Katajanokan Kasinon omistajat, Sotiemme Veteraanit -keräyksen hyvät yhteistyökumppanit, Suomen Reserviupseeriliitto sekä Upseeriliitto tulivat apuun Marskin merkin tiedotustilaisuuden järjestelyihin.

Varainhankintakampanjan tiedotus- ja avustilaisuuteen oli kutsuttu Sotiemme Veteraanit -varainhankinnan yhteistyökumppaneita ja tiedotusvälineiden edustajia. Paikalla oli runsas sata henkeä ja tunnelma oli iloisen jännittynyt. Tilaisuuden juonsi omaan leppoisaan tapaansa, mutta varmalla ammattitaidolla **Mato Valtonen** ja musiikillisesta annista vastasi Kaartin Soittokunnan Vaskiyhtye. Tilaisuus avattiin soittamalla *Marsalkan hopeatorvet*.

Tilaisuuden juonsi luovuuden asiamies Mato Valtonen.

Kasinon tilaisuudessa tapasivat (vas.) kenraali Lauri Sutela, kenraali Jaakko Valtanen ja kreivi Carl Gustaf Mannerheim.

Eturivissä istuivat Marskin autonkuljettajat (vas.) Olavi Tuominen ja Erkki Rohunen sekä Lars Löflund ja Holger Strandberg.

Veteraanivastuu ry:n puheenjohtaja Aarno Strömmer ja varainhankkija Pia Mikkonen luovuttivat Marskin merkin numero 1. Puolustusvoimien ylipäällikölle, Tasavallan Presidentti Tarja Haloselle.

Ohjelma alkoi Veteraanivastuu ry:n hallituksen jäsenen **Veli Matti Huittisen** puheella, missä hän käsitteli Marskin merkien historiaa ja sitä, miten merkit ovat päätyneet veteraanijärjestöjen yhteisen Sotiemme Veteraanit -keräyksen varainhankinnan tuotteiksi. Veteraanivastuu ry:n puheenjohtaja **Aarno Strömmer** valotti puheessaan Sotiemme Veteraanit -keräyksen suurta merkitystä yksittäisille pienituloisille sotiemme veteraaneille.

Mato Valtonen kuvaili Marskin merkkejä siten, että arkistojen kätöistä on löytynyt muistoja. Muistoja nämä Marskin merkit varmasti tuovat useille sotiemme veteraaneille, jotka ovat olleet mukana merkkien myyntityössä tavalla tai toisella

la vuonna 1952. Mato Valtonen kehotti kaikkia suomalaisia tulemaan mukaan Marskin merkki -kampanjaan lunastamalla aidon Marskin merkiksi kutsutun rintaneulan itselleen.

Marskin työkavereita ja Talvisodan veteraaneja

Marskin merkkien myyntikampanjan käynnistämiseen kutsuttiin mukaan Talvisodan veteraaneja ja Mannerheimin henkilökohtaisesti tavanneita veteraaneja. Paikalle saapui Marskin autonkuljettajia: **Olavi Tuominen** ja **Erkki Rohunen**, Mannerheim-ristin ritari **Tuomas Gerdt** ja entiset Puolustusvoimain komentajat, jotka ovat myös veteraaneja: **Lauri Sutela** sekä **Jaakko Valtanen**. Paikalla oli myös Helsingin pommituksissa haavoittunut, sotainvalidi **Lars Löflund** sekä Talvisodassa lottana toiminut **Marjatta Usva**. Marskin henkilökohtaisesti Hangossa tavannut jatkosodan veteraani **Holger Strandberg** kertoi värikkäästi kohtaamisestaan Mannerheimin kanssa. Marskin autonkuljettajana toiminut Olavi Tuominen avasi tiedotustilaisuudessa muistojensa arkua kertomalla mielenkiintoisesta työstä Mannerheimin autonkuljettajana. Heille kaikille luovutettiin ensimmäiset Marskin merkit numerojärjestyksessä.

Veteraanivastuu ry:n puheenjohtaja Aarno Strömmer ja varainhankkija **Pia Mikkonen** saivat myös tilaisuuden luovuttaa Marskin merkin numero 1. Puolustusvoimien ylipäälliköl-

le, Tasavallan Presidentti Tarja Haloselle Katajanokan Kasinon tiedotustilaisuutta edeltävällä viikolla.

Yritykset ja yksityiset henkilöt tukevat kampanjaa

Mannerheim suvun tuki on ollut Marskin merkkien myyntikampanjan suunnittelussa kantavana voimana. Suvun päämies, kreivi **Carl Gustaf Mannerheim** ja hänen tyttärensä **Margaretha Mannerheim** ovat antaneet tukensa ja hyväksyntänsä Marskin merkkien myyntikampanjan toteuttamiseksi.

Monet yksityiset henkilöt ja yritykset ovat tulleet mukaan tukemaan Marskin merkkien myyntikampanjaa jo sen suunnitteluvaiheessa. Yksityishenkilöistä näkyvimminä kampanjahahmoina voi nähdä mm. **Pirkko Mannolan**, **Jari Kurrin**, **Aino Kaisa Saarisen** ja **Mikko Leppilammen**. Äänensä Marskin merkkikampanjalle on antanut myös Mannerheimia erittäin taitavasti esittävä, näyttelijä **Timo Närhinsalo**.

Marskin merkki -kampanjaa on ollut rakentamassa joukko yrityksiä, mitkä osaamistaan, mediatilaa sekä raaka-ainetta luovuttamalla ovat mukana tukemassa kampanjaa.

Talvisodan 105 kunnian päivää

Marskin merkkien myyntikampanjan ajoittuessa Talvisodan 70-vuotismuistoon päätettiin mediaa ja sidosryhmiä varten toteuttaa kirja, jonka

nimeksi tuli Talvisodan 105 kunnian päivää. Kirjaan oli tarkoitus koota kirjoituksia Mannerheimista ja Talvisodasta. Kirjoittajaksi lupautuikin Mannerheimin elämäkertakirjoittaja, tietokirjailija **Paavo Suoninen**. Asiantuntijaksi kirjaprojektiin lupautui myös tietokirjailija **Paavo Friman**. Veteraanivastuu ry:n hallituksen jäsen Veli Matti Huittinen luotsasi asiantuntijajoukkoa kirja-projektin läpi ja kirjoitti kirjaan Veteraanivastuun historiasta. Koska kirja toivottiin käännettäväksi myös ruotsiksi, niin tähän suureen käännösurakkaan sotiemme veteraanien hyväksi, ryhtyi mielellään **Stefan Forss**. Ruotsinkielinen kirja on nimeltään Vinterkrigets 105 ärans dagar. Kirjaa ei ole myynnissä. Se on tarkoitettu siivittämään Marskin merkkien myyntiä ja Talvisodan muiston 70-vuotisen historian muistelua.

Marskin merkki -kampanja sotiemme veteraanien hyväksi

Marskin merkkien myynti käynnistyi tiedotustilaisuudella Katajanokan Kasinolla 26.11. Virallisesti myynti käynnistyi Talvisodan alkamisen muiston 70-vuotispäivänä, maanantaina 30.11. Marskin merkkien myyntikampanja jatkuu koko Talvisodan muiston 105 päivän ajan päättyen lauantaina 13.3.2010. Marskin merkkien myyntihinta on 20 euroa kappaleelta. Marskin merkin myyntihinnasta käytetään 16 euroa sotiemme veteraanien tukemiseen. Marskin merkkejä myyvät R-kioskit, Sonera Kaupat sekä internetissä www.marskinmerkki.fi tai Sotiemme Veteraanit verkkokauppa www.veteraanit.fi

Marskin merkki – joululahja, jossa on muistoja

Marskin merkki on hyvä joululahja, sillä sen tuotto ohjataan yksittäisten sotiemme veteraanien hyväksi Suomen kaikkien veteraanijärjestöjen välityksellä. Hankkimalla Marskin merkin joululahjaksi läheiselle, puolisolle, lapselle, lapsenlapselle tai ystävälle saa itselleen hyvän mielen ja antaa ainutkertaisia muistoja lahjan saajalle.

Pia Mikkonen

"Sitä aatteli varmaan joka ikinen
että nyt mää oon vielä tässä,
mutta oonko mää enää minuutin päästä, olemassa?"

VETERAANIT

MILTÄ SOTA TUNTUI? TOSIKERTOMUKSIA 28.3.2010 SAAKKA

Serlachius-museo Gustaf | R. Erik Serlachiuksen katu 2, Mänttä | p. (03) 488 6800 | www.serlachius.fi

www.skyadvertising.fi

Suomalaisen rohkeuden symboli, Marskin merkki

**Osta aito Marskin
merkki R-kioskilta,
Sonera Kaupasta tai
marskinmerkki.fi**

"Sotilaat! Olen taistellut monilla tantereilla,
mutta en ole vielä nähnyt vertaisianne satureita."
Ote Mannerheimin päiväkäskystä Talvisodan päättyessä 14.3.1940.

Aito, vuonna 1951 valmistettu Marskin merkki on varustettu Mannerheimin tunnuksella. Merkin hinta on 20 €. Myyntituotto käytetään Marskin miesten ja naisten, nykyisten Sotiemme Veteraanien hyväksi.

Sotiemme Veteraanit kiittävät.

Mukana auttamassa

**SOTIEMME
VETERAANIT**
VETERANERNA FRÅN VÅRA KRIG

**sonera
KAUPPA**

**RAHAPAJA
MONETA**

Pirkko Mannola, Aino-Kaisa Saarinen, Jari Kurri sekä Mikko Leppilampi tukevat Sotiemme Veteraaneja.

www.marskinmerkki.fi

Sotaveteraaneja tervehtien ja Siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2010 toivottaen

Oriveden seurakunta	Oulaisten seurakunta	Oulun tuomiokirkkoseurakunta, Karjasillan seurakunta, Tuiran seurakunta ja Oulujoen seurakunta	Oulunsalon seurakunta
Paavalin seurakunta, Helsinki	Padasjoen seurakunta	Paimion seurakunta	Pakilan seurakunta, Helsinki
Parikkalan seurakunta	Pelkosenniemen seurakunta	Perhon evangelisluterilainen seurakunta	Pielaveden seurakunta
Pietarsaaren suomalainen seurakunta	Pihtiputaan seurakunta	Pirkkalan seurakunta	Pitäjänmäen seurakunta, Helsinki
Pohjan suomalainen seurakunta	Pomarkun seurakunta	Pornaisten seurakunta	Porvoon suomalainen seurakunta
Posion seurakunta	Pudasjärven seurakunta	Pukkilan seurakunta	Punkaharjun seurakunta
Punkalaitumen seurakunta	Puumalan seurakunta	Pyhäjoen seurakunta	Pyhärannan seurakunta
Pälkäneen seurakunta, Luopioisten kappeliseurakunta	Pöytyän seurakunta	Raahen seurakunta	 Ralsion seurakunta
Ranuan seurakunta	Rauman seurakunta	Rautjärven seurakunta	Rekolan seurakunta, Vantaa
Rengon seurakunta	Riihimäen seurakunta	Roihuvuoren seurakunta, Helsinki	Ruokolahden seurakunta
Ruotsinpyhtään seurakunta	Ruoveden seurakunta	Ruskon seurakunta	Salon seurakunta
Sammatin seurakunta	Sastamalan seurakunta	Savitaipaleen seurakunta	Sievin seurakunta
Siilinjärven seurakunta	Sipoon seurakuntayhtymä, Sibbo kyrkliga samfällighet	Soinin seurakunta	Someron seurakunta
Sulkavan seurakunta	Suomenniemen seurakunta	Suomussalmen seurakunta	Säkylän seurakunta
Sääksmäen seurakunta	Taipalsaaren seurakunta	Taivalkosken seurakunta	Tammelan seurakunta

Seminaarista eväitä perinnetyön yhteisöllisyydelle

Tammenlehvän Perinneliiton järjestyksessä viidennessä veteraaniperinteen seminaarissa kokoonnuttiin pohtimaan perinnetyön yhteisöllisyyttä useasta eri näkökulmasta. Marraskuussa pidetyn seminaarin alustuksissa teemaa valotettiin neljän järjestön sekä perinnetyöhön oleellisesti liittyvän arvomaailman lähtökohdista. Seminaariin osallistui noin 60 Perinneliiton jäsenyhteisöjen ja yhteistyökumppanien edustajaa, joiden puheenvuorot täydensivät sopivalla tavalla päivän antia.

Alustukset virittivät hyvän keskustelun. Sotaveteraaniliiton varapuheenjohtaja Väinö Vilponiemi korosti yhteistyön merkitystä.

Tammenlehvän Perinneliitolle sen 22 jäsenyhteisöä sekä niiden koko valtakunnan kattava 130 piirin ja 2720 paikallisyhdistyksen tai -osaston verkosto muodostavat merkittävän perinnetyön voimavaran, totesi Perinneliiton toiminnanjohtaja **Pertti Suominen** alustuksessaan. Oman lisänsä tähän kokonaisuuteen tuovat vielä lukuisat yhteistyökumppanit kaikilla toiminnan tasoilla.

Yhteisöllisyys, jota Perinneliitto työssään tavoittelee, tarkoittaa käytännössä sekä yhteistyötä että työnjakoa. Eri toimijoiden välisellä yhteistyöllä ja yhteisillä tavoitteilla turvataan veteraaniperinteen tulevaisuus. Perinnetyön sarka on kuitenkin laaja ja käytettävissä olevat voimavarat rajalliset. Siksi tarvitaan työnjakoa ja voimien oikeata kohdentamista. Tältä pohjalta onkin syntynyt ajatus kohdennetusta perinnetyöstä, jossa jokaisella Perinneliiton jäsenyhteisöllä on oma, erikseen sovittu vastuualueensa. Keskustelut tällaisen toimintamallin kehittelystä on jäsenyhteisöjen kanssa käynnistetty, Suominen totesi.

Sotaveteraaniliitto hakee vastuullisen toimijan paikkaa

Suomen Sotaveteraaniliitto elää liiton hallituksen puheenjohtajan **Finn-Göran Wennströmin** mukaan vielä vahvasti veteraaniaikaa, jolloin toiminnan painopiste on yksiselitteisesti noin

37 000 mieheen ja naiseen nousvasta veteraanijäsenistöstä huolehtiminen. Liitto on kuitenkin samalla jo joitakin vuosia sitten käynnistänyt edessä olevaa tuki- ja perinneajkaan siirtymistä koskevan tulevaisuussuunnittelun. Tätä työtä jatketaan muun muassa ensi vuoden liittokokouksessa.

Sotaveteraaniliitto on perinneasioissa halukas yhteistyöhön muiden veteraanijärjestöjen ja yhteisöjen kanssa jo nyt veteraaniaikana ja on tulevaisuudessa valmis ottamaan itselleen vastuullisen tehtävän alueellisen perinnetyön rakenteita kehitettäessä, Wennström totesi alustuksessaan. Eräänä ensimmäisistä askelista liitto on omassa keskuudessaan kaa vaillut erityisen perinnevas tuuhenkilön nimeämistä sekä liitto- että piiritasolle. Laaja tukijäsenten verkosto on Sotaveteraaniliitolle merkittävä voimavara, kun ratkaisuja tulevaisuuden kysymyksiin haetaan.

Sotainvalidien perinne Perinnejärjestölle

Sotainvalidien Veljesliiton rinnalle jo 1990-luvun puolivälissä Sotainvalidien jälkipolvet-järjestönä perustetun Sotainvalidien Perinnejärjestön toiminta ja tulevaisuus ovat vahvasti sidotut Veljesliiton tulevaisuusratkaisuihin. Näin arvioi Veljesliiton pääsihteeri **Markku Honkasalo** seminaarialustuksessaan. Kun Veljesliiton toimintaa 2000-luvulle

tultaessa päätettiin jatkaa aiemmassa laajuudessaan, on Perinnejärjestön keskeisenä tehtävänä ollut sotainvalidityön tukeminen. Tehtävä jatkuu 2020-luvulle saakka.

Perinnejärjestö valmistautuu alueyhdistyksineen ottamaan täysin vastuulleen sotavammaisten perinnetyön sen jälkeen, kun sotainvalidia ei enää ole keskuudessaan. Tässä työssä korostuu aivan erityisesti sotavammaisten ja heidän järjestöjensä oma-leimaisuus, Honkasalo totesi. Sotainvalidityö syntyi yhteisestä tarpeesta ja sitä on toteutettu yhteisin voimin hyvässä yhteishengessä. Tämä on perinnettä, joka halutaan nuoremmille polville välittää.

Kotiseutuliitossa isänmaallinen henki

Suomen Kotiseutuliiton pääsihteerin **Lassi Saressalon** mukaan suomalaisessa kotiseututyössä alkoi sotien jälkeen uusi vaihe, joka sai voimavaroja muun muassa lakkautettujen järjestöjen jäsenistöstä. Isänmaallinen henki säilyi toiminnan pohjavireenä. Monet myöhempien vuosikymmenien muutokset yhteiskuntarakenteessa, samoin kuin kansainvälistyminen ovat tuoneet kotiseututyöhönkin uusia ulottuvuuksia.

Veteraaniperinteellä on silti ollut aina merkittävä osuutensa työssä. Eräänä esimerkkinä tästä ovat kotiseutuarkistot, joiden veteraaniaineistojen kartoittamisessa Kotiseutuliitokin on ollut mukana. Aineistojen keräämistä arkistoihin tulisi Saressalon mukaan edelleen aktiivisesti jatkaa. Samoin kannattaisi harkita ”veteraaninurkkausten” kokoamista kotiseutumuseoihin. Kannatettavaa olisi myös se, että järjestöt ”adoptoisivat” itselleen jonkin sopivan perinnetyön kohteen.

Veteraanien arvoperusta huomisen turvaksi

Yhteistyöstä voimaa - arvot perustana -alustuksessaan Perinneliiton hallituksen jäsen, maakuntaneuvos **Kimmo Kajaste** palautti kuulijoiden mieliin arvomaailman moninaiset lähtökohdat YK:n peruskirjasta Euroopan unioniin ja Suomen perustuslakiin. Yksilön ja yhteisöjen elämässä kaiken taustalla ovat arvot. Sotiemme veteraaneille keskeisiä arvoja ovat olleet isänmaallisuus, oikeu-

Seminaarin alustajat vastailivat kysymyksiin. Vas. puheenjohtajana toiminut professori **Aura Korppi-Tommola**, Sotaveteraaniliiton hallituksen puheenjohtaja **Finn-Göran Wennström** ja Sotainvalidien Veljesliiton pääsihteeri **Markku Honkasalo**.

denmukaisuus, velvollisuus ja kunnia sekä yhteisöllisyys.

Sotiemme veteraanien arvoperustassa on niin paljon arvokasta ja hyvää, että sitä on ajan virrassa vietävä eteenpäin – ei vain kunnioituksesta veteraaneja ja heidän työtään kohtaan, vaan suomalaisesta yhteiskuntakehityksestä omaa vastuutamme kantaen ja huomisen turvaa rakentaen. Siinä meillä on yhteinen tehtävä ja haaste, Tammenlehvän Perinneliitolla ja muilla suomalaisilla yhteisöillä, Kajaste totesi.

Seminaarin alustukset antoivat aiheen moniin puhevuoroihin, joissa korostettiin muun muassa henkisen perinnetyön tärkeyttä. Tähän ar-

voperinteen siirtämiseen toivotaan kiinnitettävän entistä enemmän huomiota. Myös alueellisen perinnetyön mahdollisuudet tulivat puheenvuoroissa esille ja Perinneliiton ajateltu toimintamalli sai kannatusta. Tärkeänä pidettiin laajaa yhteistyötä ja paikallisen tason toiminnan käynnistämiseksi sopivan kokoavan voiman löytämistä. Keskustelua herätti myös kysymys kansallisesta identiteetistä ja kansallistunteesta kansainvälistymisen keskellä. Perinnetyön todettiin lopulta rakentuvan terveelle kansalliselle itsetunnolle.

Pertti Suominen

Joustavasti tarpeiden mukaan ammattitaitoista, laadukasta ja luetettavaa siivous-, hoiva-, asiointi- ja pihatyötä

Tilaa 4H-Tuupparista apua kotiisi

HAMINA	0207931460
KOTKA	0207931461
KOUVOLA	0207931464
LAPPEENRANTA	0207931450
IMATRA	0207931455

**Rauhallista
Joulua ja
Onnea Vuodelle
2010**

Lehtipaino
KESKI-UUSIMAA

Talvisota 30.11.1939 – 13.3.1940

Talvisota 70 vuotta

Sotaveteraani-lehden Talvisota 70 vuotta-osio muistelee Talvisotaa ja raportoi toimista, joita Sotaveteraaniliitto ja sen yhdistykset ovat olleet tekemässä. Talvisodan kokeneita veteraaneja elää vielä keskuudessamme 5 000-6 000. He ovat oikeita henkilöitä kertomaan Talvisodan tapahtumista. Monet lehdet, televisio ja radio ovat raportoineet laajasti Talvisodan aikaisista tapahtumista.

Miksi muistaa sotia? Kanadassa oli sanonta ”Ne jotka haluavat unohtaa sodan, ovat tuomitut toistamaan sen.”

Talvisodan perinne on keskeinen osa itsenäistä Suomea. Veteraanien perinnettä tulee jatkuvasti vaalia.

Talvisodan joulu

Joulu 1939 on epäilemättä eräs Suomen kansan muistoihin syvällisimmin syöpynt ajankohta ja kokemus. Lehdistö käytti jo tuoreeltaan ilmaisua ”ikimuistettava” joulusta 1939.

Joulu rintamalla

Rintamalla taistelevat joukot viettivät joulua 1939 kolmenkymmenen asteen pakkasessa tykkien jylistessä. Kylmyys esti viholliselta tankkien ja panssariautojen käytön ja lyhensi taistelua; oli etsiydyttävä teltoihin lämmittelemään.

Taisteluista huolimatta sotilaspastorit kiersivät teltasta telttaan ja pitivät lyhyitä, korutomia hartaushetkiä. Monessa teltassa oli pieni joulukuusi, vaikka sitä ei olisi tarvittu – lumikoristeiset kuuset seisoivat teltojen ympärillä hoitaen samaa tehtävää. Tuntemattomille sotilaille osoitetuista joulupaketeista saadut kynttilät antoivat valoa jouluaattoon.

Teltoissa vietetyt hartaushetket olivat ulkoisesti korutomia, mutta sisäisesti sitä täydemmät. Seistiin äärimmäisellä rajalla. Monet sotilaat ovat muistelleet olleensa tuolloin lähempänä Jumalaa kuin koskaan. Jos joulupukki vieraili teltoissa, hän oli omasta takaa. Hurtti huumori helpotti mieltä ja pelasti monta tilannetta!

Ensimmäisestä maailmasodasta monille on tuttu kertomus saksalaisten ja ranskalaisten sotilaiden kohtaamisesta pitkin rintamaa rintamien välissä. Jouluyö voitti sodan. Suomen rintamilla ei tällaisesta ollut merkkejä. Syytkin ovat ilmeiset. Joulu on suomalaisen ja venäläisen ortodoksikalenterin mukaan eri aikoina. Myös Puna-armeijan propaganda oli vielä 1939 jyrkän ateistinen ja kielteinen uskonnolle. Vasta

myöhemmin suuren isänmaallisen sodan aikana Neuvostoliitto valjasti uskonnon sota-propagandan käyttöön.

Laatokan pohjoispuolella Kollaalla suomalaiset lauloivat yhteisellä päätöksellä *Enkeli taivaan lausui näin* alusta loppuun. Pakkasilma kuljetti virren monin paikoin myös vihollisen puolelle.

Jouluevankeliumin ja virsien viittaukset rauhaan ja hyvään tahtoon koskettivat nyt poikkeuksellisesti – ristiriita todellisuuteen oli liian syvä.

Radio oli se väline, jolla kotirintama tuli rintamalle ja erityisesti näin oli jouluna.

Välittömästi rintaman takana voitiin hartaushetkiä pitää vapaammin. Vihollinen ei voinut yhtä helposti kuin rintamalla häiritä joulunviettoa. Siellä missä oli mahdollista, hakeuduttiin laajasti kirkkoihin. Sairaaloissa vieraili ”oikea” joulupukki omassa persoonassaan. Lahjapaketteja riitti kaikille.

Lottien ahkera toiminta loi pohjan sille, että rintamalla ja sen läheisyydessä saatettiin tarjota normaalia poikkeava ”jouluateria”.

Rintamamiesten talvisodan joulun tunteja on kuvannut ylittämättömällä tavalla Yrjö Jylhä runokokoelmassaan *Kiirastuli*. Runossa *Jouluyö* Jylhä kuvaa rintamalla olevaa Jooseppia, jolle on syntynyt kotona poikalapsi. Runo päättyy:

Ja monta paimenta parrakasta lumessa valvoi ja vartio, ja vartioi sitä pientä lasta petojen saaliiksi joutumasta – maa taivas kiitosta soi.

Ja Suomen korpien yllä hohti nyt tähti suurempi muita, ja me kaikki käännyimme sitä kohti,

ja meidät kaikki se kotiin johti, se tähti suurempi muita.

Evakkojen joulu

Heti joulukuun alusta oli rajalta alkanut virrata ihmisiä taakse päin. Monet tulivat hevosreessä, eikä heillä ollut mukanaan juuri mitään, ei vaatteita eikä ruokaa; lähtö oli tullut äkkiä. Taaempaan asuvat ja vielä paikallaan olevat yrittivät auttaa tulijoita. Mutta pian tuli heillekin evakuoitumiskäskeä ja oli lähdettävä. Ruokaa piti ottaa mukaan viideksi päiväksi ja muuta tavaraa vain sen verran, kun itse kukin jaksoi kantaa.

Miehet jäivät usein rintamalle ja liikkeellä oli vain naisia, vanhuksia ja lapsia. Kokonaispaikoissa evakot sullottiin härkävaunuihin. Lapset eivät ymmärtäneet, mitä ympärillä tapahtui. Monelle suurin joululahja oli, että pommikoneita ei näkynyt.

Jouluksi oli saavuttu outoihin oloihin. Osa kansaa vietti joulun 1939 oloissa, jotka häkellyttävästi muistuttivat Jeesuksen, Marian ja Joosefin tilannetta – sillä erolla, että Joosef useimmiten puuttui. Samoin monessa paikassa Raamatun kertomus leivän muramisesta ja jakamisesta toteutui lähes kirjaimellisesti. Raamatun kertomukset muuttuivat todellisuudeksi.

Presidentti Kallion puoliso Kaisa Kallio esitti jouluvetoimuksen siirtoväestön puolesta. Hän kuvaili, miten yhteinen kohtalo oli sitonut eri heimot yhdeksi tavalla, jota ei ollut ennen tunnettu.

Ahdistuksen, pelon, kaipauksen ja uskon luoma tunnelma syöpyi muistoihin. Vasta paljon myöhemmin ja aikuiseina muistot asettuivat kokonaisuuden osaksi – jouluksi 1939.

”Jouluna 1939”. Julisteen edessä tähtäilään konekiväärillä. Kuva on Olli Kleemolan kokoelmasta.

Kotirintama

Kotirintamalla elettiin ulkoisesti lähes normaalia aikaa. Maaseudulla oli ulkoisesti vaikea huomata sotaa. Kaupungeissa ja asutuskeskuksissa oli joulunakin läsnä pelko ilmapommituksista, etenkin kaupungeissa, joissa oli sotatarviketehtaita. Ne toimivat yöstä päivää joulunakin. Vetoomus niissä työskennelleille ei ollut turha.

Oli vaikea uskoa, että isänmaa oli sodassa ja kuolemanvaarassa. Vastakohta aikaisempiin jouluihin oli niin suuri, että monien mieleen nousi Tiituksen sanat Helsingin Sanomissa: *”Jos tämä sittenkin on vain unta? Pahaa painajaista. Jouluhan on ovella, ja miksi me olisimme kenenkään kanssa sodassa?”*

Sanomalehdissä ja joulutervehdyksissä painotettiin armeijan takana seisovan ”yksimielisen, tyyni ja rauhallinen kansa, joka luottaa Jumalaansa”.

Miesten kaatuminen rintamalla tapahtui sittenkin miesten kesken ja kuului sotaan. Kotirintamalla sama tapahtuma jätti elämänikuiset jäljet. Moneen perheeseen tuli tieto pojan, isän ja puolison kaatamisesta juuri jouluksi. Oli an-

nettu suurin mahdollinen uhri. Edessä oli joulu ilman rakkainta – ensimmäinen tyhjä joulu koko loppuelämän kestävien joulujen jonossa.

Ulkomaatkin näyttäytyivät uudessa valossa. Monet varsinkin porvarillisella puolella olivat uskoneet Saksan suopeuteen ja apuun. Lehdistä huokui kuitenkin virallisen Saksan kylmä ja ynseä asenne. Tukea Suomi sai Ruotsin lisäksi niinkin erilaisista suunnista kuin Mussolinin Italiasta, Etelä-Amerikan maista ja Yhdysvalloista.

Talvisodan ihme

Jouluun mennessä ylivoimaisen vihollisen hyökkäys oli saatu pysäytettyä omien tapoiden pysyessä vielä kohtuullisina. Pahin pelko ja uho olivat taittuneet. Yksimielisyyden tunne uhkaavan tuhoutumisen edessä oli uusi ja ennen kokematon. Rauhan juhla keskellä sotaa muodostui ainutlaatuiseksi kokemukseksi – talvisodan jouluksi – jonkalaista Suomen kansa ei ollut kokenut sitä ennen eikä jälkeen.

Timo Soikkanen

Poliittisen historian professori

Talvisota 30.11.1939 – 13.3.1940

Satakunnan Museossa avautui tiistaina 1.12.2009 Veteraaniemme sota ja rauha –näyttely. Näyttelyssä kuullaan ja nähdään veteraaniemme muistoja heidän itsensä kertomina, ja tarinoita täydennetään valokuvilla. Näyttely on tehty yhteistyössä Porin kaupungin rintamaveteraaniain neuvottelukunnan kanssa. Näyttely on esillä Satakunnan Museossa 105 päivää. Kuva: Pentti Pere

Muistomerkki Turkuun Talvisodan alkamispäivänä

Turussa, Saaristomeren Meripuolustusalueella, paljastettiin Talvisodan alkamisen 70-vuotismuistopäivänä uusi muistomerkki. 102 mm Obuhov-tykki jää jäl-

kipolville muistuttamaan sotiemme raskaista vuosista. Paljastuspuheen pitänyt komentaja evp. **Olavi Niskanen** kertasi puheessaan Talvisodan syttymispäivän tapahtumia, sodan menetyksiä ja kertoi lyhyesti myös muistomerkkitykin vaiheista. Tykki on Saaristomeren Meripuolustusalueen muonituskeskuksen välittömässä läheisyydessä, ja siihen voi tutustua mm., jos vierailee alueen Sotilaskodissa. Paljastustilaisuuden oli järjestänyt Turun Laivastokilta.

Teksti ja kuva:
Osmo Suominen

Talvisodan alkamisen 70-vuotismuistojumalanpalvelukseen Helsingin tuomiokirkossa 30.11. osallistui Tasavallan Presidentti Tarja Halonen puolisonsa Pentti Arajärven kanssa. Tuomiokirkko täyttyi lähes ääriään myöten. Yleisöä oli yli 1000 henkilöä. Puheen piti kenttäpiispa Hannu Niskanen.

”Talvisodan alkamisesta 70 vuotta”-tilaisuus Lahdessa Kongressikeskus Fellmannissa sunnuntaina 29.11.2009 aloitettiin Marssilaululla Veteraanisoittokunnan säestämänä. Eversti Ari-Ilmari Iisakalan avaussanojen jälkeen esiintyi Laulava Kaukopartio ja puheen piti valtiopäiväneuvos Mikko Pesälä.

Tilaisuuden suosio yllätti järjestäjät, sillä luentosalissa oli istumapaikkoja 220 ja paikalle tungeksi yli 300 henkeä osan jäädessä seuraamaan ohjelmaa aulan TV-monitoreista ja osan poistuessa paikalta.

Syksyä 1939 muisteltiin Ruovedellä

Talvisodan alkamiseen liittyvä 70-vuotismuistotilaisuus Ruoveden yhteiskoululla 18. lokakuuta aloitettiin Sillanpään marssilaululla. Ruoveden Sotaveteraanien puheenjohtaja **Oiva Hernesniemi** piti muistoesitelmän kohtalon syksystä 1939 alkaen Molotov-Ribbentrop -sopimuksesta ja päättämisen neuvostojoukkojen vyöryyn rajan yli 30. marraskuuta.

Ruoveden Sotaveteraanien puheenjohtaja Oiva Hernesniemi muisteli Suomen kohtalon syksyä 1939. Aikalaisena eläneenä oli hänellä runsaasti omakohtaista kerrottavaa.

Kohtalon hetki

”Muistan itsekkin hyvin nuo jännittyneet tunnelmat, kun Baltian maat yksi toisensa jälkeen kutsuttiin Moskovaan neuvotteluihin. He suostuivat kaikkiin vaatimuksiin ja heidän puoli vuosisataa kestäneen vaelluksensa pimeydessä tiedämme”, totesi Hernesniemi.

Lokakuun alkupuolella oli Suomessa käynnistetty yleinen liikekannallepano. Koska neuvotteluosapuolta ei haluttu ärsyttää, kutsuttiin sitä ylimääräiseksi kertausharjoitukseksi, YH:ksi. Ruovedellä järjestettiin 28. lokakuuta 1939 suuri Isänmaallinen juhla, josta saadut varat lahjoitettiin armeijalle. Lotat järjestivät erilaisia keräyksiä ja tempauksia varojen saamiseksi ja kutoivatpa he kolmekymmentäkahdeksan loimea lähetettäväksi sodassa olevien ruovesiläishevosten lämmittimeksi, muisteli Hernesniemi.

Tuonelan joki

Lions Clubin **Mikko Virkajärvi** tulkitsi Yrjö Jylhän runon Laulu joesta.

Karjalaisia, etenkin kaukolalaisia oli Ruovedelle saapunut runsaasti ja niinpä irtosi Karjalaisten laulu pontevasti. **Kyllikki Valkealahti** Ruoveden Karjalaisista esitti runon Sinne jäi. Ennen Ruoveden kunnan tarjoamia ja Lions Ladyjen ja Karjalaisten Naisten tarjoilemia kahveja esitti Ruoveden Sotaveteraanien lauluryhmä Veteraanin iltahuudon.

Teksti ja kuva:
Raimo Laskujärvi

Talvisota 30.11.1939 – 13.3.1940

Kaakkois – Suomi ja talvisota

Talvisodan syttymisen alusta on aikaa 70 vuotta. Tasavuosien perusteella Reserviupseerikoulu, Haminan kaupunki, Helsingin yliopisto ja Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia valitsivat seminaarin aiheeksi Talvisota Kaakkois- Suomessa – kotona ja rintamalla 19.11.2009.

Seminaari oli kolmastoista maanpuolustusta käsittelevien seminaarien sarjassa. Tilaisuuden avasi RUK:n johtaja, eversti **Heikki Bergqvist** kertomalla RUK:n historian lyhyesti ja tämän hetken tapahtumista.

Paikallisuus teki tietokirjailija **Heikki Tikkasen** alustuksesta hyvin mielenkiintoisen. Hän otsikoi alustuksensa Taistelut Suomenlahdella 1940: lasten ja ukkojen sota.

Neuvostoliitto lähetti maaliskuussa monta jalkaväkipataljoonaa kahtena jonona Suomenlahden yli kohti Kotkaa ja Virolahtea. Rannikkotykistö oli saanut hyökkäyksen Kotkan suunnalla pysähtymään, mutta Virolahden suuntaan marssi jatkui. Torjuntaan ei riittänyt joukkoja rintamalta. Kymenlaaksolaiset kokosivat kaikki mahdolliset henkilöt taisteluun. Mukana oli Harjun opiston 62-vuotias joh-

Professori Juri Kilin käsitteli talvisotaa mitalin toiselta puolelta.

taja 15-vuotiaan pojanpoikansa kanssa. Jään yli rannikkotykistölle ammuksia hevosella kuljettanut ”ajomies” oli paikallisen maatalon emäntä. Vehkalahtelainen sotakamreeri **Erkki Vitikainen** (s 1922) täydensi Tiilikaisen esitystä omakohtaisilla kokemuksilla. Kuinka Suomen olisi käynyt, jos neuvostojoukot olisivat katkaisseet Hamina – Helsinki tien?

Dosentti **Ilkka Seppisen** alustus Kaakonkulma pommituksessa keskittyi rautateiden tuhoamiseen ja huoltokuljetusten estäviin pommituksiin Kouvolan - Viipurin alueella.

Petroskoin yliopiston historian professori **Juri Kilin** alustus kertoi talvisodasta mitalin toiselta puolelta. Neuvostoliitolla oli käsitys, että marssimal-

la rajan yli aikaan saadaan Suomessa vallankumous ja sota jää lyhytaikaiseksi. Tarkoituksena oli muodostaa Karjalais-Suomalainen Neuvostotasavalta.

Toiset alustajat ja aiheet olivat prikaatikenraali, ST **Pentti Airio**, Haminan vänrikki ja talvisota; dosentti **Martti Turto**, Talvisodan vaikutus Kymenlaakson elämään; everstiluutnantti, FL **Martti Peltonen**, Hävittäjätorjunta itäisellä Suomenlahdella ja läntisellä kannaksella.

Seminaari päättyi Haminan kaupungin vastaanottoon Raatihuoneella. Kaupungin tervehdyksen esitti valtuuston puheenjohtaja **Kalervo Tulokas**.

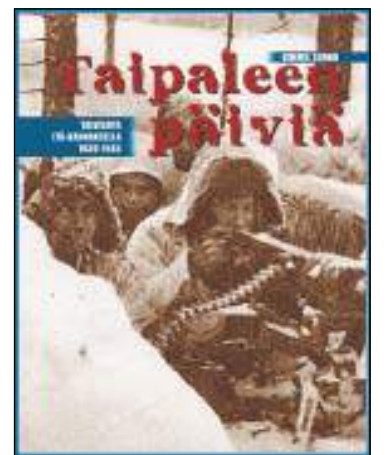
Roope Nieminen

Kuvassa keskellä armeijakenraali Juan Emilio Cheyre, Chilen asevoimien ex-komentaja, Santiagon Katolisen Yliopiston nykyinen professori, joka on ollut luennoimassa maanpuolustuskorkeakoulussa ja Suomi-Lat.Amerikka kauppayhdistyksessä. Oikealla Chilen Helsingin suurlähettiläs Carlos Parra ja vasemmalla Suomen ex-suurlähettiläs Chilessä Pekka J. Korvenheimo. Kenraali kertoi, että Talvisotaa ja Suomen taistelua itsenäisyydestään on Chilesäkin aina ihailtu. Latinalaisen Amerikan rintamassa Chile säilytti koko maailmansodan ajan diplomaattiset suhteensa Suomeen ja tuki Kansainliitossa vuonna 1939 Suomea. Chilenkin sotakoulujen opetuksessa on edelleen esillä Suomen armeijan kokemukset ja taktiikka.

Taipaleen päiviä – Talvisota Itä-Kannaksella 1939–1940

Alkuvuonna 2010 ilmestyy Talvisodan Taipaleen ja osin Sakkolan lohkojen taisteluista kuvaava historiateos. Sen pääsisältönä ovat 251 veteraanimuistelmää sekä noin 140 valokuvaa sota-ajalta. Yli puolet kuvista on ennen julkaisemattomia. Teoksen lopussa on 150 kuvan värikuvaliite, jonka otokset vuosilta 1998–2009 näyttävät, miltä Itä-Kannaksen entiset taistelumaastot nykyään näyttävät. Selkeät kartat täydentävät näyttävän ulkoasun. Historiakirja kuvaa sotaa monen joukko-osaston soturin silmin. Mukana ovat Kempin, Laurilan ja von Schrowen jalkaväkirykmentit, Niemen pat-

teristo, Kevyt Osasto 10/7 ja paljon muuta. Noin 400-sivuista teosta voi tiedustella allekirjoittaneilta. Hinta on noin 38–45 euroa + postikulut. Kimmo Sorko, 040 815 1703 Mikko Strang, 050 539 9507

Talvisodan arvostus on lisääntynyt

Talvisodan arvostus suomalaisten keskuudessa on viimeisten kahdenkymmenen vuoden kuluessa lisääntynyt merkittävästi. Tämä käy ilmi Tammenlehvän Perineliiton ja Aamulehden TNS Gallup Oy:llä marraskuussa teettämästä tutkimuksesta, jossa vertailukohtana oli vuon-

na 1989 tehty samansisältöinen tutkimus. Yli 80% suomalaisista on nyt sitä mieltä, että talvisota takasi itsenäisyytemme. Talvisodan jatkuvaa muistamista pitää tarpeellisena yli 90% suomalaisista. Koulutus sekä media ja kirjallisuus ovat keskeisimmät talvisodan tiedonlähteet. Nuoret ovat tyy-

tyväisiä saamansa tiedon määrään, iäkkäämmät vastaajat sen sijaan halusivat lisätä nuorille annettavaa tietoa. Haastattelututkimuksen tulokset löytyvät internetistä osoitteesta www.tammenlehva.fi

Taulukot: TNS Gallup Oy

Talvisota 30.11.1939 – 13.3.1940

Kymenlaakson miesten lähtöä talvisotaan muisteltiin Haminassa

Niille miehille ja naisille, jotka valansa velvoittamina tai vapaaehtoisina, isänmaan kutsua noudattaen, lähtivät rintamalle torjumaan vapauttamme uhkaavaa vaaraa.

Ensimmäinen juna lähti tällä paikalla sijainneelta rautatieasemalta 16.10.1939.

Syntyi talvisodan henki. Raskain uhrein - Suomi kesti.

Jälkipolvi: Vaali rakkaudella tätä perintöosaasi!

Veteraanijärjestöt ja Haminan kaupunki 16.10.1997.

Edellä oleva teksti on muistomerkissä, jonka äärelle kokoonnutaan vuosittain seppeleenlaskuun sinä päivänä, kun talvisodan kymenlaaksolaisrykmentin JR 5:n ensimmäinen pataljoona ja II /KTR 11 lähtivät kohti Karjalan kannasta. Vehkalahden Suojeluskunnan aluepäällikkö, kapteeni **Alvar Lummela** oli I/ JR 5:n (aluksi 32:n) komentaja. Kun oli kulunut 70 vuotta kyseisten ”ylimääräisten harjoitusten” alkamisesta, pidettiin seppeleenlaskun jälkeen muistotilaisuus Haminan Vehkalahden seurakuntatalon Simeon-salissa. Talvisodan veteraanit olivat juhlassa kunnia-

Seppeleenlaskijat, sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Olavi Erosen** komennossa järjestyksessä kaupunginvaltuuston puheenjohtaja **Kalervo Tulokas**, kenraalimajuri **Jukka Pennanen**, RUK:n johtaja, eversti **Heikki Bergvist**, lääninrovasti **Jari Pennanen** ja JR 5:n perinnetoimikunnan puheenjohtaja kunnallisneuvos **Lauri Haaja**.

vieraina. Paikalla oli myös yksi 16.10.1939 Haminasta lähtenyt veteraani, **Päiviö Kiri** Kannusjärven kylästä.

Kymenlaaksolaiset taistelivat Keski-Kannaksella

Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Olavi Eronen** aloitti tervehdyspuheensa muistelemalla omia talvisotakokemuksiaan alkaen liikekannallepanomääräysten jaosta. Sen jälkeen hän kertoi Haminasta lähteneiden joukko-osastojen vaiheista YH:n ja

talvisodan aikana. Puheensa päätteeksi hän nostatti kansan nähtäväksi Päiviö Kirin sekä meidät muut juhlassa olleet talvisodan veteraanit.

Itä-Suomen sotilasläänin komentaja, kenrm. **Jukka Pennanen** selvitti päivän tarkkuudella syksyn 1939 tärkeimmät tapahtumat alkaen 23.9.1939 tehdystä, maallemme kohtalokkaasta Saksan-Neuvostoliiton hyökkäämättömyyssopimuksesta ja sen salaisen lisäpöytäkirjan mukaisesta etupiirijaosta. Täydellisen liikekannepano toteutettiin 14.10.1939. Evl. Aarne Kiiran

komentaman JR 5:n (aluksi JR 32) II ja III pataljoona koottiin Kouvolassa. Kenraali oli tutkinut syksyn 1939 tapahtumia ja kertoi niistä. Lehdistö ei Moskovan neuvotteluselostusten lisäksi paljonkaan kertonut tilanteesta. Ainoastaan ilmoitukset asevelvollisten omaisten avustuksista ja uutiset puutavaran hinnan noususta sekä alkaneet vaikeudet kahvin saannissa olivat merkkejä kriisistä.

Todettakoon, että kymenlaaksolaisrykmentti puolusti maata Keski-Kannaksella. Sen ankarimmat taistelupaikat olivat Oinaalla, Punnus, Kylä-

Paakkola ja Salmenkaita. Rykmentin miehistä 450 kaatui taisteluissa.

Jaana Suikkanen, Haminan Soittokunta ja Veteraanikuoro vastasivat muistojuhlan musiikista. **Juhani Leinonen** johti soittokuntaa ja **Kauko Toikka** kuoroa. **Ulla Suutari** säesti Jaana Suikkasen lauluja. Isänmaallishenkinen juhla päättyi lääninrovasti **Jari Pennasen** iltarukoukseen ja yhteisesti veistattuun ”Jumala omi linnamme” – virteen.

Teksti ja kuva: Erkki Vitikainen

Suomen Metsästäjäliitto Finlands Jägarförbund

Kinturinkuja 4, Riihimäki
www.metsastajaliitto.fi

Hyvää Joulua toivottaa!
KITINKANNUS

Inkeriläiset ja Karjalaiset heimoveteraanit laskivat tukijoukkoinen seppeleen 30.11 Helsingissä, Sibelius puistossa olevalle muistomerkille.

Tervehdyspuheessaan Helsingin kaupungin hallituksen puheenjohtaja **Risto Rautava** (kuvassa vasemmalla) palautti mieleen, että Inkeriläisiä oli talvisodassa noin 300 vapaaehtoista. Kaksi heistä, **Antti Vorho** ja **Mikko Pöllä** nimitettiin myöhemmistä ansioistaan Mannerheimin Ristin ritareiksi.

Kunniavartiossa vasemmalta **Hans- Göran Gabrielsson**, **Antero Jauhiainen**, **Sampo Martiskainen** ja **Jyrki Ratia**. Seppeleen laskivat heimoveteraanit **Reino Korpelainen** ja **Juha Riepponen**.

SUOMEN RATSASTAJAINLIITTO RY
FINLANDS RYTTARFÖRBUND RF.

Radiokatu 20, FIN-00093 SLU, puh. 09-229 4510, fax 09-149 6864
Sähköpostiosoite: ratsastus@ratsastus.fi Internetsivut: www.ratsastus.fi

**VAHVA
VAIKUTTAJA**

Metalli
YHTEINEN TEKIJÄ

www.metalliliitto.fi

Talvisota 30.11.1939 – 13.3.1940

Yrjö Jylhä – Runoilija ja sotilas

Runoilija, kirjailija, kielenkääntäjä Yrjö Olavi Jylhä (vuoteen 1906 Lindeman) syntyi hämäläiseen perheeseen 21.7.1903 Tampereella ja kuoli 30.12.1956 Turussa. Isä oli kauppias Kaarle Juho Jylhä ja äiti Ida Maria os. Kovettu. Jylhä solmi avioliiton vuonna 1929 Kirsti Helinä Svenssonin kanssa ja avioliitto kesti vuoteen 1943, jolloin puoliso kuoli.

Jylhän koulukaupunki oli tietenkin Tampere, jossa Yrjö Jylhä opiskeli ja tuli ylioppilaaksi Tampereen klassillisesta lyseosta vuonna 1922. Ylioppilaaksi tulon jälkeen Jylhä opiskeli sekä Turun että Helsingin yliopistoissa. Opinnut keskeytti varusmiespalvelus Porin rykmentissä ja siihen sisältyi upseerikoulutus reserviupseerikoulussa Haminassa RUK:n kurssilla nro 5 (2.5.-30.9.1923).

Nuori opiskelija liittyi Nuoren Voiman liittoon ja liittyi jo varhain nuorten älymystön joukkoon osallistuen ns TULENKANTAJIEN toimintaan. Jäsenet olivat kirjallisesti viireitä nuoria mm. Mika Valtari, Elina Vaara, Ilmari Pimiä, Onni Halla, Olavi Paavolainen, Matti Kurjensaari vain joitakin mainitakseni.

Verrattain pian ilmestyi joukko runokokoelmia Jylhän kynästä:

1. Ruoskan jäljet v. 1926
 2. Kurimus v. 1928
 3. Viimeinen kierros (urheilurunoja) v. 1931
- ja myöhemmin

6. Kiirastuli v. 1941

7. Hyvästi Kirvesmäki v. 1954
Kaksi viimeainittua käsitelivät Talvisodan kokemuksia Taipaleen rintamalla.

Jylhä toimitti Jatkosodan aikana yhdessä Päivö Oksalan ja Olavi Paavolaisen kanssa muistelmateoksen "JÄNNITTÄVIN SOTAELÄMYKSEN". Tässä teoksessa Syvärin taistelijat muistelivat sotatietään 1941-42.

Kirjallisesta tuotannosta on edellä olevien esimerkkien lisäksi mainittava mittava käännöstyö englantilaisrunouden kääntämisessä suomeksi.

Runoilijasta sotilaaksi

Sotaa edeltänyt rauhallisen kehityksen kausi oli päättymässä ja itänaapuri uhkasi meitä aseina syksyllä 1939. Lokakuun 8 päivänä 1939 matkusti juuri valmistunut pastori Pentti Aarnio Helsingistä Keuruulle. Samassa vaunussa matkusti urheilijan oloinen tumma vaitelas mies - reserviluutnantti Yrjö Jylhä. Sekä Jylhä että Aarnio olivat matkalla kertausharjoituksiin. Perillä Aarniota odotti melkoinen yllätys: Jylhä oli sen komppanian päällikkö, johon Aarnio ilmoittautui IV joukkueen johtajaksi. Jylhä oli jo vuonna 1936 osallistunut kertausharjoituksiin ja ylennetty luutnantiksi.

Tämä ns soini-laiskomppania oli muuten soini-lainen paitsi upseerit: Jylhä oli helsinkiläis-tampere-lainen, vänrikki Mauno Pohjola, siviilissä metsänhoita-

ja oli Keuruulta, Lauri Kantola Pelkosenniemieltä metsäkoulun oppilas, Erkki Nurmi Ikaalises-ta ja Aarnio Helsingistä.

Jylhä, hyvin urheilullinen (esim. erinomainen nyrkkeilijä) upseeri oli miesten mielis-sä vaikea kuvitella runoilijaksi. Yleinen ällistys valtasi komppanian, kunnes tajuttiin, että miksi ei runoilijakin voi olla rautainen sotilas.

Pian tajuttiin, että komppania oli saanut itselleen hyvän päällikön. Alaiset ovat luonnehtineet Jylhää persoonalliseksi. Hänet opittiin tuntemaan arvostettuna ja pidettynä hyvin oikeudenmukaisena, ei lainkaan pikkumaisena. Siviilin poliittiset kannat eivät vaikuttaneet hänen suhtautumiseensa alaisiinsa.

Suurena urheilun ystävänä hänen mielestään urheilijoitten tuli olla "ykkösiä" joka alalla. Elämän kunnioitus oli hänelle tärkeää niin nurinkuriselta kuin se sodassa tuntuikin. Alaiset luonnehtivat Jylhää reiluksi. Välit alaisiin olivat erinomaiset. Erästä seikkaa he eivät tiedäneet - Jylhä oli herkkä ihminen, joka asemansa pakotamana piti sisällään todelliset tunteensa.

Joskus alaiset katsoivat, että upseerinkin on näytettävä henkilökohtainen rohkeutensa. Tämä kyllä päti koko Taipaleen rintamalla, mutta Jylhä oivalisi, että KOMPPANIAN PÄÄLLIKKÖ EI OLE ESITAISTELIJA VAAN TODELLA KOMPPANIAN JOHTAJA, JONKA ON HALLITTAVA KOKO KOMPPANIAN TAISTELU. Kyllä Jylhä oli joukon keskelä, mutta tilanteessa, jossa oli mahdollisuus JOHTAA komppaniaa. Siinä Jylhä onnistui. Hänen käskynsä olivat harkittuja, yksiselitteisiä, vastuuntunnon elähdyttämiä. Häntä on pidetty hyvin järjestelykykyisenä ja toisaalta taistelun vaatimusten mukaan joustavana.

Jylhä oli osin epämuodollinen, toisaalta tarkka, että annettua käskyä noudatettiin. Eräs piirre hänessä oli erikoinen: hän säilytti alaisiinsa välimatkan - oppi, jota kaikki johtajat eivät tajua.

Hän oli ulospäin aina tyy-ni ja rauhallinen. Jo olemus oli turvallinen ja rauhallinen

- rauhoittava. Mitä hän sisim-mässään tuns, siitä on hänen runonsa esimerkkejä:

*"Niin vaikea teitä on lähettää tuonne
tutut kasvonne on joka piirre ja juonne
ken teistäkin vielä hengissä palaa?
On katseeni hellä, mut käskyni kovat.
mitä mielessä mietin, sen suuni salaa
sanat jäävättömät ovat."*

*"Vaan vaikeampi on katsoa teitä takaisin tulleita nääntyneitä
vain puolet on jäljellä; puolet on poissa
ja jälkeen kaiken, minkä koitte."*

Tämä Yrjö Jylhän runo avaa komppanian päällikön sisintä koskettavalla tavalla.

Koukunniemi ja siellä Kirvesmäki, Patoniemi, Terenttilä olivat Jylhän verikenttiä. Koukunniemessä oli vastassa puna-armeijan 150. divisioona, jonka rykmentit 101, 466, 469, 674, 756 ja erillinen reservipataljoona yrittivät murtaa JR30 (JR 21) puolustusta - tuloksetta. tappiot olivat puolin ja toisin suuria - venäläisillä tietenkin moninkertaisia, mutta heillä täydennysmahdollisuudet olivat aivan toista luokkaa kuin suomalaisilla.

Tappiot 2.K:lla Talvisodassa olivat tuntuvia. Alunperin 191 sotilaan komppaniasta kaatui 56, katosi 6 ja haavoitui 77 eli 139 sotilasta poistui rivistä. Koukunniemen vastahyökkäyksessä 6/7.12.1939 haavoittui Jylhä itse palaten riviin 26.12.1939. Upseereista haavoittui vänrikki Mauno Pohjola (palaten riviin), vänrikki Lauri Kantola haavoittui 22.2.1940 ja kuoli haavoihinsa 23.2.40. Kaatuneitten pitkistä listasta on mainittava esimerkiksi Uuno Kirkkomäki, Hugo Fräntilä, Toivo Haapala, Matti Kytölä, Kalle Seppälä kaikki laatutaistelijoita unohtamatta muita.

Talvisodan aikana toimi 1488 upseeria komppanian päällikkönä. Heistä 235 kaatui ja 246 haavoittui, mikä osoittaa, että vaikka ei esitaistelijoita ollutkaan, edestä kuitenkin johdettiin.

Ei Jylhä ainoa siipeensä saanut ollut. Pataljoonan 1. komentaja majuri Jaakko Sohllo kaatui 25.12.1939 ja naapurikomppanian päällikkö (1.JR 30) luutnantti Gunnar Östelä haavoittui 7.12. ja kuoli haavoihinsa 9.1.1940.

Yrjö Jylhä ei ollut ammat-tisotilas, vaan runoilija. Hän vastusti määräystä komppanian päälliköksi, mutta tultuaan nimetyksi 2.K:n päälliköksi hän teki kaikkensa yksikön taistelijoitten - ja hengen kohottamiseksi. Siinä hän onnistui. Taistelussa hän oman yksikönsä taistelunjohtajana joh-ti sitä pelottomasti, taidolla ja tarmolla tuloksellisesti. Yhdessä naapuriaselveljen kanssa he tekivät mahdottomasta mahdollisen - vihollinen ei kyennyt ylivoimastaan huolimatta mur-tamaan suomalaisten puolustusta. Taipaleen rintama kesti sodan loppuun asti.

Eräs havainto vielä tulkoon mainituksi: hän ei milloinkaan puhunut tai kirjoittanut vastustajistaan kielteisesti. Hän piti heitä sodan uhreina. Eräs vastustajista runoilija Jevgeni Dolmatovski kirjoitti 1940 runon Taipaleenjoki:

*"Olen nähnyt mä jokia paljon
ja kaikkia muista ma en.
Mut yksi on - Taipaleenjoki
vain purosien levyinen
oli vaikeampi yli sen mennä
kuin ylittää elämä.
kun ponttoonit vietiin sinne
alkoi ammunta hirveä."*

*"Mut miehet verkallensa
yhä eteenpäin vaeltaa,
eivät muista he Volgaansa, enkä
minä muista nyt Moskovaa;
yks ainoa ajatus meitä
- Elän vielä! - kannustaa."*

Ehkä yllä mainittu runo kertoo enemmän kuin tuhat kirjaa, miltä se tuntui vastapuolelta. Jevgeni Dolmatovski (1915-1994) oli Taipaleen taistelija vastapuolelta.

Yrjö Jylhän runoilijantie katkesi Taipaleen taisteluihin. Vaikka se ei ulkonaisesti näkynyt, Taipale oli hänelle järkyttävä kokemus. Jatkosodassa 1941-44 hän toimi kahdenkin tiedustelukomppanian päällikkönä kapteeniksi ylennettynä.

Tapio Skog

TALVISOTA
70 vuotta kunniamme päivistä

1.12.2009 - 30.9.2010

Avoimna ti-to 11-17, pe-su 11-16 ja ma suljettu, puh. 0299 530259
Liput: 4/2, sotaveteraanit ilmaiseksi www.mppk.fi/fi/sotamuseo
SOTAMUSEO, Liisankatu 1, 00170 Helsinki

Sotaveteraaneja tervehtien ja Siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2010 toivottaen

Tampereen evangelisluterilaiset seurakunnat	Tapiolan seurakunta, Espoo	Tarvasjoen seurakunta	Teljän seurakunta, Pori www.porievl.fi
Tervolan seurakunta	Tikkurilan seurakunta, Vantaa	Tohmajärven seurakunta	 Tornion seurakunta
Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä	Tuusniemen seurakunta	Tuusulan seurakunta	Töölön seurakunta, Helsinki
Urjalan seurakunta	 LILIDENKALUPUNGIN SEURAKUNTA	 Hiljenny joulun sanoman äärelle VAASAN SUOMALAINEN SEURAKUNTA	Vantaankosken seurakunta, Vantaa
Varkauden seurakunta	Vehmersalmen seurakunta	Vesilahden seurakunta	Vihdin seurakunta
Vimpelin seurakunta	Virolahden seurakunta	Virtain seurakunta	Vähäkyrön seurakunta
Yli-Iin seurakunta	Ylivieskan seurakunta	Ähtärin seurakunta	Äänekosken seurakunta

VEHO

Parempi voida hyvin

Hyvinvointia rakentamassa
jo vuodesta 1974 lähtien

Kylpylähotelli • Kuntoutus
Peurunka
www.peurunka.fi

Peurungantie 85, Laukaa, puh. 0207 51601

TERVEYSKYLÄ
Meillä olet
hyvissä käsissä!

**Veteraani-
kuntoutusta
Kansanlääkintä-
keskuksessa
Kaustisella.**

Valtionkonttori on hyväksynyt Kansanlääkintä-
keskuksen palveluntarjoajaksi sotaveteraanien,
sotainvalidien ja heidän puolisoitensa, leskien
sekä lottien- ja pikkulottien laitostuntoutukseen
1.1.2010 alkaen.
Kuntoutusjaksot sisältävät mm. majoitus 2 hh,
täysihoidoruokailut, lääkärin tarkastus,
yksilöhoitoja, ohjattua liikunnallista vapaa-ajan
ohjelmaa ja yhdessä oloa sekä iltaohjelmaa
useana iltana.

KANSANLÄÄKINTÄKESKUS

PAJALANTIE 24 • 69600 KAUSTINEN • PUH. (06) 8650 200
terveyskyla@kansanlaakintakeskus.com • www.kansanlaakintakeskus.com

Marskens märke-kampanjen och minnet av vinterkriget

Minnet av vinterkriget har väckt upp finländarna att ställa allvarliga frågor. Minnesstunderna i kyrkorna den 30 november och besöken vid hjältegravarna har stannat kvar i minnet. Hågkomsten av krigsutbrottet har också stämt sinnena inför festligheterna den 6 december

Forskarna har varit flitiga. Man har fördjupat sig i kunskaperna om vinterkriget och nya vinklingar, för att förklara vad som skett, har sökts och presenterats. Utrikesministeriet med sina samarbetspartner har nyligen i Helsingfors universitet ordnat ett seminarium "från vinterkriget till informationskriget". Det utgör ett bra exempel på sådant arbete. Traditionsförbundet Eklövet gjorde nyligen en Gallup-undersökning. Den visar att finländarna vill att minnet av vinterkriget och folkets hjältemod skall bevaras i nationens minne.

Veteranerna från våra krig rör också på sig. För att förverkliga en gemensam medelanskaffning grundades Veteraanivastuu ry, som har knutit Marskens märke-kampanjen till vinterkrigets 105 års dagar. Budet från arrangörerna till de, som tvekar om fortsatt behov av medelanskaffning, är enstämmigt. Frivilligt brödra-/systrastöd kommer ännu att behövas i årtal. Arbetet fordrar emellertid medel. Därför måste vi vädja till våra vänner. Hundrade lokalföreningar och -avdelningar tillsammans med sina stödsektioner ser nog till att de insamlade medlen finner sina rätta adresser till bröder och systrar, som är i behov av hjälp.

Vi är förväntansfulla inför julen, den 65:te fredstida julen står redan för

dörren. Vi skrider in i det nya året med avsikt att återkomma till minnena från vinterkriget. De kommer emot oss, när vi firar minnet av krigets slut den 13 mars. Då ordnar Krigsveteranförbundet sin egen organisationsvecka Krigsveteranveckan. Minnena från vinterkriget finns också i bakgrunden, när vi söndagen den 14 mars sammankommer i ishallen i Helsingfors till krigsveterankörernas och deras traditionskörers konsert, för vilken republikens president Tarja Halonen är beskyddare.

Under årens lopp har vinterkrigets under och vinterkrigsandan fått mångahanda tolkningar. I Marskens märke-kampanjen har man medtagit "Vinterkrigets 105 års dagar" med Paavo Suominens intressanta fynd, en skildring av Pekka Peitsi, president Urho Kekkones:

"Vinterkrigstiden var något helt exceptionellt i vårt folks liv, så såratad att något motsvarande knappast kan uppstå igen. En sakral känsla var ständigt närvarande, det var en hänförelse vars styrka inte hann sina. Det stämningsläget hade uppstått ur en känsla vars detaljer är svåra att särskilja. I den fanns en blandning av förtröstan om det rättfärdiga i försvarskampen och om den slutliga segern, men samtidigt en ödesmättad aning om motståndets hopplöshet och om den nationella och personliga undergång som skulle följa. Men hela folket var liksom klätt i högtidsskrud."

Aarno Strömmer

Felaktig nyhet stämplade veteranerna

Tidningen Sunnuntaisuomalainen i Mellersta-Finland gav den 22 november felaktiga nyheter om veteranorganisationernas och stiftelsernas 87 miljoner euro stora förmögenhet. Många andra medier publicerade denna Sunnuntaisuomalainens felaktiga uppgift. Helt plötsligt uppstod ett kaos, som vi aldrig tidigare hade upplevat. Privata personer sände e-post och tog ställning på internetsidorna. Veteranorganisationerna hade med ens genom felaktiga uträkningar stämplat fungera med tveklaktiga metoder, då de enligt nyheten håller inne pengar och inte ger dem åt veteranerna.

En del media förhöll sig sakligt i ärendet. De kände till veteranorganisationernas förmögenhetssituation. Men föreningen Veteraanivastuu, som just startat sin penninginsamlingskampanj, åsamkades negativa följder.

I nyheten hade i förbundens förmögenhet medtagits sådana stiftelser och föreningar, som inte hör till veteranorganisationernas grupp. De förverkligar sina syften i enlighet med sina stadgar. Från veteranorganisationernas förmögenhet hade inte avdragits skulder och ansvarsförbindelser. På så sätt hade man fått totalbeloppen att felaktigt se större ut än de i verkligheten är.

Antalet medlemmar i Krigsinvalidernas Brödraförbund är ungefär 15 procent av totala antalet veteraner. Av den sammanlagda förmögenheten är detta förbunds andel närmare 90 procent. Krigsinvalidernas Brödraförbund har beslutat på att använda över hälften av sina medel till förmån för sin medlemskår fram till år 2013 och återstoden före 2020-talets början. Veteranerna har för årtionden sedan grundat sina organisationer och fungerar alltför i ledningen för dessa. Det praktiska arbetet har numera oftast överlåtits åt

yngre stödande krafter. Detta förtroendeförhållande vill vi yngre särskilt värna om och hedra.

Förvaltningsorganen för veteranorganisationerna har uppgjort åtgärds- och användningsplaner för tillgångarna för kommande år. De står till förfogande för medierna och också för alla övriga, som känner intresse för saken. Det är enbart positivt att medierna följer vår verksamhet och avger rapporter. Vi ger gärna riktiga uppgifter om vår verksamhet. En hållningslös behandling gemensamt av tre medellösa och en förmögen organisation åstadkommer harm för samtliga och medför olägenheter särskilt för dem, vilkas medel skulle räcka enbart för ett års verksamhet, men vilka planerar verksamhet till förmån för sina medlemmar ännu för tio år framåt. I den serien finns också Finlands Krigsveteranförbund, dess distrikt och föreningar. För Krigsveteranförbundet är det inte något problem att använda de 1,5 miljonerna i balansräkningen, då ännu under de kommande tio åren skulle erfordras 2 milj. euro per år. Här har förbundet verkligen en uppgift. Understödare, stödmedlemmar och vänner behöver vi.

Beloppet av medelanskaffning för veteranorganisationerna skulle vara mindre eller ej alls behövas om staten ordsentligt skulle ha tryggt veteranernas levnadsaf-ton. Med tilltagande ålder växer veteranernas behov av stödåtfärder, fastän antalet veteraner sjunker. Ännu större behov av stöd har veteranmakorna och -änkor-na, vilkas inkomstnivå är lägre än veteranernas. I årtal har veteranorganisationerna gjort förslag till förbättringar av veteranernas förmåner, men under de senaste åren har dock inga framsteg skett.

Markku Seppä

Suklaanmakuinen
MOVICOL[®] Chocolate
hoitaa pehmeästi ummetuksen

UUSI!

Tehokas ja hyvin siedetty
Movicol sisältää elimistölle tärkeitä elektrolyyttejä säilyttäen elimistön elektrolyytti- ja nestetasapainon

Apteekeista ilman reseptiä.
Raskauden ja imetyksen aikana sekä alle 12-vuotiaille lääkärin määräyksen mukaan.
Tutustu pakkausohjeeseen.

Sabora Pharma Oy
PL 20, 03601 Karikkala, puh. (09) 2257 147
www.saborapharma.fi

NORGINE

**REPUBLIKENS PRESIDENTS
HÄLSNING**

Jag framför härmed min hjärtliga hälsning till alla läsare av
SOTAVETERAANI – KRIGSVETERANEN
och tillönskar dem och deras anhöriga
en god jul och ett gott nytt år 2010.

Tarja Halonen
Republikens president

 Med Tack för gott samarbete. En Välsignad Julhögtid och Ett Gott Nytt År 2010 		
Borgå svenska domkyrkoförsamling	Ekenäs församling	
Hangö svenska församling	Kimitoöns församling / Kemiönsaaren seurakunta	Malax församling
Mariehamn församling	Munsala församling	Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet
Petrus församling, Helsingfors	Vanda svenska församling, Vanda	Vasa svenska församling
Vörå församling		Åbo svenska församling

 Kristus syntyy - kiittäkää Riemullista Joulunaikaa ja Jumalan Siunaamaa Vuotta 2010 		
Haminan ortodoksinen seurakunta	Helsingin ortodoksinen seurakunta	Hämeenlinnan ortodoksinen seurakunta
Iisalmen ortodoksinen seurakunta	Ilomantsin ortodoksinen seurakunta	Joensuun ortodoksinen seurakunta
Jyväskylän ortodoksinen seurakunta	Kajaanin ortodoksinen seurakunta	Lapin ortodoksinen seurakunta
Lappeenrannan ortodoksinen seurakunta	Lieksan ortodoksinen seurakunta	Mikkelin ortodoksinen seurakunta
Nurmeksien ortodoksinen seurakunta	Oulun ortodoksinen seurakunta	Rautalammin ortodoksinen seurakunta
Taipaleen ortodoksinen seurakunta		Turun ortodoksinen seurakunta

Kymen IV-Valmistus Oy
Valkeala

PK-Metalli Oy
Vanhalinna
puh. 0400-783 286

Rahmqvist **AVICO**
Kokous- ja koulutustarvikkeiden asiantuntija
Oy Rahmqvist AVICO Ab
Valimokuja 2B, 01510 Vantaa
Puh. (09) 4242 9300 • Faksi (09) 753 9962
asiakaspalvelu@rahmqvist.fi • www.rahmqvist.fi

Maanpuolustusyhtiö

MPY Oy

Helsinki, puh. 09 - 405 6200
www.maanpuolustusyhtiö.fi

KÄRCHER OY

Oy Puhois Ab

Noptel Oy

Optoelektroniikan ja elektroniikan
suunnittelupalvelu ja valmistus.

Teknologiantie 2, 90570 Oulu
040-181 4351, www.noptel.fi

Ystävällistä
PALVELUA
ja edullisia hintoja
joka päivä

SUOMEN SUURIN APTEEKKI

**Yliopiston
Apteekki**

Helsinki • Joensuu • Jyväskylä • Kemi • Lahti • Lappeenranta
• Oulu • Pori • Salo • Savonlinna • Tampere • Turku

www.yliopistonapteekki.fi

Asekätkennän muistokivi Mäntsälään

Mäntsälän Sääksjärvellä paljastettiin asekätkennän muistokivi 18. lokakuuta. Salpalinjalta tuodussa kivessä on laatta, jossa on teksti: Asekätkentä 1944-1945 Tämän Salpalinjan kiven paikalla oli yksi asekätköistä Mäntsälässä.

Päivän ohjelmassa oli jumalanpalvelus, käynti sankarihaudalla, muistomerkin paljastaminen ja muistotilaisuus.

Muistomerkin paljastuspuheen piti emerituspiispa **Leino Hassinen**. Puheensa hän päätti sanoihin:

- Me jätämme tämän muistokiven – emme sodan muistoksi tai aseilla uhoamiseksi, vaan osoitukseksi siitä, että pieni kansa tahtoo turvata vapautensa myös kaikkein äärimmäisissä olosuhteissa. Olkoon tämä Mäntsälän muistokivi veetoimus sellaisen rauhan puolesta, jossa pienet kansat voivat elää pelkäämättä tasaveroisina suurten rinnalla. Olkoon tämä tienviitta sellaiseen rauhaan, jota meille edustavat naapurimaiden keskinäinen luottamus, Euroopan Unioni ja Yhdistyneet kansakunnat.

Tilaisuus seurojentalolla

Mäntsälän seurojentalolla pidetyssä muistotilaisuudessa juhlapuhujana oli sisäasiainministeri **Anne Holmlund**.

- Asekätkentään osallistu-

neet ottivat suuren henkilökohtaisen riskin toimiessaan isänmaan ja henkilökohtaisen vakaumuksensa edellyttämällä tavalla. Samalla he tiesivät, mitä kiinnijäämisestä ajan poliittisessa ilmastossa seuraisi. Upseerien lisäksi asekätkentään osallistui tuhansia suojeluskuntalaisia, kaikki vapaaehtoisina. Nämä miehet tekivät todella arvokkaan ja isänmaallisen työn.

Asekätkentää tutkinut evers-

ti **Matti Lukkari** kertoi kätkennän tapahtumista ja sen merkityksestä. Tilaisuuden avasi **Miira Haarma**, joka luki iso-isänsä Rafael Haarmen Mäntsälän asemiesten kotiuttamistilaisuudessa 65 vuotta sitten pitämän puheen.

Muistomerkki luovutettiin kunnalle, jonka ottivat vastaan valtuuston puheenjohtaja **Anna Helin** ja kunnanjohtaja **Esko Kairesalo**.

Tilaisuuden musiikista vastasivat Lahden veteraanisoittokunta, Kanttiinin Lotat ja **Tapani Rautasuo**. Päiväjuhlaan osallistui lähes 250 henkilöä. Juhlan juontajana toimi **Veikko Toivonen** ja päätössanat esitti **Markku Seppä**.

Muistomerkin takana työryhmä

Itsenäisyyden 90-vuotisjuhlavuonna järjesti Maanpuolustuskoulutuksen Mäntsälän osasto luentosarjan sodistamme. Sen aikana syntyi idea muistaa mäntsäläläisiä asekaatkojia. Työryhmää täydennettiin maanpuolustusjärjestöjen edustajilla. Merkittävä osa hankkeen kustannuksista saatiin paikallisilta yrittäjiltä ja yksityishenkilöiltä vastikkeetta. Työryhmään kuuluivat: Antti Haarma, Heli Eräkorpi, Ari Jaakkola, Markku Seppä, Jarmo Sulopuisto ja Veikko Toivonen.

Muistomerkillä airuina olivat Ida ja Roope Haarma. Heidän isoisänsä isä Rafael Haarma oli yksi Mäntsälän tuomituista asekaatkojista.

Paperi-insinöörit
Pappersingenjörerna
Paperengineers`association ry

Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto
Offentliga och privata sektorns funktionärsförbund Jyty

Jyty on lähinnä kuntien, kuntayhtymien ja seurakuntien ja niiden omistamien liikelaitosten sekä yksityisten palveluksessa olevien noin 70 000 jäsenen STTK-lainen ammattiliitto.

www.jytyliitto.fi

Asekätkentäpatsas paljastettiin Muhoksella

Muhoksella paljastettiin 15. lokakuuta ensimmäinen asekätkentäpatsas. Se sijaitsee Valtatie 22:n varressa lähelle Kori-vaaran koulua. Patsaassa olevat ase-osen osat ovat olleet sodassa, osa jopa kätkössä. Anturas- sa olevat pienet kivet kuvaavat

kätköjä. Iso kettinki kuvaa tuhansien uskollisten kätkentäketjua. Järeä kettinki kuvaa sitä raskasta henkilökohtaista vastuuta, mikä koitui hyvän asian puolesta vapautensa menettäneille. Muhoslainen graniitti kuvaa järkähtämätöntä maanpuolustustahtoa. Siinä oleval-

la koristeella on oma salainen symboliarvonsa. Kiven päällä oleva Suomen Leijona kuvaa taistelukykyä, joka pienellä kansalla on oltava ainainen, koska vain aseistetut kansat ovat historiassa säilyttäneet itsenäisyytensä.

Teemapuheen piti asekätkentään perehtynyt eversti evp **Matti Lukkari**. Juhlapuheen piti eversti evp **Heikki Hiltula**. Hänen mukaansa Baltian maat kävivät toisen maailmansodan aikana alueellaan sissitoimintaa. Liettualla oli hyvä asekätkentä ja sissisota oli aktiivista. Niinpä maassa on nykyään vain 6 % venäläistä väestöä. Latvian vastarinta oli vähäistä ja maassa onkin peräti 40 % venäläisiä. Virossa oli huonosti valmistettua sissitoimintaa vielä sodan jälkeenkin. Metsäveljet piilottelivat lähinnä metsissä, mistä käsin suorittivat ryöstöretkiä ja harrastivat vähäistä terroria. Virossa on 30 % venäläistä väestöä.

Jemma-patsaan hankintaan ja pystyttämiseen osallistuivat Oulujokilaakson Reserviupseerikerho ja Muhoksen reserviläiset.

Muhokselle paljastettu asekätkentäpatsas sai nimekseen Jemma.

Pertti Marttinen

Sankarivainajien muistomerkki Kouvolaan

Talvisodan alkamisen 70-vuotispäivänä paljastettiin Kouvolaan 1939 – 45 kaatuneiden muistomerkki. Muistomerkki on Korpilahden mustasta graniitista veistetty torso miehen hahmo. Nelikulmaiseen graniittiseen jalustaan on kaiverrettu 153:n Kouvolaan kaupungin kaatuneiden nimet, syntymän ja kaatumisen päivämäärät, sekä kaatumispaikka. Sen on veistänyt kuvanveistäjä **Marjo Lahtinen**. Patsastoimikunnan puolesta patsaan luovutti Kouvolaan kaupungille lääkintöneuvos **Pekka Jokinen** ja sen otti vastaan valtuuston puheenjohtaja, kansanedustaja **Valto Koski**. Patsaan paljastajina toimivat partiolaiset.

Päivän juhlatilaisuudet alkoivat Keskuskirkossa pidetyllä hartaushetkellä. Paljastustilaisuuden jälkeen pidetyssä juhlassa juhlapuheen piti maaherra **Anneli Taina**. Juhlassa nuorten tervehdyksen esittänyt Kouvolaan Lyseon lukion oppilas **Anna- Liisa Koskinen** ky-

syi ”Pystyisikö minun sukupolveni kestämaan sodan julmuudet yhtä päättäväisesti kuin suomalainen korpisoturi 70 vuotta sitten? Toivottavasti en saa kysymykseeni vastausta”.

Puolustusvoimien tervehdyksen toi Itä – Suomen Sotilasläänin komentaja, kenraalimajuri **Jukka Pennanen**.

Pertti Nieminen

Patsaan paljastaneet partiolaiset ovat siirtyneet taustalle ja varusmiehet asettuneet kunniavartioiksi.

Mieskuoro Laulajat lahjoitti Pirkanmaan Sotaveteraanipiirille 3 000 euroa

Mieskuoro Laulajien perinteistä Itsenäisyyspäivän aaton konserttia, Isänmaallista juhlaa, on vietetty vuodesta 1961 alkaen. Kuoro päätti lahjoittaa osan Isänmaallisen juhlan tuotosta Pirkanmaan Sotaveteraanipiirille. Lahjoitus on arvoltaan 3 000 euroa ja se luovutettiin Pirkanmaan So-

taveteraanipiirin puheenjohtaja Matti Viitaselle (vas.) ja toiminnanjohtaja Seija Vehmakselle maanantaina 30.11. Mieskuoro Laulajien taloudenhoitaja Jorma Kiviö (oik.) ja puheenjohtaja Matti Tuominen luovuttivat lahjoituksen.

Kuva: Martti Anttila

Lahjoituksia Keski-Pohjanmaan sotaveteraanipiirille

Lahtelainen Laulumaa Oy halusi lahjoittaa yrityksensä joululahjarahat veteraaneille, kuten on tapahtunut aikaisempinakin vuosina. Tänä vuonna he olivat valinneet lahjoituksen kohteeksi Keski-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiriin. Kuvassa Laulumaa Oy:n puolesta lahjoituksen luovuttaa Kokkolassa Laulumaa Oy:n piirimyyjän Kaluste Nieminen edustaja Ake Niemi (vas.)

ja vastaanottaa Keski-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin edustajana toiminnanjohtaja Seppo Yli-Norppa.

Myös Kaluste Niemi halusi osallistua veteraanien tukemiseen ja teki omasta puolestaan lahjoituksen sotaveteraaneille. Saajien puolesta Keski-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri kiittää lahjoittajia esimerkillisestä toiminnasta sotiemme veteraanien hyväksi.

**Rakennusliike
SORVOJA OY**

Sotaveteraanien tukihenkilötoiminta Lumijoella

“Veteraania ei jätetä” -ajatuk- sen toteutumiseksi käynnis- tettiin viime helmikuussa ve- teraanien tukihenkilötoiminta Lumijoella. Limingan-Lumijo- en Sotaveteraaniyhdistys toi- mii molempien kuntien alueel- la. Toiminta päätettiin aloittaa aluksi pienemmässä Lumijoen kunnassa.

Vanhusväestön yksi kipeä ongelma on yksinäisyys. Näin on myös veteraanien kohdal- la. Kipeimmin ongelma kos- kee sivukylillä yksin asuvia ve- teraaneja. Myös hoitolaitoksis- sa hoidettavien päivää piristää jonkun laitoksen ulkopuolisen vierailu.

Tukihenkilötoiminnan tar- koitus on täydentää omaisten, kunnan kotipalvelun ja seura- kunnan diakoniatyön palvelui- ta veteraanin hyväksi.

Tukihenkilön ajatellaan ole- van veteraanin porinakaveri, henkinen tuki, auttaja pienissä asioissa ja kuljetusavun antaja.

Lumijoella on yhteensä kol- misenkymmentä sotaveteraa- niyhdistykseen kuuluvaa mies- ja naisveteraania sekä veteraa- nin leskeä. Lähes jokaiselle on voitu nimetä oma tukihenkilö. Nimetyt tukihenkilöt ovat ve- teraaniyhdistyksen kannattaja- jäseniä, iältään 56-78-vuotiaita ja veteraanien lapsia. Tukihen- kilöistä eläkeläisiä on 16, työ- elämässä heistä on kuusi. Nai- sia on 12 ja miehiä 10.

Toiminnan perusedellytys on veteraanin ja hänen lähio- maistensa hyväksyntä toimin- nalle. Veteraaneille lähetettiin kirje, jossa kerrottiin tukihen- kilötoiminnasta ja ilmoitettiin tukihenkilön nimi. Kirjees- sä pyydettiin veteraania kerto- maan asiasta lähiomaisille. Yh-

Veteraani Veikko Lahtimaa päiväkahvilla tukihenkilö Tapio Junkkosen kanssa.

tään kielteistä palautetta ei ole tullut.

Tukihenkilöt kokoontui- vat marraskuun alussa seu- rantakokoukseen kertomaan kokemuksiaan noin yhdek- sän kuukautta jatkuneesta toi- minnasta. Tukihenkilöt olivat innostuneita ja motivoituneita jatkamaan toimintaa. Heidän veteraaneilta saamansa palau- te oli kiittävää. Se innostaa tu- kihenkilöitä jatkamaan tärkeää työtä veteraanien hyväksi.

Syyskuun alussa tukitoimin- ta käynnisteltiin Limingassa. Muutamia tukihenkilöitä on jo toimimassa. Työsarkaa riittää hakea tukihenkilö lähes neljäl- lekymmenelle liminkalaiselle veteraanihenkilölle. Myös pai- kallinen sotainvalidiyhdistys on aloittelemassa omaa tu- kihenkilötoimintaa.

Limingan-Lumijoen
Sotaveteraanien sihteeri
Tapio Junkkonen

Jatkosodan 2. Divisioonan veteraanit Savonlinnassa

Jalkaväkirykmentti 7:n Pe- rinnetoimikunta oli kutsu- nut syyskuussa 2. Divisioo- nan veteraanit kaksipäiväiseen yhteiseen tapaamiseen Savon- linnassa. Tilaisuudet aloitettiin kaupungin tarjoamalla kahveil- la kaupungintalossa ja kuultiin kaupunginjohtaja **Janne Lai- neen** selostus kaupungin tä- män hetken tilanteesta. Kun- niakäynti Talvisalon sankari- haudoilla kuului ohjelmaan, kuten 63 vuotta sitten. Taidelu- kion oppilas **Tomi Nikku** pu- halsi trumpetillaan ”Oi, kallis Suomenmaa” ja ”Suomalainen

rukous”. Yhteinen ateria ja ase- veli-ilta Casinolla toivat monet yhteiset muistot mieliin. Nuori laulaja **Valteri Raikisto** ihas- tutti kuulijoitaan laulullaan ja viulunsoitolla.

Toisena päivänä ohjelma liit- tyi Itä-Savon alueellisen kirk- kopäivään. Aamulla kokoon- nuttiin yhteiseen messuun Tuo- miokirkkoon. Lounaan jälkeen iltapäivällä kuunneltiin Savon Sotilassoittokunnan kirkko- päivän konserttia.

Teksti: Juhani Hämäläinen

Kuva: Ritva Hämäläinen

Etelä-Savon Radion toimittaja haastatteli osanottajia suoraan lähetykseen. Tässä on vuorossa joukon nestori, Antti Kuuramaa Enonkoskelta.

Harvinainen juhlahetki Piikkiössä

Piikkiön kirkkomaal- la vietettiin harvinaista juhlahetkeä syyskuussa, kun Mannerheim-ristin ritari Toimi Ovaskaisen hautakiveen paljastettiin nimityksestä ker- tova tunnus. Tilaisuuden oli organisoinut Lions Club Piik- kiö entisen piirikuvernöörin Harri Nurmen johdolla. Mer- kin paljasti klubin nykyinen presidentti **Erkki Kairinen**, ja muist sanat lausui rovas- ti **Kaarlo Kalliala**. Paikalla

olivat myös Merivoimien ko- mentaja, vara-amiraali **Juha Rannikko** ja esikuntapäällik- kö, lippueamiraali **Veli-Jukka Pennala** todistamassa harvi- naista hetkeä.

Hautausmaalla vietetyn het- ken jälkeen juhla jatkui Piik- kiön seurakuntasalissa, jossa mm. muisteltiin ritari Toimi Ovaskaisen elämänvaiheita.

Teksti: Osmo Suominen

Kuva: Lions Club Piikkiö

TeollisuusSuomi

KunnallisSuomi

www.ammattiviestit.fi

Aurinkorannikon veteraani-illassa aiheena Suomensota ja Haminan rauha

Veteraanijaoston puheenjohtaja Vesa Tuominen esittelee tapahtumista 200 vuoden takaa.

Syksyn ensimmäisessä veteraani-illassa 30.10. Espanjan Aurinkorannikolla Suomalassa oli paikalla 50 henkilöä. Se aloitettiin hiljaisella hetkellä poisnukkuneiden muistoksi. Helluntaiseurakunnan kuoroesityksen ja evl. seurakunnan tervehdyksen sekä **Rauha Korhosen** runon jälkeen veteraanijaoston puheenjohtaja **Vesa Tuominen** esitteli tapahtumista 200 vuoden takaa.

Sota alkaa

Kun Ruotsi ei suostunut Napoleonin ja Aleksanteri I:n Tilsi-tissä 1807 sopimaan Britannian vastaiseen kauppasaartoon, hyökkäsi Venäjän armeija 21.2.1808 Kymijoen yli silloisen Ruotsin alueelle ja Napoleon keskitti marsalkka Bernadotten johtaman armeijan Tanskaan Ruotsia vastaan. Näin sai alkunsa Suomensota.

Suomessa vastakkain olivat lukumääräisesti lähes tasavahvat armeijat. Venäläisillä oli

kuitenkin parempi koulutus, parempi varustus ja taktiikka. He pääsivät Turkuun jo 21.3.1808 ja Aleksanteri I julkisti päätöksen Suomen liittamisesta Venäjään.

Pohjolan Gibraltariksi keuhuttu Viapori antautui 6.4. Viaporin komentaja Cronstedt solmi tuolloin häpeällisen aselevon piirittäjien kanssa ja sai sodan jälkeen hyvän eläkkeen Venäjältä. Ruotsi teki strategisen virheen jättämällä Viaporiin lähes 7000 miestä tyhjän pantiksi.

Antautumisessa Ruotsin armeija menetti huomattavan osan miesvavuudestaan ja paljon sotakalustoa. Suomensodan kulun kannalta linnoituksen antautumisella kuitenkin tuskin oli ratkaisevaa merkitystä.

Vetäytyminen pohjoiseen

Kuningas Kustaa IV Adolf käski säästää voimia emämaan puolustamiseksi, joten ylipäällikkö Klingspor määräsi armeijan vetäytymään Oulun seu-

dulle. Ruotsin laivaston hyökäykset Ahvenanmaalta Turun seudulle kuluttivat ruotsalaisenkin joukkoja. Niitä olisi tarvittu painopistealueelle Pohjanmaalle. Siellä Ruotsin armeija joutui perääntymään vähä vähältä. Kenraali Klingsbor valmisti pääarmeijan siirtoa Vaasasta meren yli Ruotsiin, mutta kuningas ei sitä hyväksynyt. Tappioita kärsien armeija vetäytyi Pohjanmaalla yhä pohjoisemmaksi. Luonnonvoimia ja sairauksia vastaan kamppailevien joukkojen kuri rakoi ja huolto romahti. Olkijoella 19.11.1808 tehdyn aseleposopimuksen mukaan sotatoimet lopetettiin ja Ruotsin sotajoukot siirrettiin Kemijoen taakse.

Upseerien kapina Tukholmassa suisti kuninkaan vallasta ja Porvoossa Suomen säädyn vanhoivat uskollisuutta keisarille 1809. Venäläiset valtasi Ahvenanmaan ja etenivät pohjoisessakin. Kenraalimajuri Gripenberg joutui antautumaan Kalix-joella. Rauhansopimuksessa Haminassa 17.9.1809 määrättiin Ruotsin alueluovutukset. Venäjä lupasi kunnioittaa Porvoon valtiopäivillä sovittuja periaatteita, joita olivat Ruotsin lakien voimaan jättäminen ja luterilaisen uskon ja omistusoikeuden kunnioittaminen Suomen alueella. Kotiutetut upseerit saivat pitää virkatalonsa ja ruotusotilaat torppansa.

Suomen sodassa Ruotsin armeija tappiot olivat noin 10 000 sotilasta, joista suomalaisia oli noin 4400. Sairauksiin kuoli ainakin saman verran. Siviilitappiot olivat vielä suuremmat, sillä väkiluku pieneni sotavuosina 1808–09 noin 60 000 hengellä.

Sodan jälkeen Keisari Aleksanteri I rauhoittamispolitiikkaan liittyen Suomen hallinnollinen raja siirrettiin 1812 Kymijoen lähelle Pietaria Rajajoelle. Suomessa elettiin pitkään Ruotsin lakien ja hallintokulttuurin mukaisesti niin kuin rauhanteossa oli sovittu. Vasta 1800 luvun puolivälissä alkoi suomalaistaminen yhteiskunta voimistua. Keisari Aleksanteri II hyväksyi J. V. Snellmanin taloudelliset esitykset ja suomen kielen kohottamisen tasavertaiseksi ruotsin rinnalle. Suomalaiset menestyivät hyvin keisarikunnan palveluksessa niin, että esim. kenraalin virkoihin kohosi noin 500 suomalaista. Tiiviit yhteydet Ruotsin ja Suomen välillä olivat arvossaan erityisesti sortokausina, jolloin Suomessa ei voinut avata suutaan edes hammaslääkärissä. Siis sitäkin varten piti mennä vapaaseen Ruotsiin.

Esitelmän jälkeen paikallinen suomalainen kirjakauppias esitteli uutuuksia ja sotakirjoja.

Kuva ja teksti:
Veikko Makkonen

Pohjois-Savon Autokauppiat ry
Kuopio

*”sillä jos sinä tunnustat
suullasi Jeesuksen Herraksi
ja uskot sydämessäsi,
että Jumala on hänet
kuolleista herättänyt,
niin sinä pelastut”*

Room. 10:9

Rykmentin mentävä aukko Keski-Pohjanmaan historiassa sulkeutuu

Keski-Pohjanmaan historiassa on tähän saakka ollut rykmentin mentävä aukko, kuten historian harrastaja, nyt jo edesmenyt Erkki Tunkkari eräässä lehdistöartikkelissaan kirjoitti.

Tuolla hän tarkoitti jatkosodan aikaisen keski-pohjalaisrykmentin, JR 29 historian puuttumista.

Nyt tuo aukko on sulkeutumassa. Vapaussotien Keski-Pohjanmaan Perinneyhdistyksen toimesta historiakirjahanke on pantu käyntiin. Sen kirjoittaa Jyväskylän Yliopiston historian laitoksessa opintojaan päättävä humanististen tieteiden kandidaatti Antti Laitinen.

Kirjoitustyön toteuttamiseksi Antti Laitinen on saanut Keski-Pohjanmaan Kulttuurirahastolta vuoden mittaisen apurahan, jolla kirjoitustyö voidaan toteuttaa.

Jalkaväkirykmentti 29 kosketti aikanaan jokaista keski-pohjalaista kuntaa. JR 29 oli puhtaasti reserviläisrykmentti ja sen miehistön keski-ikä oli huomattavan korkea. Toimintansa aikana JR 29 marsi kolmattuhatta kilometriä, otti n. 700 sotavankia, valtaisi panssarijunan, 25 hyökkäysvaunua ym. sotakalustoa. Kaa-tuneina rykmentti menetti yli 400 miestä, jotka lepäivät Keski-Pohjanmaan seurakuntien sankarihaudoissa.

Materiaalia kaivataan

Mikäli lukijoilla on hallussaan sellaista alkuperäistä JR 29 liittyvää aineistoa, jolla on merkitystä historiakirjan kannalta, ottaa perinneyhdistys sitä mielellään vastaan. Siitä voi ilmoittaa perinneyhdistyksen edustajille puh. 0500 854 999 tai 0400 447 041 tai toimittaa myös suoraan perinneyhdistykselle sekä paikallisille veteraaniryhdistyksille.

Aineiston voi myös luovuttaa pysyvästi säilytettäväksi perinneyhdistyksen tiloissa tai lainata historiakirjoituksessa käytettäväksi.

Seppo Yli-Norppa

JR 29:n veteraani, Mannerheim-ristin ritari Jalmari Kolppaselle paljastettiin muistomerkki Kannuksessa 25.10. Selin Pohjanmaan Sotilasläänin komentaja ev. Jorma Aherto, joka piti muistomerkin paljastuspuheen. Kuva: Marja-Leena Mattila-Numminen

Kaveria ei jätetä

Vasemmalla pelastettu Antti Alikoivisto ja oikealla pelastaja Juhani Kajava. Kuva: Matti Lehtonen

Paattisten-Vahdon Sotaveteraanien yhdistyksen puheenjohtaja Antti Alikoivisto oli keuhkotautien vuoksi keuhkotulehduksen vuoksi joutunut sairaalaan keuhkotulehduksen vuoksi. Hän oli ollut sairaalassa 7 viikkoa, josta vettä on 7 metriä. Jäänsäkalien avulla ja sinnikkyydellä Juhani pääsi ylös hakien autosta köyden ja saaden Antin jäistyneenä ylös.

Hengenpelastusmitali luovutettiin 6.11.2009 Juhani Kajavalle. Luovuttajina Paattisten-Vahdon Sotaveteraanien sihteerit Pertti Keihäs ja Sotainvalidien Veljesliiton Varsinais-Suomen piirin toiminnanjohtaja Jari-Matti Autere.

RUK:n kenraalikurssit tapasivat

RUK:n kurssi 148 - Nuijamiehet - kutsuivat jo kolmannen kerran kummikurssinsa RUK 48:n (12.7. - 8.11.1940) veteraanit vuosipäivälounaalle, tällä kertaa Santahaminaan. Vas. kenraalimajuri, MPKK:n rehtori Vesa Tynkkynen, Juhani Wiio RUK 148, Erik Holmgren RUK 48, Ilkka Holmgren, saattaja, Pekka Jokela RUK 129, saattaja, Matti Niemi RUK 48 ja Jaakko Jokela RUK 48.

Kuva: Viestintä/Maanpuolustuskorkeakoulu

Valtiojohdon suojaksi Maasotakouluun (Kadettikouluun) syyskuun alussa 1944 masinoitu Upseerikurssi 60 on kokoontunut vuosittain kurssilounaalle Helsinkiin. Tämänvuotiselle lounaalle 10.9. kykeni enää seitsemän uskollista. Kuvassa eturivissä vas. Paavo Salo, Valtiojohtaja, Pentti Räisänen ja Martti Räisänen. Takana vas. Heikki Tikanoja, Niilo Nikku ja Erkki Vitikainen.

Kuva: K.E. Koskivuori

Maamme-korut suomalaisen elämäntavan puolesta

Maamme-korusarjan on suunnitellut Sanna Paajanen. Kuva: Peter Mickelsson

Rahapaja julkisti Suomeen ja suomalaisuu-teen liittyvän Maamme-korusarjan. Uudet Maamme-korut valmistetaan käsityönä samassa paikassa kuin kunniamerkit ja niiden muotoilussa

kuultavat Akseli Gallen-Kallelan suunnittelemat ja kaikkien suomalaisten tuntemat Suomen Valkoisen Ruusun ritarikunnan kunniamerkit.

Maamme-koruissa kuten kunniamerkeissäkin on kyse suomalaisen elämäntavan puolustamisesta. Jokaisen Maamme-koron hinnasta lahjoitetaan 5 euroa Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja 5 euroa Suomen Sotaveteraaniliiton työlle. Lisäksi Maamme-koruille on myönnetty Suomalaisen Työn Liiton Avainlippu-tunnus, joka kertoo tuotteiden kotimaisuudesta. Korut ovat myynnissä Timanttiset-liikkeissä kautta maan.

Veteraanisisaret virkistysviikkoa viettämässä

Jaakkiman kristilliselle kansanopistolle Ruokolahdelle kokoontui 25 veteraanisisarta eri puolilta suomea henkisen vireyttämisen kursseille 12.-16.10. Ruokolahden sotaveteraaniyhdistyksen puheenjohtaja **Heikki Vanhanen** toivotti sisaret tervetulleiksi ja esitteli kotikuntansa ja paikallisen sotaveteraaniyhdistyksen toimintaa. Ohjelmaan kuului liikuntaa, askartelua, keskustelua ja internetin käyttöä, unohdettamatta opiston ruokapöydän antia ja saunan makoisia löylyjä. Joka päivälle oli oma teema. Näitä olivat mm. elinikäinen oppiminen voimavarana, opiston va. vararehtori **Helena Markkanen**, oma elämäkertä voimavarana, psykiatrian sairaanhoitaja **Kaisa-Leena Lassila** ja **Minna Koistisen** esitys hengellinen elämä voimavarana. Jokainen esitys kirvoitti sisaret innokkaasti keskustelemaan aiheista. Kanttori **Liisa**

Sisaret kunniakäynnillä Ruokolahden sankarihaudalla. Kuva: Jouko Siitonen

Teräslahti johti musiikki-ilan tuutulauluista. Kurssisihteeri **Jouko Siitonen** johdatti esityksessään muistelemaan Talvisotaa. 70-vuotismuiston kunniaksi katsottiin DVD:ltä edesmenneen lausuntataiteilija Antero Mäkelän esittämän runokooste; Talvisodan ajan runoja ja ylistyslauluja elämälle. Bussiretkellä katselimme

Ruokolahden ja Imatran nähtävyyksiä ja sankarihaudoille laskimme veteraanisarten sinivalkoisen kukkalaitteen. Kotiinlähdon hetkellä totesimme, että olimme nauttineet yhdessäolosta ja tunsimme haiketta jättää opisto ja hyvin yhdessä viihtynyt sisarjoukko.

Raija Virolainen

Elämän aallokossa - yksin ja yhdessä

Ensimmäinen virkistysleiri Sotaveteraanileskimiehille toteutettiin 27.-30.4.2009. Osallistujat kutsuttiin uuteen tapaamiseen 13.-15.11. Upilaan Lahden seurakuntayhtymän leirikeskukseen. Tarkoitus oli vaihtaa kuulumisia ja katsoa elämää eteenpäin surusta ja menetyksestä huolimatta.

Osanottajat kokivat viikonlopun antoisaksi ja tarkoitustaan vastaavaksi. Surusta ja selviytymiseen liittyvistä asioista oli helppoa puhua, kun kokemukset olivat yhteisiä kaikille. Tapaamista oli myös odo-

Lenkillä aamuhämärässä ensi lumia ihastellen.

tettu. Ohjelmassa oli monipuolista yhdessäoloa, musiikkia, ulkoilua ja tietysti ruokailua. Mukana olivat tukihenkilöinä Kirkkohallituksen seurakuntadiakoniatyön työalasihteeri **Irene Nummela** sekä Lahden seurakunnan diakonia **Ritva Saarela** sekä **Veikko Koivula**,

Pirkko Malkavaara puolisonsa rovasti **Mauri Malkavaaran** kanssa. Professori **Arno Forsius** ilahdutti puheenvuorollaan vanhuustyön kehityksestä ja terveyteen vaikuttavista tekijöistä. Viikonloppu päätettiin yhteiseen kenttähartauteen ja ehtoolliseen.

Vastaavia viikkoja järjestämme myös ensi vuonna yhteistyössä Kirkkohallituksen ja seurakuntien kanssa. Tiedotamme tarkemmin asiasta piirejä ja yhdistyksiä alkuvuodesta.

Anni Grundström

Sotavuosilta tuttu sanonta "veljiä ei jätetä" eletään yhä todeksi ainakin Kangasalan Sahalahdella. Sotaveteraanityön aktiivi **Lauri Arra** (kuvasa vasemmalla) kerää tunnollisesti Tampereella pidettävään kuukausikokoukseen varttuneita aseveljiään heille kyytiä tarjoten. Marraskuun kokousmatkalle ahtautui 5-hengen autoon **Antti Rautonen**, **Matti Selander**, **Teo Keinonen** ja **Kalle Laakso**.

Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin neuvottelupäivien yhteydessä luovutettiin Sotaveteraaniliiton ansiomitali neljälle saajalle. Mitalin saivat **Helvi Hyrynkangas**, **Martti Niemelä**, **Eero Vierimaa** ja **Teo Sorri**. **Marja-Leena Kärkkäiselle** mitali luovutetaan myöhemmin.

Jouluiloa veteraaneille Lahdessa

Etelä-Suomen Juhlapalvelu **Ilkka Koskinen** ja **Virpi Kesonen** tarjosivat Lahden Seudun veteraaniväelle jouluruokaa isännöimälleen Lahden Upseerikerholassa. Kutsua noudatti veteraaniväki varsin mieluisasti ja Hollolastakin oli runsaat 30 henkeä. Hollolan Sotaveteraanien sihteeri **Jukka Torstila** ojensi **Virpi Keselle** kukat ja vastaa-

vasti Lahden Rintamaveteraanien puheenjohtaja **Sulo Leivo** ja Lahden Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Eero Lehtonen** luovuttivat Kesoselle muistoksi tinalautaset. Laulava Kaukopartio esiintyi tilaisuudessa laulamalla muutaman sota-ajan laulun.

Kuva ja teksti: Veikko Koivula

DEVISYS™
LIUKUESTEET
Ehkäisevät tehokkaasti liukastumista

Kuntoutusta ja huolenpitoa jo kaksi vuosikymmentä

Laitilan Terveyskoti/Veljeskoti
Sairaalan tie 8, 23801 Laitila, puh. (02) 85 781 www.terveyskoti.fi

Tilintarkastuspalvelu Seija Nurmi Tammela	Kuljetusliike Mikko Meri Oy Tammela	Sukkamestarit Oy Tampere
Jeeskone Oy Tampere	Tampereen Sähköpalvelu Oy Tampere	Nota Oy Tampere
Rakenus Luukila Oy Tampere	Konehuolto O.Brusila Tampere	Tampereen KA-Remontointi Oy Tampere
Tampereen Lamppu ja Tarvike Ky	Oy Hesal Ltd Tampere	Tampereen Kiinteistöpalvelu Oy Tampere
Hämeen Kuljetus Oy	Kiviketo Oy Tampere	Maja Saneeraus Oy Tampere
Autokorjaamo Voke Ky Tampere	TEVELLA Viinikankatu 49 A,33800 Tampere Puh.03 - 380 5300 e-mail:myynti@tevella.fi, www.tevella.fi	Maxstar Oy Tampere
Top-Osa Oy Tampere	Aarno Järvinen Oy Tampere	Lean Ware Oy Tampere
Matti Tamsi Oy Teuva	Kaivinkonetyöt Pauli Hautamäki Teuva	Veljekset Pelkonen Ky Tohmajärvi
Tornion KaMa-Palvelut Ky Tornio	JKT-Laatoitus Ky Tornio	Kolmeks Oy Turenki
Triumph International Oy Turku	Turun Varakonepalvelu Oy Turku	A-Service Oy Turku,Rauma,Tampere,Oulu ja Espoo
Isännöinti-Saarto Oy Turku	Steman Turku	Liikenneyhtiö Jorma Keskitalo Ky Turku
Yrityspalvelu Kreditte Ky Tuusula	Mastan Huolto Oy Tuusula	T:mi Joel Puranen Tuusula
Seepsula-Yhtiöt Tuusula	Automaalaamo Lahtinen Oy Tuusula	Soraliike Erik Winqvist Ky Tuusula
Porausliike Ryth Oy Tuusula	STEN teräksellä tulokseen	DKS-Trukkihuolto Oy Tuusula
Kuljetusliike V.Alasuutari Oy Tyrnävä	Suikka Oy Uusikylä	Joken Autopaja Vaala

Skog Racing Service Oy Vihti	Hyvää Joulua	Memar Oy Virrat www.memar.fi
SVS Supervise Service Oy Voikkaa	Varjorakennus Vääksy	West-Tronic Oy Ylivieska
E.T.Listat Oy Ylivieska	Ylläs-Äijän Majat Ky Ylläsjärvi	Betonityö Nurminen Oy Ylöjärvi
Rautalaaki Oy Ylöjärvi	Kuljetusliike Lasse Ruuhonen Oy Ylöjärvi	Kuljetukset Matti Nuuhkarinen Oy Äänekoski
Työkaluvalmistamo Pentti Paananen Ky Äänekoski	Powernet Oy Äänekoski	Seppo Lehtola Oy Vantaa
Vaasan Aikuskoulutuskeskus	HKH-Kuljetus Valkeakoski	RJF Ilmastointi Oy Valkeakoski

Metsäkeskusten JoulutervehdysSotaveteraaneille			
 <u>metsäkeskus</u> Pirkanmaa	 <u>metsäkeskus</u> Kaakkois-Suomi	 <u>metsäkeskus</u> Pohjois-Pohjanmaa	 <u>metsäkeskus</u> Lappi
 <u>metsäkeskus</u> Kainuu	 <u>metsäkeskus</u> Keski-Suomi	 <u>metsäkeskus</u> Pohjois-Karjala	 <u>metsäkeskus</u> Pohjois-Savo
	 <u>metsäkeskus</u> Etelä-Pohjanmaa	 <u>metsäkeskus</u> Etelä-Savo	

Täyden palvelun Memoria-hautaustoimistot

Nouda veloitusetta ”Näin minä haluan” -vihkonen johon voit kirjata ylös omia toiveitasi hautajaisjärjestelyistä.

Lisätietoa:
www.memoria.fi

Vihkosessa on myös Tärkeitä asiakirjani-liite, jossa tietoa mm. hoitotahdosta, testamenteista ja edunvalvontavaltuutuksesta.

Tuomme palveluja kotiin

VanhusHoiva ry

Kirkkokatu 6
80110 Joensuu

Tiedustelut
Puh. (013) 318 022
Sähköposti: info@vanushoiva.fi

Palvelumme kuuluvat kotitaloustyöstä myönnettävän verovähennysoikeuden piiriin

Neljä vuosikymmentä sotaveteraanitoimintaa

Göteborgin Sotaveteraanit täytti 40 vuotta. Juhlapäivän kunniaksi järjestetyssä tilaisuudessa pidettiin puheita ja laulettiin lauluja kahdella kielellä.

Juhlapaikka Mariagården oli koristeltu Suomen ja Ruotsin lipuin ja sali oli lähes täynnä vieraita. Göteborgin Sotaveteraanien puheenjohtaja **Aapo Knaapi** toivotti vieraat tervetulleeksi ja yhdessä kunniotettiin minuutin hiljaisuudella yhdistyksen poisnuikkuneiden jäsenien muistoa. Sen jälkeen laulettiin F E Sillanpään sanoittama Marssilaulu.

Juhlan juonsi **Anne Surakka**. Varapuheenjohtaja **Birger Westin** piti tervehdyspuheen, **Timo Aikio** lausui runon, oop-

peralaulaja **Reima Killström** ja Kansanlauluryhmä Vanamo vastasivat musiikista.

Konsuli **Eira Parpei** onniteli sotaveteraaneja ja sanoi yhdistyksen olevan tärkeä kohtaustapaikka jäsenilleen. Parpei korosti puheessaan ”Talvisodan ihmettä”, joka yhdisti silloin kansakunnan. Hän kiitti sotaveteraaneja siitä, että he ovat olleet turvaamassa Suomea kansakunnan kohtalonhetkellä.

Tilaisuudessa jaettiin ansio-merkit seuraaville yhdistyksen jäsenille: **Salme ja Onni Nikula, Asta Kellinen, Ruth Westin** sekä **Maija Abrahamsson** sekä yhdistyksen tilintarkastaja **Soili Brunbergille**. Sotaveteraanien ansioristi myönnettiin **Birger Westinille**.

Göteborgin Turku-yhdistyksen tervehdyksen esitti **Birger Hassel**. Juhlassa katsottiin myös filmi Raatteen tie. Oh-

jaaja **Seppo Salmivuori** kertoi teoksen taustoista.

Päätöspuheessaan puheenjohtaja toivoi, että yhdistyksen toiminta jatkuisi. Toiveena on nuorten saaminen innostumaan perinneyhdistysaatteesta, kuten Suomessa.

Juhlan jälkeen jatketaan jo-
kapäiväistä toimintaa jäsenten hyväksi.

Anita Seppälä

Puheenjohtaja Aapo Knaapi on toiminut yhdistyksessä jo 20 vuotta.

JR 48 historiakirjaa vielä saatavissa

Kirja on kuvaus keskisuomalais-pirkanmaalaisen rykmentin vaiheista Jatkosodassa. Kirjassa on 656 sivua ja se sisältää runsaasti ennen julkaisemattomia kuvia ja rykmentin veteraanien kertomuksia. Se on erinomainen lahjakirja niin veteraaneille kuin jälkipolvillekin.

Kirjasta on otettu vain 1000 kpl painos. Kirjan hinta on 48 €. Kirjaa saa Keski-Suomen Sotaveteraanipiiristä, puh 050 5680 396, sähköposti: keski-suomen.svp@sotaveteraaniliitto.fi.

Hertz
www.hertz.fi

Sotaväen
sopimustoimittaja.
tel. 0200 11 22 33
hertz@hertz.fi

Paketit aatoksi perille.

Osta pakettiin menevät yllätykset nyt meiltä!

Postia Sinulle

posti

Sodan arkea tutkimassa

A rjen historia on viime vuosina tullut yhä laajemmaksi kiinnostuksen kohteeksi, minkä seurauksena myös sotiemme historiaa on alettu tarkastella erilaisista ja uusista näkökulmista. Sodan arki on noussut tutkimuksen kohteeksi ja sellaiset aiheet, kuten arki kotirintamalla ja naiset sodassa ovat saaneet huomiota laajemminkin. Itse olen Joensuun yliopiston historianopiskelija ja kiinnostunut sodan ajasta jatkosodan aikana miehitetyssä Itä-Karjalassa. Tutkin suomalaisten sotilaiden seurustelua paikalliseen väestöön kuuluneiden naisten kanssa, ja erityisesti seurustelusta syntyneet lapset ovat olleet kiinnostukseni kohteena.

Jatkosodan alettua suomalaiset joukot valloittivat syksyn 1941 aikana Itä-Karjalaan kuuluneita alueita, minkä jälkeen alkoi noin kolme vuot-

ta kestänyt asemasota. Suomalaisten hallussa olevalle alueelle jäi noin 85 000 asukasta, joista suurin osa oli naisia, lapsia ja vanhuksia. Asemasodan kuluessa suomalaisten ja paikallisen väestön keskinäinen kanssakäyminen lisääntyi ja sai erilaisia muotoja. Kanssakäyminen saattoi olla esimerkiksi mustan pörssin kauppaa, mutta myös suomalaisten sotilaiden ja paikalliseen väestöön kuuluneiden naisten keskinäistä seurustelua, minkä seurauksena solmittiin useita avioliittoja. Toisaalta seurustelu johti siihen, että suomalaisille sotilaille syntyi lapsia, joista suuri osa syntyi avioliiton ulkopuolella.

Kerään muisteluaineistoa ja etsin haastateltavia tutkimusta varten. Olen kiinnostunut erityisesti tarinoista ja muistoista, jotka liittyvät suomalaisten sotilaiden seurusteluun karjalais-

ten naisten kanssa itärintamalla sekä näistä suhteista syntyneisiin lapsiin.

Tutkimuksessani tulen toimimaan kaikkien tieteellistä tutkimusta koskevien eettisten sääntöjen ja vaatimusten mukaisesti, ja mahdolliset haastateltavat tulevat saamaan täyden anonymiteetin suojan. Kaikki aineisto tullaan käsittelemään nimettömästi, eikä haastateltavien henkilöllisyys tule ilmi missään tutkimuksen vaiheessa.

Minuun voi ottaa yhteyttä kirjeitse, puhelimitse tai sähköpostilla. Minulle voi halutessaan lähettää tarinansa myös nimettömästi.

Marjo Koponen

Kaislaku 10 P 125

80130 Joensuu

puh. 040 580 6607

marjo.koponen@joensuu.fi

Kylätoimikunta veteraanien asialla Virojoella

J atkosodan Punamustarykmentillä (JR 4) on rykmentin ensimmäisessä asemapaikassa Virolahdella muistomerkki. Muistomerkin alun perin melko vaatimaton ympäristö on nyt puistomainen. Virojoen kylätoimikunta on kunnostanut kylänsä keskeisellä paikalla sijaitsevan graniittisen muistopaaden ympäristöä talkoovoimin kahtena kesänä. Aki Ruuskasen suunnitelmien mukaisesti tehty työ sai kiitosta torstaina 26.11., kun Punamustarykmentin Perinneyhdistyksen hallitus ja kymenlaaksolaiset punamustaveteraanit kävivät muistomerkillä kunnianosoituksella.

Kylätoimikunnan ja hankkeen puuhamies **Risto Rahkonen**, perinneyhdistyksen pu-

heenjohtaja **Olavi Eronen** ja varapuheenjohtaja **Mauri Mäkelä** laskivat paadelle kukkalaitteen Eronen kerrottua JR 4:n sotatiestä.

Kunnianosoituksen jälkeisessä kahvitilaisuudessa veteraanit kiittelivät erikoisesti hyvin muotoiltuja penkkejä muistomerkin vieressä. Niil-

le on hyvä veteraanien istahtaa muistelemaan ”sotatietä”.

Toivon mukaan muistopaisi kauniine ympäristöineen pehdyttää jälkipolvetkin isiensä historiaan.

Tilaisuudessa perinneyhdistyksen puheenjohtaja Eronen ja sihteeri Irja Lohjama luovuttivat perinneyhdistyksen standaarin Risto Rahkoselle, **Aki Ruuskasella** ja Virolahden kunnalle, joka tuki hanketta 2000 eurolla. Kunnanvaltuuston varapuheenjohtaja **Sepo Pirttimäki** kiitti kylätoimikuntaa ja perinneyhdistystä muistomerkkialueesta, joka jää kunnan hoitoon.

Ahkerimmille talkoolaisille luovutettiin Punamustarykmentin historiikit.

Teksti ja kuva:

Erkki Vitikainen

Insinöörioppilastalo Oy

Tampere

Isännöitsijä Matti J. Mäkelä

0400-637 402

Tietoa etsitään

S uomalaisen SS-vapaaehtoispataljoonan perinteen vaalijana toimiva Veljesapu-Perinneyhdistys ry on valmistelemassa vapaaehtoisten matrikkelin toista painosta, joka tulee olemaan tietosisältöltään runsaampi ja tarkempi kuin ensimmäinen. Lähestulkoon kaikkien entisten vapaaehtoisten kohtalot on pystytty selvittämään. Kaipaamme vielä kuitenkin tietoa oheisen listan henkilöistä. Nämä henkilöt ovat pääasiassa sellaisia, jotka

ovat muuttaneet sodan päättyttyä ulkomaille ja heidän myöhemmistä vaiheistaan ei tiedetä juuri mitään. Jos jollain lukijoista on lisätietoa näistä SS-vapaaehtoisina 1941-1943 palvelleista henkilöistä, niin tiedot voi ilmoittaa Veljesapu-Perinneyhdistys ry:n sihteerille Jari Sauriolle puhelimitse 050 584 8090 tai sähköpostilla jari.saurio@virpi.net tai postitse osoitteella Luhtialankatu 17, 13220 Hämeenlinna.

Sukunimi	Etunimet	Synt.	Syntymäpaikka
Aarni	Tauno Ilmari	s. 1919	Ambomaa
Haapamäki	Väinö Johannes	s. 1922	Varkaus
Heikura	Ruben Aaretti	s. 1922	Enso, Jääski
Karessa e. Kostainen	Aarne Gunnar	s. 1923	Vilpuri
Kuusalo	Taisto Jalmar	s. 1921	Seinäjoki
Launila	Lauri Ilmari	s. 1922	Oripää
Liimatainen	Bertel Emil	s. 1923	Porvoo
Lindström	Vieno Olavi	s. 1914	Ahlainen
Lyly	Ensio Reima Robert	s. 1920	Helsinki
Mesiäinen	Tauno	s. 1920	Hirvensalmi
Niemi	Matti Kaarlo	s. 1921	Teisko
Olki e. Ollonqvist	Antti Olavi	s. 1917	Helsinki
Pohjola	Kai Ossian	s. 1918	Ruovesi
Porttinen	Leo Ensio	s. 1914	Helsinki
Rahkonen	Olavi	s. 1918	Antrea
Räihä	Timo Olavi	s. 1923	Lappee
Salo	Viljo Artturi	s. 1921	Pori
Serjama e. Sirén	Kauko Olavi	s. 1918	Kylmäkoski
Skog	Per-Olof	s. 1921	Kemi
Storm	Valter Edvard	s. 1924	Johannes
Summanen	Erkki Olavi Antero	s. 1921	Sääminki
Tillman	Kurt Kristian	s. 1921	Pirkkala
Vainio	Valle Voitto	s. 1918	Vihli
Vesanen	Pentti Matias	s. 1921	Lempäälä
Wiberg	Bo Tage	s. 1922	Oulu
Väisänen	Eero Johannes	s. 1918	Iisalmi

Puustelli toteuttaa

Sinun
keittiö-
unelmasi.

www.puustelli.com

**KUN HALUAT HYVÄÄ
TILAUSAJOPALVELUA
SOITA**

P. Tyllilä Linja Oy.

Hyljekuja 6, 02270 ESPOO
(09) 888 1269 tai 888 1312

Kuntien Joulutervehdys Sotaveteraaneille

Alavieskan
kunta

Artjärven
kunta

Asikkalan kunta

Askolan
kunta

Enonkosken
kunta

Eurajoen
kunta

Hankasalmen
kunta

Hausjärven
kunta

Heinäveden
kunta

Hirvensalmen
kunta

Hollolan kunta

Iin kunta

Iitin kunta

Ilmajoen
kunta

Inarin kunta

Janakkalan
kunta

Joroisten
kunta

Juvan
kunta

Jämijärven
kunta

Kannonkosken
kunta

Karttulan
kunta

Karvian kunta

Keminmaan
kunta

KIMITOÖN
KEMIÖNSAARI
www.kimitoon.fi

Kempeleen
kunta
www.kempele.fi

Kerimäen kunta

Lappeenrannan suunnitelmat alkavat hahmottua

Lappeenrantaan Tali-Ihantala -työnimellä suunnitellun tieto- ja näyttelykeskuksen suunnitelmat alkavat hahmottua. Niitä esiteltiin laajalle kutsuvierasjoukolle 25.11. pidetyssä seminaarissa. Esittelijöinä olivat valmistelutyössä mukana olleet sisältösuunnittelun ja tekniikan asiantuntijat. Kaupunginjohtaja Seppo Miettisen mukaan keskuksen odotetaan valmistuvan vaihteittain vuoteen 2014 mennessä, jolloin on kulunut 70 vuotta jatkosodan päättymisestä. Keskuksen lopullinen nimi vahvistetaan vuoden 2010 alkupuolella.

Lappeenrantaan Linnoituksen alueelle rakennettavasta keskukselta halutaan tehdä uusimpaan tietojen ja informaatiotekniikkaan perustuva kokonaisuus, jossa kävijällä on mahdollisuus tutustua viime sotiemme historiaan erilaisten digitaalisten arkistojen ja virtuaalimuseon

välityksellä. Perinteistä näyttelyesineistöä tulee vain keskuksen yhteyteen siirrettäviin Etelä-Karjalan Lottamuseoon ja Ratsuväkimuseoon.

Keskuksen sotahistoriallisen sisällön suunnittelutyössä ovat olleet mukana muun muassa sotahistorioitsijat Ari Raunio ja Pentti Airio sekä venäläisenä

asiantuntijana professori Juri Kilin. Sisällön esilletuomisen visuaalisia ja akustisia ratkaisuja on tehty dramaturgi Kari Kyrönsepän johdolla. Teknologia-asiantuntijana teknisiä ratkaisuja etsittäessä on ollut filosofian tohtori Klaus Oesch. Merkittävän käytännön työpanoksen alkuvalmisteluihin ovat antaneet Lappeenrannan teknillisen yliopiston ja Saimaan ammattikorkeakoulun sekä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun nuoret tekniikan opiskelijat.

Valmistelutyötä on kuluvan vuoden aikana tehty EU-rahoituksen turvin. Rakentamisesta, sisällön tuottamisesta ja tekniikan toteuttamisesta aiheutu-

viksi hankkeen kokonaiskustannuksiksi on arvioitu kuusi miljoonaa euroa, josta valtion budjettivaroin on tarkoitus kattaa kolmannes. Lappeenrannan kaupunki on tehnyt ehdollisen päätöksen kahden miljoonan euron rahoitukselta. Kaupungin lopullisen päätöksen ehtona kuitenkin on ulkopuolelta, muualta yhteiskunnasta kerättävän kahden miljoonan euron rahoitusosuuden toteutuminen. Tämä ulkopuolinen varainhankinta, joka kohdistetaan myös kansainvälisiin yhteisöihin, käynnistyy vuoden 2010 puolella. Sen toteuttamista on luvattu koordi-

noida veteraanijärjestöjen varainhankinnan kanssa.

Tieto- ja näyttelykeskuksen toteuttamista ohjaa keskustoimikunta, jonka puheenjohtajana on Lappeenrannan kaupunginhallituksen puheenjohtaja Heikki Järvenpää. Hankkeen edistämiseksi on tarkoitus ensi vuoden aikana nimetä vielä erillinen valtuuskunta. Varainhankinnan osuudesta vastaa tätä varten erikseen perustettu Tali-Ihantalan Perintö ry, joka on antanut tehtävän edelleen ulkopuoliselle varainhankkijalle.

Pertti Suominen

Tieto- ja näyttelykeskus sijoittuu kahden valkoisen kasarmirakennuksen väliin. Varsinainen elämys-teatteri on sisääntulokerroksen alla pohjakerroksessa. Näyttelytiloja on myös viereisissä kasarmeissa. Kuva: Versta arkkitehdit Oy.

Kansakunnan suurhanketta rahoitetaan keräyksellä?

Lappeenrannan kaupunkiin nähtävyydeksi suunniteltua hanketta ollaan käynnistelmässä. Nykyaikaisen ja modernin teknologian valjastaminen kertomaan sodistamme erityisesti tuleville polville on myönteistä, mutta samalla myös suururakka. Hankkeen toteuttamiseen tarvitaan luovaa työpanosta, uutta teknologiaa ja merkittävästi varoja.

Hanke on niin suuri, että pitää kysyä: Eikö hanke olisi toteutettavissa kokonaan yhteiskunnan varoilla?

Museohankkeelle suunniteltu kahden miljoonan euron muu varainhankinta on suuri ponnistus, mihin Lappeenrannan seminaarin yhteydes-

sä kiinnitettiin huomiota. Rahankeräys on taitolaji ja ehkä paikallisesti toteutettavaksi liian suuri. Vaikka hankinta tehtäisiin kohdennettuna yhteisöille, se todennäköisesti vaikuttaisi sotiemme veteraanien hyväksi tehtävään varainhankintaan. Näin ei saa olla.

Joukko nimekkäitä henkilöitä teki tämän vuoden alussa valtioneuvostolle ehdotuksen Suomen valtiollisen historian museon perustamisesta. Museon toivottiin olevan valmiin 2017, kun Suomen itsenäisyys saavuttaa 100 vuoden iän. Pitäisikö näitä asioita suunnitella yhdessä?

Markku Seppä

Matti Helimon ”Sotasyylliset”-single kerää varoja sotaveteraaneille

Tamperelainen laulaja-lauluntekijä Matti Helimo on säveltänyt ja sanoittanut popmusiikkikappaleen vuosien 1945-46 sotasyyllisyysoikeudenkäynnistä. Helimon äidin äidin isä oli oikeudenkäynnissä 6 vuoden tuomion saanut Johan Wilhelm Rangell. Idean kappaleen tekemiseen Matti Helimo sai Aamulehden artikkelista 13.9.2009, joka käsitteli tuomioiden purkua ja ”sotasyyllisten” kunnian palauttamista.

Matti Helimon kantavana ajatuksena oli tehdä popkappale nuorisolle, jonka avulla jatkosodan jälkeiset tapahtumat saataisiin välitettyä nuorem-

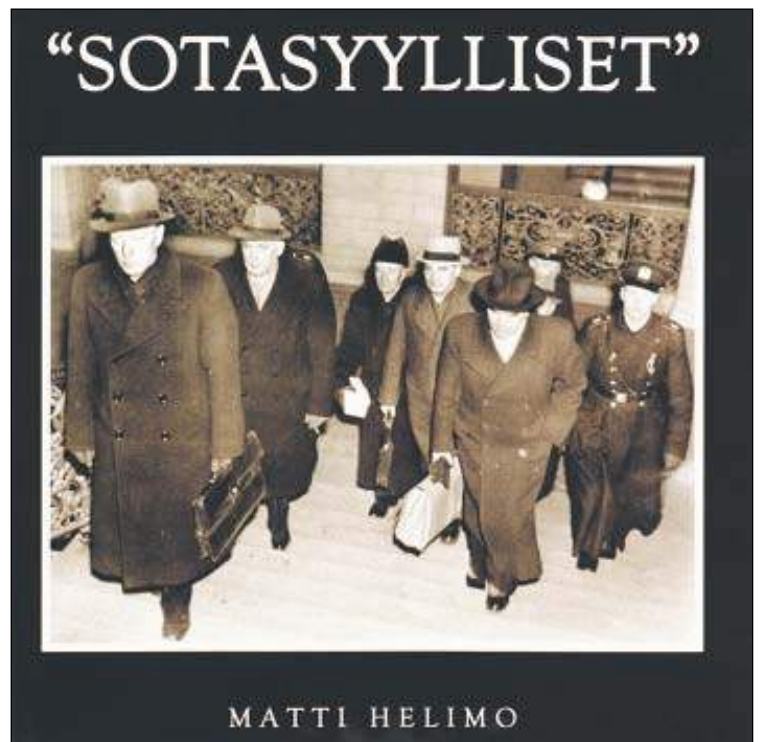
man väen tietouteen. Kappaleen lyriikat kertovat sotasyyllisyysoikeudenkäynnin taustat sekä seuraukset siinä laajuudessa, kun se yksittäisen laulun puitteissa on mahdollista. Ideana kappaleessa on se, että vaikka laulu kertoo kahdeksasta syytetystä miehestä, on se kunnianosoitus kaikille suomalaisille sankareille - miehille ja naisille -, jotka olivat vaikuttamassa Suomen selviämiseen itsenäisenä maana vallinneissa vaikeissa olosuhteissa.

Levystä on otettu 100 kappaleen painos ja kaikki tuotto menee lyhentämättömänä Suomen Sotaveteraaniliitolle veteraanien hyväksi. Singlen pai-

noksen on kustantanut Helimon äidin äiti, J.W.Rangellin tytär, Kirsti Helaniemi. Kaikki muusikot esiintyvät äänitteellä ilman palkkiota.

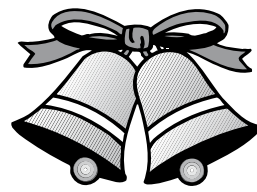
Jotta kappale saisi mahdollisimman laajan levityksen, lähetettiin se Matti Helimon joulu-kuussa julkaistulle soololevylle, nimeltään Blogi, bonusraidaksi kappalenumeroksi 13. Luku 13 siksi, että juuri 13. artikla jatkosodan rauhanehdoissa käsittelee sotaan syyllisten tuomitsemista.

Kappaleen voi maksutta kuunnella ja lyriikat lukea kokonaisuudessaan Matti Helimon kotisivulla, osoitteessa www.mattihelimo.com

Kuntien Joulutervehdys Sotaveteraaneille

Kihniön kunta

Kiimingin
kunta

Kinnulan
kunta

Kirkkonummen kunta
Kyrklätts kommun

Kittilän kunta

Kivijärven
kunta

Kolarin kunta

Kuhmoisten
kunta

Kuortaneen
kunta
www.kuortane.fi

Lapinjärven kunta
Lapträsk kommun

Lavian kunta

Lemin
kunta

Lempäälän kunta

Leppävirran
kunta

Lestijärven
kunta

Liedon kunta
www.lieto.fi

Liperin kunta

Lopen kunta

Lumijoen
kunta

Luumäen
kunta

Muhoksen kunta

Multian kunta

Mustasaaren kunta
Korsholm kommun

Mäntsälän
kunta

Mäntyharjun
kunta

Nousiaisten
kunta

Oravaisten kunta

Oripään
kunta

Kuntien Joulutervehdys Sotaveteraaneille

Parikkalan
kunta

Pertunmaan
kunta

Petäjäveden
kunta
www.petajavesi.fi

Pirkkalan
kunta

Posion kunta

Pukkilan kunta
www.pukkila

Punkaharjun kunta
www.punkaharju.fi

Punkalaitumen
kunta

Pyhäjoen
kunta

Pyhännän kunta

Pöytyän kunta

Rantasalmen
kunta

Rautalammin
kunta

Rautjärven
kunta

Ristiinan
kunta

Ruokolahden
kunta

Ruoveden
kunta

Sallan kunta

Sauvon kunta

Savitaipaleen
kunta

Sievin kunta

Siikaisten kunta
www.siikainen.fi

Toivotamme sotiemme
veteraaneille Rauhallista ja
Hyvää Joulua
ja Onnellista Uutta Vuotta 2010

Siikajärven kunta
PL 5
70801 SIKAJÄRVI
Puh. 017-401 111
Fax. 017-401 132

Simon kunta

Sipoon kunta,
Sibbo kommun

Siuntion kunta

Sodankylän kunta
www.sodankyla.fi

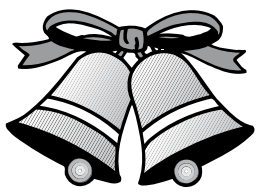
Lapin tähtikunta

Soinin kunta

Suomussalmen
kunta

Kuntien Joulutervehdys Sotaveteraaneille

Säkylän kunta

Taipalsaaren
kunta
www.taipalsaari.fi

Taivalkosken
kunta

Tarvasjoen
kunta

Tervolan kunta
www.tervola.fi

Tervon kunta

www.teuva.fi

TOHMAJÄRVI
Rajattomat mahdollisuudet

Toivakan
kunta

Tuusula
www.tuusula.fi

Tyrvävän kunta

Utsjoen kunta

Varpaisjärven
kunta

Vesannon
kunta

Vetelin
kunta

Vieremän
kunta

Vihannin kunta

Vihdin kunta

Vimpelin kunta

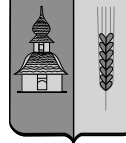
Vähänkyrön
kunta

Vörå-Maxmo kommun
Vöyri-Maksamaan kunta

Yli-Iin kunta

Ypäjän kunta

Sirius Engineers Oy
Vantaa

Mitrak Oy
www.mitrak.fi

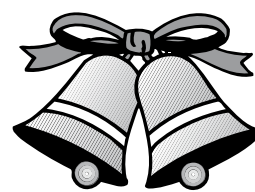
Arokivi Oy
Varkaus

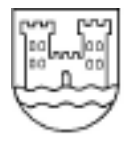
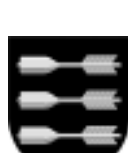
Vihdin Konetyö Oy
Vihti

**Rakennus-Saneeraus
Järvi Oy**
Vihti

Kaupunkien Joulutervehdys Sotaveteraaneille

 Akaan kaupunki www.aka.fi	 Alajärven kaupunki	 Alavuden kaupunki
 Haapajärven kaupunki	 Haapaveden kaupunki	 Haminan kaupunki
 Imatran kaupunki	 Jyväskylän kaupunki	 KAJAANIN KAUPUNKI puh. (08) 61 551 www.kajaani.fi Luovuuden, osaamisen ja vaivattoman arjen kaupunki.
 Kalajoen kaupunki www.kalajoki.fi	 KANKAANPÄÄ	 Kannuksen kaupunki
 Kauhavan kaupunki	 kerava pieni suuri kaupunki	 Kiteen kaupunki
 Kouvolan kaupunki	 Kurikan kaupunki	 KUUSAMO KUUSAMON KAUPUNKI
 LAHTI Hyvää Joulua & Onnellista Uutta Vuotta!	 LAPUA	 Mikkelin kaupunki
 Mänttä-Vilppulan kaupunki	 nivalan kaupunki Perustaa perheensä-virtaa väestä	 Oriveden kaupunki
 Outokummun kaupunki	 Parkanon kaupunki	 Pieksamäen kaupunki
 PUDASJÄRVI 370 VUOTTA	 Pyhäjärven kaupunki	 Raahen kaupunki

Vanhustyön Keskusliitto Ry

Helsinki
www.vtkl.fi

Nurmeksentie 2, 80100 JOENSUU
p. 010 762 2000

pko@sok.fi

Berner Oy

Helsinki

- Yleis- ja erikoislääkärit
- Työterveyshuolto
- Röntgen, mammografia
- Laboratorio
- Fysioterapia

Ajanvaraus p. (08) 211 5500 Lääkäripäivystys lauantaan klo 9–13

**Terveiden
asialla
yli 30
vuotta!**

www.laakarikeskusplasma.fi
Laivurinkatu 18–22 Raahen

I H M I S E N H Y V Ä K S I

*Toivotamme
asiakkaillemme ja
yhteistyökumppaneillemme
Rauhaista joulun aikaa
ja
Onnea tulevalle vuodelle!*

TAUOKANGAS
www.taukokangas.fi
p. 08-4794700, Oulainen

SOTAINVALIDI- JA VETERAANIKUNTOUTUSTA
laitos-, päivä- ja avokuntoutusta
Veteraanipolku 3, 13600 Hämeenlinna
Puh. 03-5706 100, fax 03-5706 119
www.ilveskoti.com

Kirjat

Lotatko harmaita nunnia?

Kaarle Sulamaa: Lotat uskonto isänmaa, 268 sivua, SKS 2009.

Kaarle Sulamaa tekee tutkimuksensa ”Lotat uskonto isänmaa” alaotsikossa ehkä monia yllättävänkin rinnastuksen, kun hän pitää Suomen lottia ”protestanttis-nationalistisina nunnina”.

Tutkimusta lukiessa voi havaita, että Sulamaalla on yllättävään rinnastukseen perusteensa. Suomen lottajärjestössä – vuosina 1920–1944 vaikuttaneessa Lotta Svärdissä – ja sen jäsenissä on havaittavissa paljon nuntiin verrattavaa symboliikkaa ja sisältöä. Lotat eivät toki luterilaisessa Suomessa asuneet luostareissa, mutta heidän järjestönsä korostama uskonnollisuus muistutti askeettisiin luostareihin suljettujen nunnien aatemaailmaa – tietyn varauksin. Yksilötasolla suhde uskontoon vaihteli varmasti lotilla kuten muillakin suomalaisilla suuresti.

Yhtenä nunnia ja lottia yhdistävänä tekijänä Sulamaa mainitsee Neitsyt Marian palvonnan. Katolisissa nunnayhteisöissä Marian palvonta on tunnetusti tärkeä asia, mutta myös lotille Neitsyt Maria oli ”kaikkien aikojen ihanin naisolento”, kuten Sulamaan lainaamassa lottalehdessä todettiin. Päättelämpä Sulamaa jopa lottien morsiuskruunun käytön viittaavan Neitsyt Mariaan ja yleensä neitseellisyyteen.

Jumalanäiti on katsottu suojelijaksi, ja tästä näkökulmasta esimerkiksi Lotta Svärd -lehdessä esitetty madonnan kuvat voidaan tulkita paitsi puhtaan äidin symboleiksi tai poikansa uhraavan äidin symboleiksi myös suojelevan Jumalan äidin symboleiksi, kirjoittaa Sulamaa.

Myös risti oli nunnia ja lottia yhdistävä symboli. Monen mielestä ehkä yllättäen, mutta tosi-

asiassa täysin ymmärrettävästi, Eric Vasströmin 1921 suunnittelemassa lottamerkissä oleva hakaristi voitiin yhdistää kristilliseen ristiin. Tosiasiassa se on eräänlainen onnenmerkki, jonka historia on pidempi kuin kristinuskon historia, mutta Lotta Svärdissä ei ollut mitään vaikeutta yhdistää järjestön tunnuksena olevaa hakaristia kristilliseen ristiin. Olihan niin ainakin alitajuisesti tehty mm. Vapaudenristiä suunniteltaessa ja hyväksyttäessä.

Ei ainoastaan lottamerkki, vaan myös lottien puku muistutti nunnien asua. Harmaa on tyypillinen nunnapuvun väri, ja lottapuku oli tunnetusti koristelematon, suorastaan askeettinen harmaa työmekko. Sulamaa kirjoittaaakin ”harmaista sisarista”. Myös puhtauden ihanne liittyi sekä nuntiin että lottiin, ja puhtautta myös valvottiin kummassakin yhteisössä. Yhtä lailla kuin luostareista puuttuivat arvoasteet, lottajärjestöllä ei ollut muodollisia arvoasteita kuten armeijalla tai suojeluskuntajärjestöllä.

Nunnat antavat tunnetusti noviisiaikansa jälkeen nunnalupauksen, jossa he pyhästi lupauvat pitää arvossa järjestönsä keskeiset arvot. Tässäkin Sulamaa on löytänyt oivan rinnastuksen lottajärjestöön. Lotatkin antoivat koeajan jälkeen lottalupauksen, joka kertoi siitä, että kysymyksessä oli paitsi maanpuolustustyötä tehnyt järjestö, myös uskonnollis-siveellinen, ihmisen sisäistä olemusta säätelemään pyrkinyt järjestö, vaikka se ei synkkien luostarin muurien sisällä toiminutkaan.

Tiettyjen symbolien ohella Sulamaa löytää yhteistä myös lottien ja nunnien asenteista. Nunnien tulee olla aina iloisia, jos ovat oikeita nunnia. Samalla tavoin iloisuutta ja velvollisuuk-

sien hoitamista iloisin mielin korostettiin lotillekin.

Uskonnollisuus oli sidoksissa isänmaallisuuteen – taikka päinvastoin. Uskonnollisuus korostuu erityisesti sotien aikana, kuten Suomessa vuoden 1918 vapaussodassa sekä jälleen talvi- ja jatkosodan aikana. Lotille isänmaanrakkaus oli ”puolet uskonosta”. Nämä käsitteet liittyivät Lotta Svärdin toimintavuosiin läheisesti yhteen jo pelkästään historiallisistakin syistä. Kun lottajärjestön toiminta oli korostuneen isänmaallista, ei voitu kuvitella, että uskonto olisi jätetty toisarvoiseen asemaan. Uskontoa pidettiin selkeästi henkisen voimavaran antajana.

Kaiken kaikkiaan Kaarle Sulamaa on löytänyt protestantisessa Suomessa vaikuttaneesta lottajärjestöstä yllättävänkin paljon yhtäläisyyksiä katolisten nunnajärjestöjen kanssa. Se avaa mielenkiintoisia näkymiä järjestön sisäiseen aatemaailmaan ja myös järjestön käytännön työhön. Tämä puoli on lottia koskevassa tutkimuksessa tähän asti paljolti unohdettu.

On kuitenkin muistettava, kuten Sulamaakin toteaa, että uskonto oli tavallaan itsestäänselvyys aikana, jolloin lottajärjestö perustettiin. Elämän arvot olivat maailmansotien välisenä aikana vahvasti kristilliset, kun isänmaallisuutta ei katsottu voivan olla ilman uskontoa, ja kun vastustajaksi nähtiin ateistinen ja kommunistinen Neuvostoliitto. Niinpä maanpuolustuksen hyväksi toiminutta isänmaallista järjestöä olisi tuona aikana ollut vaikea kuvitella ilman tiiviitä uskonnollisia kytköksiä. Vaikka Sulamaan tutkimuksen ansioita ei voi kiistää, on sen perusteella hyvin vaikea arvioida sitä, missä määrin julki tuotu kristillisuus ja ”nunnahenki” oli lottien parissa syvästi sisäistettyä, missä määrin vain ylhäältä annettua muotoa ja oman ajan yleisiin arvoihin sidoksissa olevaa arvokannetta. Epäilemättä tässä mielessä lottajärjestössä on ollut paljon paikallisia ja yksilöllisiä eroja.

Mikko Uola

Uudenaikaisia tietotekniikan ratkaisuja maatalouteen

ProAgria Maatalouden Laskentakeskus Oy
PL 25, 01301 VANTAA, puh. 020 747 2300
www.mloy.fi

Wapice Oy

Vaasa

Plan-Ark Oy

Vaasa

Insinööritoimisto Hesplan Oy

Vaasa

Jaana Janhila: Sissisotaa kaukopartiossa - osasto Marttinan partio-kertomukset 1941-42 ISBN 978-952-492-305-7 Minerva kustannus Hämeenlinna 2009

Sotaa tai sen osaa taistelua on vaikea käydä ilman tietoja maastosta, sääolosuhteista, omista joukoista ja ennen kaikkea vihollisesta.

Tiedustelu on erikoisaselaji, johon osallistuvilla on oltava normaalia poikkeavat tiedot ja taidot tehtävää ajatellen. Älyllinen valmius ja varsinkin partio-

toiminnassa erinomainen fyysillinen kunto ovat välttämättömyyksiä.

Jaana Janhila - sotilaan tytär on pureutunut tiedustelun siihen osaan, joka tapahtui Osasto Marttinan puitteissa 1941-42 kaukopartiotoimintana Vienan Karjalassa. Kirjan pääosan valtaa 46 kaukopartion kertomukset milloin yksityiskohtaisimmin milloin suppeammin. Se oli ensisijaisesti tiedustelua, ei niinkään taistelutoimintaa, jota tosin sitäkin toteutettiin tilanteen niin salliessa.

Kirjan anti siltä osin on mielenkiintoista, mutta itse pidin

kirjan alkuosaa 111 sivua antoisimpana. Tässä nimittäin Jaana Janhila käy läpi selkokielisesti, mitä on salainen sota, edelleen mitä on tiedustelu ja ksaukopartiointi sekä lopuksi esitellen majuri Pauli Marttinan johtaman osasto Marttinan toimintaa. Kaikki nämä aiheet käydään läpi perinjuurin. Mieleeni tuli, että tässähän annetaan perustiedot partiotiedustelusta.

Eikä vaan tiedustelusta, vaan myös tiedustelun historiasta. Toimintatavat, kalusto, liikkumisvälineet, aseistus, muonitus, yhteysvälineet, miesaines ja miesten valinta jne käsitellään perinpoh-

jaisesti. Samoin, miten tietoja saatiin vihollisen selustassa.

Lukiessani kirjaa hämmästyin Jaana Janhilan tietomäärää, kunnes havahduin huomamaan hänen teknillisen sotilasavustajansa panoksen. Janhilaa tuki tiedoillaan toinen Janhila, nimittäin everstilutnantti evp Pentti Janhila Sotkamon kunnan veteraani-asiamies - tuttu mies minulle samassa komppaniassa palvelleena - Jaana Janhilan isä ! Isä ja tytär sotahistoriaa kirjoittamassa, mikä hieno yhdistelmä.

Saavutus on sitä merkittävämpi, kun luemme Osasto Marttinan arkiston kadonneen.

Tuon osaston kaukopartiot saivat runsaasti tuloksia aikaan. Kolme partionjohtajaa Ilmari Honkanen, Jorma Hämäläinen ja Antti Vorho (myöh. Wallebro) palkittiin Mannerheim-ristillä. Yllättävä on havaita omien tappioiden pienuus tehtävien vaativuuden suhteen. Tehtävät olivat usein ns. KAMIKAZE-luokkaa.

Jaana Janhilan teos on erittäin arvokas lisä ns. kaukopartiokirjallisuuteen. Siihen on paneuduttu innolla, järjellä ja tarmolla.

Lopputulos on mainio - kiitoksen ansaitseva.

Tapio Skog

Risto Hyvärinen & Jaana Pukkila: Katse itään, kuinka Aasian nousu muuttaa maailmaa Atena Kustannus Oy 2009

Suurlähtettiläs Risto Hyvärinen ei asiantuntijapiireissä esittelyjä kaipaa. Hän on saanut otsikko-teoksen kirjoittajaparikseen diplomi-insinööri Jaana Pukkilan, joka on hankkinut laajan tietämyksen idän asioista työskennellessään Aasian kaupan ja rahoituksen alueella. Urheilutermillä ilmaisten kirjoittajilla on ollut itseluottamus kohdallaan ryhtyessään näinkin haastavaan, ajankohtaiseen ja toisaalta pitkälle tulevaisuuteen luotavaan työhön. Jo laaja lähdeluettelosoittaa, että maailmalla on tästä aiheesta tehty mittaviakin tieteellisiä tutkimuksia lehtiarikkeleista ja mielipidekirjoituksista puhumattakaan. Työn lähtökohtainen ongelma ei ole ollutkaan materiaalin puute, vaan informaatiotulvan muokkaaminen tiiviiseen ja luettavaan muotoon.

Kirjoittajien lopputuote on hämmästyttävä monessakin mielessä. Ensinnäkin lähes rajaton materiaali on onnistuttu tiivistämään noin 200 sivuun. Toiseksi teos on erittäin looginen kokonaisuus, jota voi lukea myös pienempinä osina lukijan oman kiinnostuksen mukaan. Selkeä ja kattava sisällysluettelo tukee hyvin tätä pyrkimystä. Kolmanneksi kirjan kieliasu on helppolukuinen. Lyhyet ja täsmälliset lauseet sekä sivulauseiden suoranainen välttely eivät siirrä liikaa ymmärtämisvastuuta lukijalle. Tähän helppolukuisuuteen pääseminen on vaatinut ilmeisesti sekä kirjoittajien kielellistä lahjakkuutta että useita

tarkistuskierroksia. Lisäksi monet arkipäiväiset, mutta ilmeisen harkitut sanonnat suorataan piristävät lukijaa.

Tulevaisuuden kehityskulkuja ei kukaan voi varmasti tietää. Niitä voi vain joko ennustaa tai arvata. Hyvärisen ja Pukkilan teoksen huolellinen lukeminen antaa kenelle tahansa lukijalle erinomaisen ennusteen tulevaisuuteen pelkän arvailun sijasta. Toivottavasti vuosikymmenien kuluttua voidaan todeta teki- jöiden onnistuneen yhtä hyvin kuin kirjan luvun ”Suomi ja Aasia” johdannossa esitetty professori Otto Donnerin Suomalais-Ugrilaisen Seuran vuosikokouksessa vuonna 1900 esittämä ennuste: Monet merkit viittaavat siihen, että Kiina tarvitsee vain muutamia voimakkaita, etevä johtajia päästäkseen nykyisestä voimattomuudentilastaan ja uudestaan tullakseen valtaan. Silloin Eurooppa pian kyllä saa olla uuden mongolilaisvallan kaltaisen ylösnousemuksen todistajana.

Donnerin ennusteen toteutuminen on vienyt noin 100 vuotta. Toisaalta liika kiirehtiminen saati sitten hosuminen ei kuulu ne kiinalaiseen kulttuuriin. Kirjoittajat käsittelevät itää eli Aasiaa sopivina kokonaisuuksina eli Itä-, Etelä- ja Keski-Aasiana. Jokaisessa osiossa päädytään vahvoista kilpailijoista eli Japanista, Intiasta ja Etelä-Koreasta huolimatta siihen, että Kiinan taloudellinen kasvu, väestöpohja, suuri alue sekä kehittyvät liikenneyhteydet tulevat pitämään Kiinan alueellisena mahtiteki- jänä ja myös maailmanlaajuisesti jopa Yhdysvaltain haastajana. Meidän tuskin tarvitsee odottaa Donnerin sataa vuotta, kun näemme Kiinan todellisen ”ylös-

nousemuksen” ei pelkästään Euroopassa, vaan koko maailmassa.

Kirjoittajat eivät spekuloi tulevien suursotien mahdollisuudella. Kun maailmanlaajuinen talouslama ei ole pahasti ravistellut Kiinaa, niin voitaneen olettaa, että vain suursota tai valtaiset luonnonkatastrofit voivat estää Kiinan nousun. Toisaalta esimerkiksi Taiwanin itsenäisyysjulistus olisi Kiinalle selkeä sodan syy. Miten muut suurvallat, erityisesti Yhdysvallat reagoisivat maakunnan saatamiseen takaisin emämaan yhteyteen. Miten Yhdysvallat aikoo selvittää taloudellisista velvoitteistaan Kiinaa kohtaan, kun kiinalaiset tuntuvat osavan valuuttansa arvon säätelyn vähintään yhtä hyvin kuin amerikkalaiset ovat tähän saakka yksinoikeudella dollarinsa kanssa toimineet ? Kirjoittajat eivät myöskään pyri etsimään vastauksia kaikkiin lukijaa askarruttaviin kysymyksiin. Paremminkin he erinomaisella tavalla luovat Aasian näyttämölle tämän hetken tosiasioihin perustuvan tilanteen, josta jokainen lukija voi kehittää peliä eteenpäin oman harrastuksensa ja asiantuntemuksensa avulla.

Hyvärisen ja Pukkilan teos sopii mielestäni jopa oppikirjaksi. Tämän päivän nopeasti muuttuvassa maailmassa ja uutistulvan keskellä teos on todellinen navigaattori tapahtumien asettamisessa oikeisiin osoitteisiin ja erityisesti niiden ymmärtämisessä. Lyhyesti ilmaisten kirjoittajat ja Atena Kustannus Oy ovat toimittaneet teoksen, jota ei yksinkertaisesti kannata olla hankkimatta.

Esa Tarvainen

www.forcit.fi
0207 440 400

Hammaslääkäri
A S E M A

Espoo/Leppävaara p. 5123500

Ei enää pariston vaihtoa. Ei enää säätimiä.

HANSATON AQ

Ladattava, täysin automaattinen kuulokoje.

AQ on saatavilla Hansaton -jälleenmyyjiltä sekä maahantuojalta jonottamatta. Kun haluat investoida elämäsi laatuun, valitse palveleva kuulokojetoimittaja.

Maahantuonti ja myynti
KUULOHANSA
Soidintie 8 - 00700 HELSINKI (Malmi)
(09) 345 5300

Kirjat

VÄNRIKIN TARINA, ISBN 978-952-92-5882-6, Oy Nord Print Ab, Helsinki 2009, 259 sivua.

Suomen sota vv. 1808-1809 on kuluva vuoden aikana ollut otsikoissa. Onhan noista vuosisista kulunut 200 vuotta. Näihin muistoihin liittyy myös kirja ”VÄNRIKIN TARINA”, Karl Gustav Polviander Porin rykmentin lipunkantaja” Kirjasta ei ole ollut mainoksia. Kirja on hyvin mielenkiintoinen. Vänrikin viimeisen sen sodan veteraanin kuolemasta v. 1876 on kulunut niin pitkä aika, että

muistot ovat täysin unohtuneet. Mutta tämä tänä vuonna ilmestyneen teoksen kirjoittaja Tuulikki-Sillanpää-Janssen tuo ne kiehtovasti esiin.

Lipunkantajan vaiheet sekä sodassa että rauhassa ja yhteydet Johan Ludvig Runebergiin sekä ”Vänrikki Stoolin tarinoin” ovat henkeä salpaavat.

Kirjassa on mielenkiintoista tekstiä ja runsas kuvitus. Se on myynnissä Akateemisessa kirja-kaupassa noin 22 eurolla. Kirja on todella hintansa arvoinen joululahjaostos.

Olli Vuorio

Todellisuuspohjainen romaani sotasyllisyysoikeudenkäynnistä

Harri Raitis: Sotasyllisyys, ISBN 978-951-9036-84-7, 291 s., Oy Enostone Ltd, 2009

Vuodenvaihteessa 1945-46 toimeenpannusta sotasyllisyysoikeudenkäynnistä on kirjoitettu vuosien varrella useita kirjoja ja tutkimuksia. Tunnetuimpia ovat Yrjö Soinin jo vuonna 1956 ilmestynyt aikalaiskuvaus ”Kuin Pietari hiilivalkealla” ja vuonna 1977 oikeudenkäynnistä väitöskirjan tehneen Jukka Tarkan tutkimus ”13. artikla”. Vuonna 2005 ovat oikeudenkäyntiä tutkineet vielä Lasse Lehtinen ja Hannu Rautkallio kirjassaan ”Kansakunnan sijaiskärsijät, Sotasyllisyys uudelleen arvioituna”.

Sotasyllisyysoikeudenkäynti, jossa sodan aikana kansakunnan parhaaksi toimineet miehet - eturivissä presidentti Risto Ryti, pääministerit Juk-

ka Rangell ja Edvin Linkomies ja ministeri Väinö Tanner - tuomittiin kuritushuoneeseen ja vankilaan, oli suomalaisille traumaattinen kokemus. Siksi voi olla hyvä, että Hannu Raitis on kirjoittanut tästä ”näytelmästä” vähän kevyemmän version. Perusasiat romaanissa ovat oikeat, mutta on siinä joitakin lapsuksiakin.

Sotasyllisten puolustamista varten perustetun toimiston lähetti Juha Rihtniemi muistelee syksy 1939, jolloin ”asevelvollisia kutsuttiin ylimääräisiin kertausharjoituksiin”. Myöhempi kokoomuksen puheenjohtaja oli oikeasti toimiston palveluksessa, mutta kyllä hän on luultavasti tiennyt, että silloin kutsuttiin ensisijaisesti reserviläisiä ylimääräisiin harjoituksiin. Romaanissa esiintyvä, ja oikeudenkäynnin aikana vankilassa ilman syytettä istunut kenraali-

luutnantti Aksel Airo on pantu puolestaan muistelemaan, että ”lopullinen stoppi Vuoksen linjalle, Tolvajärvelle ja Ilomantsiin. Jos ei siellä pärjättäisi, olisi se menoa”. Kyllä oikea Aksel Airo varmasti otti suunnitelmiaan huomioon vielä Salpalinjakin.

Edellä kerrotut ovat pieniä asioita, kirjan yleissävy on oikea ja hauskin ja päähenkilöt oikeusministeri Urho Kekkonen ja syytettyjen puolustusta johtaneesta Hjalmar J. Procopesta lähtien ovat voineet ajatella juuri niin kuin Harri Raitis panee heidät kirjassaan ajattelemaan.

Sotasyllisyysoikeudenkäynnistä on siis kirjoitettu paljon, vähemmän kuitenkin romaaneja. Kyllä yhdelle kevyellekin tulkinnalle oli vielä tilaa, tuskin kuitenkaan useammalle.

Esko Vuorisjärvi

Valde Hämäläinen Rivimiehenä Talvisodan Summasa, Koala kustannus 2009, 2. painos, ISBN 978-952-229-108-0

Johtajaopettaja, majuri (res.) Valde Hämäläinen julkaisi 1976 sotamuistelmansa talvisodasta päiväkirjaansa perustuen. Teos on jo vuosia ollut loppuunmyyty, joten uuden painoksen toteuttaminen on perusteltua. Hämäläinen itse siirtyi Walhallaan v. 1992, mutta Hämäläisen poika Tuomo Hämäläinen on toteuttanut tämän, samoin kuin jatkosotaa käsittelevät muistelmat.

Kirja on mitä suurimmalla määrin päiväkirjamainen, sisältönsä todenmukainen kertoen lähes päivittäin panssaritorjuntajoukkueen ja myöhemmin komppanian vaiheista Summassa, väliasemassa ja Viipurissa 1939-40. Mainittu joukkue oli osa PstK/JR7, jonka rykmentin komentajana toimi jääkärieversti Kaarlo Aleksanteri Heiskanen, myöhemmin pvkom 1953-59.

Joukkue perustettiin Panssaritorjuntakoulutuskeskukseksi Hämeenlinnassa paikallisen tykistörykmentin varusmiehistä. Joulukuussa 1939 tuli siirto rintamalle ja taistelut Summassa, jotka sitten kestivätkin helmikuun loppupuolelle. Summa

– se nimi saa monen ihon kananlihalle. SNTL:n helmikuun suurhyökkäyksen painopiste oli juuri Summa. PstK:n päällikkö ltn Samuli Mäntyselkä kaatui 5.2.1940, jolloin varapäällikkö vänr. V. Hämäläinen joutui otamaan päällikön tehtävät.

Siirryttiin Viipuriin ja taistelut jatkuivat rauhan tulon 13.3.1940 saakka. Panssaritorjunta ei suinkaan ollut samaa luokkaa kuin jatkosodassa. 37 mm:n Bofors-tykeillä ja polttopulloilla tehtiin, mitä voitiin. Tykinjohtajat, ampujat, lähetit tulivat tutuiksi. Alikersantti Kalle Murtojärvi, tykkimiehet Eino Ranta, Erkki Salonen tekivät sankaritekoja samoin kuin joukkueen varajohtaja kersantti Vasama joitakin tässä mainiten. Joukkueen johtajat johtivat joukkueitaan pelottomasti. Vänrikki Reino Toots kaatui 7.3.1940 ja vänrikki Knut Wikstedt 11.3.1940. Vänrikit Luukkonen ja Vuorio selvisivät sentään hengissä.

Erään kerran Hämäläisen tullessa komentopaikalle lattialla makasi vaikeasti haavoittunut sotilas. Kyseessä oli JR14 komentaja, eversti Väinö Polttila, joka sitten kuoli haavoihinsa 13.6.1940. Sota korjasi satoaan kaikissa johtoportaisissa. Venäläisten voimakas tykistö- ja PSV

kuin myös lentokoneitten tuli oli rankkaa. Paitsi tämäntyyppistä tulta jakeli Puna-armeija myös lentolehtisiä, joissa vangiksi joutuneet suomalaiset sotilaat kehottivat sotilaita antautumaan. Lentolehtisissä vangiksi joutuneet aseveljet Johan Ludvig Runeberg, Sakari Topelius ja Matias Aleksanteri Castren jakoivat viestejä. Kummallista, että neuvostopropagandistit eivät huomanneet allekirjoituksissa mitään moitittavaa.

Panssaritorjujat tuhosivat tai vakavasti vaurioittivat 90 vihollisen panssarivaunua, näistä 50 Summassa, 35 Viipurissa, loput välimaastossa.

Hämäläisen muistelmat ovat lukemisen arvoiset. Ne ovat korutonta kertomaa talvisodasta yhden joukkueen ja komppanian osalta.

Tapio Skog

 sami
www.samiedu.fi

SAVONLINNAN AMMATTI- JA AIKUISOPISTO
Pohjolankatu 4-6, PL 12, 57201 SAVONLINNA
Puh. (015) 550 6000, Fax (015) 525 0272

Turun NEVA TOURS OY

- * Bussi ja junamatkat
- * Viisumit Venäjälle
- * Hotellipaketit
- * Tilausajot

Aninkaistenkatu 12, 20100 TURKU
Puh. (02) 2504 655
+358 400 332 001, fax (02) 2504 775
www.nevatours.fi
nevatours@nevatours.fi

 KULJETUKSET HOITAA Siamac Oy
Julia Lines
www.julialines.fi

ISÄNNÖINTI • HUOLTO • SIIVOUS JA KORJAUSPALVELUT

 KAUKAJÄRVI-ISA
osuuskunta
Juvankatu 10, 33710 Tampere
www.kaukajarviok.fi

Pidämme huolta

 PALOHEIMO
H. G. Paloheimo Oy

Ratkaisun vuosi 1944

Henrik Meinander: Suomi 1944 Sota, yhteiskunta, tunnemaaisema, ISBN 978-952-234-003-0, 428 s., Kustannusosakeyhtiö Siltala, Helsinki 2009

Paljon on jatkosodasta ja sen päättymisvuodesta 1944 kirjoitettu ja tiedetty tietysti aikaisemminkin. Tähän traumaattiseen ja toisaalta toivon vuoteen on löydetty aina vain uusia näkökulmia. Nyt löytäjänä on ollut historian professori Henrik Meinander. Hänen tutkimuksensa Suomesta ja sodasta 1944 on ehtinyt saada jo laajalti tunnustusta.

Meinander tuo sodan todellisuuden esille useammalla tasolla ja asettaa Suomessa jatkosotana tunnetun sodan eurooppalaisiin yhteyksiin. Jatkosota ei ollut "erillissota", se oli vahvasti sidoksissa Saksan ja Neuvostoliiton väliseen sotaan ja tietysti laajemmin koko toiseen maailmansotaan. Suomi oli monesta syystä kiinnostava niin Neuvostoliitolle kuin Saksallekin, mutta kummankin kohdalla kysymys oli perimmiltään Itämeren hallinnasta. Kun tämän lukee Meinanderin kirjasta, kokee ahaa-elämyksen; noinhan se laajemmassa mittakaavassa on tosiaan ollut.

Meinanderin yksi taso on arkitaso. Sotaa käyvä ja sodasta syyskuusta 1944 lähtien irrottautuva Suomi eli kotirintamalla omaa elämäänsä. Se oli tietysti sidoksissa sotilaiden elämään, mutta kuitenkin eri maailma. Mielenkiintoinen lisä kirjassa on Suomen ruotsinkielisen väestön suhtautuminen sotaan. Sensuuri salli ruotsinkielisen lehdistön kirjoittavan sodasta vapaammin kuin suomenkielisen. Toisaalta ns. rauhanopposition piirissä oli ruotsinkielisillä suuri osuus ja asia askarrutti heitä sodan jälkeenkin. Meinander ei näe, että kansalaistasolla olisi kuitenkaan ollut kieliryhmien välillä eroavuutta suhtautumisessa sotaan.

Sodan ankaruuden ja raakuuden vastapainoksi haluttiin löytää jotakin herkempää, jotakin älyllisempää. Sitä löytyi muun muassa kirjoista, joiden myynti sota-aikana kasvoi huomattavasti. Meinander kertoo, että esim. WSOY:n kirjamyynni lähes kaksinkertaistui vuonna 1944 verrattuna sotaan edeltävään aikaan. Sota ei

ollut turruttanut ihmisten mielikuviut maailmaa ja elämän kauneuden kaipuuta.

Suomi selvisi toisesta maailmasodasta melkein pä millä mittarilla tahansa mitat-

tuna paremmin kuin useimmat muut sotaan halunneet tai joutuneet maat. Raskain uhrauksin ja sotilaiden peräänantamattomuuden ansiosta tämä oli mahdollista, mutta kyllä siinä

tarvittiin myös taitavia ja "notkeita" valtiomiehiä vielä kauan välirauhansopimuksen allekirjoittamisen jälkeenkin. Henrik Meinander on kutonut vuoden 1944 kirjavista kudelangoista

tasapainoisen kokonaisuuden. Samalla hän on kirjoittanut jännityskertomuksen.

Esko Vuorisjärvi

län suomalla oikeudella olen tuntenut yhä enemmän järekkyyttä ja liikkuminen on ollut vaikeampaa, 69-vuotias Mona Broberg sanoo. Hänelle suositeltiin SEAL hyljeöljyä, mutta alussa hän suhtautui siihen hieman epäilevästi. Mona kokeili kuitenkin hyljeöljyä ja lyhyen ajan kuluttua hän huomasi liikkuvuutensa parantuneen.

Oloni oli hyvin järekkä

Mona, 69 vuotta, oli vuosien mittaan alkanut tuntea itsensä yhä järekkemmäksi ja liikkuminen oli entistä vaikeampaa.

– Eräänä päivänä huomasi, että en ollut saanut sormuksia sormiini ja että pikkusormi oli tiellä kirjoittaessani, Mona kertoo.

– Hän alkoi syödä SEAL hyljeöljyä, jo noin viikon kuluttua hän huomasi selvää parannusta.

– län suomalla oikeudella minulla oli tapana liikkua pingviinin lailla kun olin istunut hetken. Mutta nyt vain nousin ylös ja tunsin itseni notkeaksi ja ketteräksi, hän kertoo. Se oli ihanaa!

Notkeaksi ja ketteräksi uudestaan

– Nyt olen syönyt SEAL hyljeöljyä monta vuotta ja tänä aikana hänen tilanteensa on parantunut edelleen. Liikkuvuuden parantumisen lisäksi myös hänen arkensa on entistä myönteisempi.

– Jaksan enemmän ja olen paljon iloisempi kuin ennen, Mona sanoo. Hän ei ole ainoa, joka on huomannut muutoksen. Sekä hänen perheensä että työtoverit terveyskeskuksessa, jossa hän työskentelee vaikka onkin jo eläkkeellä, kertovat että hän myös heidän mielestään vaikuttaa pirteämmältä.

– Uskon, että suurin syy nopeaan parantumiseeni on hyljeöljyn määrä. Otin alussa kolme kapselia aamulla ja illalla, ja sen ansiosta vaikutus oli näin nopea.

Liikkuminen on kyllä arvoinen

Monan mielestä on ihanaa, että hän tuntee olonsa paremmaksi, mutta kaikkein parasta on, että puutarhatyö tuntuu taas helppo ja hauska.

– On mahtavaa, että voin vain nousta ylös ja lähteä ulos puutarhaan siellä on aina jotain tekemistä, Mona sanoo. Tämä onnentunne on tosi arvokas!

Tietoa SEALista

SEAL on markkinoiden vahvin luonnollinen hyljeöljy ja ainutlaatuisen omega-3 DPA-rasvahapon rikkain luonnollinen lähde.

SEAL 180 kapselia on terveyskaupoissa myytävistä hyljeöljyistä oikeahintaisin.

SEAL on alkuperäistuote ja Elexir toi ensimmäisenä hyljeöljyn Ruotsin markkinoille jo vuonna 2004.

SEAL on ainoa tuote, joka sisältää 5 mg patentoitua luonnollista OxyLess – rosmariiniuutetta kapselia kohti, uute on luonnollinen ja vahva antioksidantti.

SEAL myydään 180 ja 100 kapselin pakkauksissa sekä nestemäisenä hunajan ja sitruunan makuisena.

ERIKOISTARJOUS!

Osta nyt SEAL 180 kapselia, niin saat SEAL 100 kapselia kaupan päälle – arvo 25 €

Saatavissa hyvin varustetuista terveyskaupoista ja apteekeista, myös tilattavissa rahtivapaasti www.elexironline.fi tai puh. 06-34 36 506. (tarjous voimassa joulukuussa tai niin kauan kun tavaraa riittää)

Elexir tukee Ruotsin Reumaattikkorahasto

Jos sinulla on kysymyksiä koskien Hyljeöljyä ota yhteyttä: Elexir Nordiska AB Suomessa: Puh. 06-343 65 06, faksi 06-343 65 02, s-posti ann-caroline@elexir.se, www.elexir.se

Elexir on ruotsalainen yritys, joka kehittää luonnollisia ja ekologisia itsehoitotuotteita pohjoismaisille markkinoille. Laadukkaat tuotteemme valmistetaan yksinomaan Pohjoismaissa.

WWW.MEKA.EU

TV-kytkettävä lukulaite
40-60X SUURENNUS
VETERAANITARJOUS
350€ sis. posti (Norm. 427€)
Luuppitalo.com
Pyydä kuvastol Puh/vast. 08-2371 1017

Dementiahoitokoti Aatos

Kirkkotie 347 C, 82600 Tohmajärvi
puh. 013-225 577

DirektMedia Helsinki

Pohjois-Karjalan
Osuuspankit

MEILTÄ KAIKKI PAKKAAMISEEN
PAKKAUSTARVIKKEET

Kaikki pakkaustarvikkeet suoraan
varastostamme. Saat tilauksesi
rahtivapaasti; säästät pakkaus- ja
varastointikustannuksissa.

PakkausÖhman
Teerikukontie 10-12, 00700 Helsinki
Puh. 09-351 790, fax 09-345 2339,
www.pakkausohman.com

Kirjat

"Mies ja hänen sotansa"

Vesa Karonen, Panu Rajala:
Yrjö Jylhä, talvisodan
runoilija, Otava 2009, ISBN
978-951-1-23840-9, 250 s.

Jokaisella sukupolvella on aina joku runoilija, joka on ylitse muiden, joku jonka runot sauttivat sanomallaan ja osuivat suoraan aikalaistensa sydämiin. Yrjö Jylhä Kiirastuli-runoineen oli talvisodan läpikäyneelle sukupolvelle tällainen runoilija. Kiirastuli löytyi myös minun lapsuuteni kirjahyllystä. Hylly tosin hajosi taivaan tuuliin, siinä missä koko kotinikin helmi-kuun kuudentena päivän 1944 Helsingin suurissa pommituksissa, mutta muistikuvani on selkeä: siinä ne isäni hyllyssä olivat rinta rinnan kaikki kolme talvisodan klassikkoa, Jylhän "Kiirastuli", Erkki Palolammen "Kollaa kestää" ja Arvi Järventa-uksen "Summan savut".

Kiirastulen veren, kuoleman ja kärsimyksen läpikäylästämmät runot eivät 13-vuotiaasta koulutyttyä vielä puhutelleet, niiden aika tuli myöhemmin. Vasta ke-sällä 1944, kun 17-vuotias, pikakoulutuksen saanut apusisar Nokian sotasairaalassa otti vastaan lähes omanikäisiään nuoria sotilaita, "posliinipoikia" joilta terveys oli murtunut Kannaksen tulihelvetissä, Kiirastulen runojen maailma tuli järkyttävän tutuksi.

Runoilijaan itseensä tein lähempää tuttavuutta oikeastaan vasta Vesa Karosen ja Panu Rajalan uuden kirjan välityksellä. Kirjaa lukiessani tajusin Jylhän elämäntyön koko mittavuuden: kuuden oman runokokoelman-sa ohessa Jylhä toimi mestaril-lisena maailmankirjallisuuden tulkkina. Hän suomensi mm. seitsemän Shakespearen kes-

keistä draamaa, Miltonin "Ka-dotetun paratiisin" ja "Rolandin laulun", kaiken kaikkiaan yli 6200 säettä, lähes kymmenestä eri kielestä.

Jylhän ensiesiintyminen runoilijana tapahtui Nuori Voima -lehdessä ja Tulenkantajien yhteisjulkaisussa Hurmioi-tuneet kasvot. Omat kokoelmat "Ruoskanjäljet" ja "Kurimus" ilmestyivät vuosina 1926 ja 1928, "Risti lumessa" ja "Toiviotiellä" 30-luvun lopussa. "Kiirastuli", Jylhän viimeiseksi jäänyt runo-kokoelma ilmestyi v. 1941, juuri ennen jatkosodan syttymistä.

Kiirastulesta tuli heti suuri menestys. Kansa rakasti sitä ja arvostelijat kiittivät. Kehuja tuli sekä oikealta että vasemmalta. Itse Koskenniemiäkin kiitteli kirjaa ja oli valmis korottamaan "Pyhä yö" -runon maailman-kirjallisuuden kastiin kuuluvaksi. Kansan lehti puolestaan tunnusti Kiirastulen "päteväksi osaksi kiihkottomasti kirjoitet-tua Suomen historiaa".

Jylhä oli runoillaan lahjoittanut kuolemattomuuden kaikille talvisodan aseveljilleen.

Miten Jylhästä sitten tuli nimenomaan juuri talvisodan runoilija – osallistuihan hän myös jatkosotaan? Martti Haavio, Jylhän sotatoveri kirjoitti päiväkirjaansa 29.11.1941: "Jylhä ei tunnu pääsevän sisälle tähän sotaan. Hänen ajatuksensa pyö-rivät yhä Kirvesmäen järkyt-tävissä päivissä. Hän on ikään kuin jäänyt Taipaleenjokeen".

Kun Jylhä 24.10.1944 kotiutettiin, sota oli ohi, mutta Jylhän sota ei. Suuri Taipaleen eepos oli yhä hänen suunnitelmissaan. Jylhä kävi mielessään jatkuvasti talvisotaa ja eli voimakkaasti entisissä taisteluissa. Häntä painoi ankara syllisyys komppanian-

sa miestappioista, olihan hän komppanianpäällikkönä jatku-vasti joutunut lähettämään miehiään tehtäviin, joista paluuta ei ollut. Oma henkiinjäämistään Jylhä piti merkkinä siitä, että hä-net oli tarkoitettu kirjoittamaan ja kertomaan jälkipolville mies-tensä sankaruudesta. Yhtään ai-noata säettä eepoksestaan hän ei kuitenkaan koskaan saanut pan-nuksi paperille.

Se oli osa Jylhän elämän tra-giikkaa, jonka järkyttävyys ko-konaisuudessaan paljastuu Ka-rosen ja Rajalan kirjan lukijal-le. Nuoruudenrakkaus runoilija Katri Valaan päättyi surullises-ti. Nopeasti roihautanut rakka-us kuoli yhtä nopeasti. Avioliit-to alituisesti sairastelevan ja vä-hitellen alkoholisoituvan Kirsti Svenssonin kanssa oli onneton. Hyvin enteinkin alkanut runoilija-nura lopahti sodanjälkeiseen hedelmättömään kauteen ja suu-ri sotaromaani jäi pelkäksi haa-veeksi. Rujon sairauden runtele-man miehen elämä päättyi itse-murhaan 30. joulukuuta 1954.

Jylhän henkilökohtaisen elä-män traagisilla yksityiskohdilla ei kirjassa mässäillä, niistä kerro-taan hienovaraisesti, ikään kuin taustalla pysytellen. Pääroolissa on mies ja hänen sotansa. Ja sota, erityisesti talvisota saa kirjassa perusteellisen kuvauksen, paik-ka paikoin naislukijalla liiankin perinpohjaisen. Mieslukijoiden uskon kuitenkin erityisesti kiit-tävän juuri kirjan taistelukohta-uksia: Taipaleen helvetinviikot, Koukunniemen, Kirvesmäen, Terenttilän ja Keljan vimmaiset taistelut on tarkkaan taltioitu, vihollisen murskaava ylivoima ja omien miesten epäinhimilli-sen kovien ponnistelujen linjojen pi-tämiseksi on kuvattu kiihkotto-masti, todentuntuisesti, onttoa sanahelinää ja kaikenlaista paa-toksellisuutta visusti välttään. Taipaleen miehet tekivät mah-dottomasta mahdollisen. Taipale kesti. Siinä kaikki.

Minulle, joka lukiessani saa-toin joskus hypätäkin jonkun taistelukohtauksen yksityiskoh-dan yli, tärkeimmäksi muodos-tui kokonaisuus. Tunnesiteeni talvisotaan vahvistui entisestään ja minussa lujittui vuorenvarma usko ja luottamus suomalaiseen sotilaaseen. Olen ylpeä heistä. Joka ikisestä. Kiitos kirjasta!

Raili Malmberg

Hanskitrans Oy Alavus	Pakkalan Liikenne Alavus	Kakerak Eno
Käsivarren Kuljetus Oy Enontekiö	Espoon Lattiapinnoite Oy Espoo	SUOMEN KONGRESSITEKNIikka Oy
Hovila Oy Espoo	Piharakennus Saariset Oy Espoo	P.O.Pyhäjärvi Oy Espoo -rakentaa ja saneeraa-
Sun Chemical Oy Espoo	Nipperin Rakenne Oy Espoo	Steripolar Oy Espoo
Esse Elektro Kraft Ab Esse	Euran Yritystilitt Oy Eura	Euran Pintakäsittely Oy
Suunnittelutoimisto Hannu Viitala Forssa	Kotkanpesä 2000 Oy Förby,Särkisalo www.kp-ravintolat.fi	Traktorikonehuolto Liuska Ky Haapajärvi
Haminan Vesijohtoliike Penttilä Oy Hamina	Juhani Näppi Oy Hamina	Ulefosnv Oy Niemisen Valimo Harjavalta
Rakennustyö Virtanen Timo Hartola	Hauhon Myllärit Oy Hauho	YK-Asennus Oy Hauho
Terramare Oy Helsinki		Salonki Helena Mäkelä-Pelli Ky Fredrikinkatu 63 A, 00100 Helsinki, Puh. (09) 694 4181
Kauppapuutarhaliitto ry Helsinki		Töölön Pianokeskus Oy Helsinki
Haagan Kiinteistötoimisto Oy Helsinki	Larabe Oy Helsinki	Espoon Puhdistustuote Oy Helsinki
Merkopaino Oy Helsinki	SRK-Rakennus Oy Helsinki	Lektar-Yhtymä Helsinki
Arkkitehdit Mustonen Oy Helsinki	Anki-matot Korkealaatuisia räsymattoja tuvasta parketille Fabianinkatu 4 00130 HELSINKI Puh. (09) 653 575 ark. 10-17, la 11-14	Bitpress Oy Ab Helsinki
Varallisuusvalmennus Oy Helsinki	Räjäytyskonsultit Oy Helsinki	Synthes Oy Helsinki
	SecCode Ky Helsinki	Trans-Huolto Helsinki

KILPAILUKUTSU

Suomen Sotaveteraaniliiton ilma-asemestaruuskilpailut järjestetään kotiratakilpailuna 12.-18.04.2010

Kilpailulajit: Ilmakivääri 40 ls, henkilökohtainen sekä joukkuekilpailu. Ilmapistooli 40 ls, henkilökohtainen sekä joukkuekilpailu.

Kilpailuoikeus on sotaveteraaniyhdistysten varsinaisilla jäsenillä. Ikään perustuva sarjajako on kilpailusäännöissä poistettu. Piiriin joukkue tulokseen huomioidaan kussakin lajissa kolmen parhaan ampujan tulos.

Osanottomaksut: 15 euroa/laji/henkilö. Ei erillistä joukkuemaksua. Osanottomaksut tulee suorittaa ilmoittautumisen yhteydessä tilille Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri K-S Op 529002-453759.

Kilpailussa käytetään järjestäjien tauluja, jotka lähetetään leimattuina kilpailuun ilmoittautuneille joukkueille.

Kilpailuohjeet: Kilpailussa noudatetaan liiton hallituksen joulukuussa 2009 hyväksymiä kilpailusääntöjä sekä kilpailun järjestäjien tarkennuksia kilpailun järjestämisestä. Ilmoittautumisen yhteydessä tulee mainita ammutaanko nauha- vai yksittäistauluihin.

Tiedusteluihin vastaa: Timo Hakala puh. 050 568 0396

Ilmoittautuminen: Ilmoittautuminen sekä tiedot yhteyshenkilöstä tulee lähettää piireittäin 29.3.2010 mennessä osoitteella: Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri, Vesankajärventie 131, 41940 Vesanka. sähköposti:keski-suomen.svp@sotaveteraaniliitto.fi.

TERVETULOA

Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri ry

Sinituote Oy
Erkylän kartano 50
05820 Hyvinkää
019-76000

www.sini.fi

**Pirkanmaan
Avo-Asunnot Oy**
Tampere

Kaukokiito 2000 KAT Oy
Vantaa

Sotaveteraanien shakkimestaruus

Suomen Sotaveteraaniliiton shakkimestaruusturnaus pelattiin 9.-11.11.2009 Tuusulassa Puolustusvoimien Täydennyskoulutus- ja Kehittämiskeskuksessa. Se tarjosi majoituksen ja ruokailun sekä hyvän pelitilan. Yleisjärjestäjänä oli Helsingin Seudun Sotaveteraanipiiri ja sen toiminnanjohtaja **Rauno Loukkola**. Shakkijärjestelyistä vastasi Järvenpään Shakkikerho.

Mestaruudesta kamppailtiin nyt 18. kerran. Pelaajamäärä oli vähentynyt kymmeneksi ja niin voitiin ensimmäisen kerran ratkaista mestaruus turnauksessa, jossa jokainen pelasi jokaisen kanssa. Siten kolmen

päivän aikana pelattiin yhdeksän kierrosta, mikä on kova urakka kelle tahansa, saati keski-ikältään 85-vuotiaille sotaveteraaneille. On mahdollista, että mestaruusturnaus jää Sotaveteraaniliiton viimeiseksi. Se olisi vahinko, sillä kaikkien pelihaltu olivat ihailtavia ja kamppailut kovia.

Turnauksessa kahden ensimmäisen pistesaalis oli sama ja koska shakissa yleisesti käytetty vertailukaan ei tuonut eroa, mestareita tuli kaksi ensimmäisen kerran turnauksen lähes 20-vuotisen historian aikana. Siten mestaruuden voittivat helsinkiläinen **Pentti Jalo**, jolle mestaruus oli ensimmäinen sekä virolainen, Suomen-

poika, **Dim Seisler**, jolle mestaruus oli kolmas. Pronssille jäi tällä kertaa turkulainen **Tapio Ketonen**, jolla aikaisemmilta vuosilta on peräti 7 mestaruutta.

Tulokset:

- 1.-2. Pentti Jalo ja Dim Seisler 7,5,
3. Tapio Ketonen 7,
4. Uuno Riski 4,
5. Kauko Alamäki 4,
6. Arvi Kivivuori 4,
7. Erkki Tiippana 3,5,
8. Aimo Lahti 3,
9. Esko Rantala 2,5,
10. Leo Kanerva 2.

Timo Myyry

Shakkaajien uljas rivistö yhteiskuvassa. Urakka on takana ja katseet on suunnattu seuraavaan vuoteen. Oikealla palkinnot jakanut Sotaveteraaniliiton hallituksen jäsen Heikki Talvela.

KILPAILUKUTSU

Suomen Sotaveteraaniliiton hiihtomestaruuskilpailut pidetään 17.-18.2.2010 Luonetjärven varuskunnassa Tikkakoskella. Opastus tieltä nro 4. Kilpailujen järjestäjänä on Ilmasotakoulu ja Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri.

miehet:

syntymävuosi

1916 ja vanhemmat
1917-1918
1919-1920
1921-1922
1923
1924
1925
1926-27
1928 ja nuoremmat
1920 ja vanhemmat
1921-1923
1924-1926
1927-1929
1930 ja nuoremmat

naiset:

Kannattajajäsenten sarjat, miehet / naiset
1947 - 1942
1941 - 1937
1936 - 1932

Matka: Kilpailumatka on kaikissa sarjoissa kolme (3) kilometriä, hiihtotyylillä perinteinen. Huomio! Jos jossakin sarjassa on alle kolme osanottajaa, niin sarjoja voidaan yhdistää.

Joukkuekilpailu: Tuloksiin huomioidaan neljän parhaan hiihtäjän yhteenlaskettu aika, joissa tulee olla vähintään yhden miehen tai yhden naisen aika mukana. Joukkue tulokseen ei huomioida kannattajajäsenen aikaa. Kiertopalkinnon saa vuodeksi haltuunsa joukkue, jolla on pienin yhteenlaskettu kuuden hiihtäjän sijaluku. Muutoin joukkuekilpailun tulokset lasketaan liiton sääntöjen mukaisesti.

Osanottomaksu: 10 €/kilpailija (ei sis ruokailuja) maksetaan ilmoittautumisen yhteydessä.

Ilmoittautuminen: Piirien kautta yhteisilmoituksena, mieluiten sähköpostitse 3.2.2010 mennessä: keski-suomen.svp@sotaveteraaniliitto.fi, Vesankajärventie 131, 41940 VESANKA

Tiedustelut: Timo Hakala, puh. 050 568 0396

TERVETULOA Tikkakoskelle

Ilmasotakoulu

Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri ry

www.alco.fi

**Länsimäen
Kiinteistöpalvelu Oy**
Vantaa

Virkistä muistiasi

1. Suomen puolustuksen luhistumisen varalta Saksa laati kesällä 1944 vaihtoehtoisia suunnitelmia. Mikä seuraavista ei ollut Saksan suunnitelmissa?

1. Saksalaismielinen hallitus, apunaan saksalainen hallintoryhmä
2. Vallan täydellinen siirto hallitukselta Mannerheimille
3. Saksalainen valtakunnan komissaari maan johtoon
4. Vastarintaliike kenraali Talvelan johdolla
6. Saksan sotavoimien poisvetäminen Suomesta

2. Neuvostoliitto arveli voivansa painostaa Suomea rauhaan pommittamalla Helsinkiä helmikuussa 1944. Kaikkiaan pudotettiin kolmena yönä n. 20.000 pommia. Montako kiloa?

1. 0,9 miljoonaa kiloa
2. 2,4 miljoonaa kiloa
3. 2,8 miljoonaa kiloa
4. yli 3 miljoonaa kiloa

3. Asekkäntäorganisaation lisäksi maahan luotiin sotien jälkeen toinenkin salainen toimintaverkko.

Mikä?

1. Radioasemaverkosto
2. Ensiapuasemaverkosto
3. Lentokenttäverkosto

4. Sotateollisuus tuotti jatkosodassa runsaasti varusteita — paidoista saappaisiin. Kuinka monta paitaa valmistettiin jatkosodan aikana?

1. 500.000 paitaa
2. 2.500.000 paitaa
3. 5 miljoonaa paitaa
4. 5,5 miljoonaa paitaa

5. Kiittääkseen Suomen äitejä Mannerheim myönsi heille 10.12.1942 päiväkäskynsä yhteisen vapaudenristin. Missä tämä päiväkäsky ja vapaudenristi ovat nähtävissä?

1. Kaupunkien ja kuntien istuntosaleissa.
2. Suomen kirkkoissa
3. Varuskunnissa
4. Synnytyssairaaloissa

6. Armas J. Pulla sepitti sarjan kirjoja joissa, Ryhmy ja Romppainen sekä sotakissa Mörökölly (aiemmin Molotohvi) seikkailivat rintamalinjojen takana. Mikä seuraavista ei kuulu sarjaan:

1. ”Ja Pöhl!” sanoi sotamies Ryhmy.
2. ”Jees punamultaa”, sanoi kersantti Ryhmy.
3. ”Ole viisaasti höperö!” sanoi vääpeli Ryhmy.
4. ”Niin se on, pojjaat”; sanoi vänrikki Ryhmy.

Oikeat vastaukset s. 63

SANAKILPA

Lehdessä 5/2009 kilpailusanamme oli ”KALIIPERI”.
Hyväksyttyjä sanoja löytyi 64 kpl:

Alpi, arki, arpi, (3)

Iiri, (1)

Kale, kali, kapi, kare, kari, keila, kela, keli, kieli, kiila, kiipeli, kiira, kiire, kiiri, kili, kilpa, kilpi, kipa, kipa-le, kiri, klapi, (21)

Lakeri, laki, lape, lari, leikari, leiri, leka, lepra, lieka,
lieri, liika, liike, liira, lika, lipare, liperi, liri, (17)

Pari, peili, pekari, peli, pieli, piika, piiri, pikari, piki,
pila, pilari, pilke, plari, priki, (14)

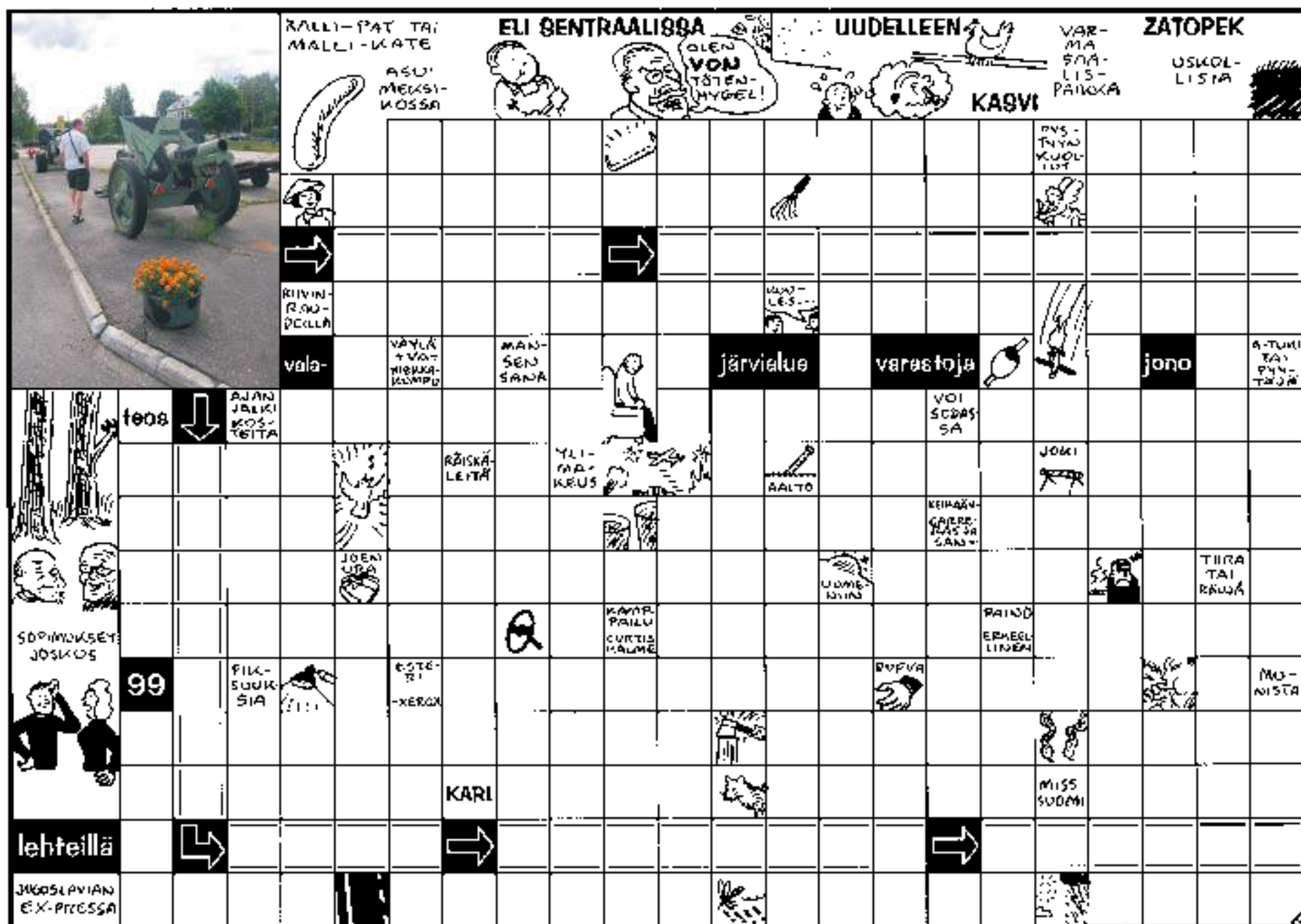
Raki, reiki, reki, rial, rike, riki, ripa, ripe, (8)

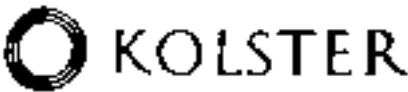
Kaikkien osallistujien kesken arvoimme kolme ”Vete-
raanit kirkkotiellä” -kirjaa. Palkinnon saavat **Annikki
Halunen**, Pyhäjoki, **Sakari Jussila**, Paattinen ja **Alida
Sarasmäki**, Forssa, onnitellut voittajille!

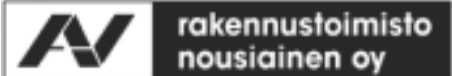
Seuraava kilpailusanamme on ”JOULULOMA”.
Lähetttäkää vastauksenne perjantaihin 15.1. mennessä kirjeessä tai postikortilla: PL 600, 00521 HELSINKI, faksilla numeroon (09) 6126 2020 tai sähköpostitse osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi.

Vastaukseen kirjoitetaan lähettäjän nimi ja osoite, kirjekuoreen lisäksi ”SANAKILPA”. Kaikkien vastaan-
neiden kesken arvotaan kolme Hannu Rautkallion toi-
mittamaa kirjaa ”Sotasyllisyyden asiakirjat”.

Joulukuun ristikko

 Iso Roobertinkatu 23, 00120 Helsinki puh. 09-618 821	 EVERYMAN OY	Ilastointityöt Ramiair Helsinki Puh. 040-544 8345
IV-Ykköset Oy Helsinki	Sähköinsinööritoimisto Niemistö Oy Helsinki	
Oy Konwell Ab Helsinki	Kuljetusrinki Oy Helsinki	Lihatukku Heikin Liha Oy Helsinki
Rakennus ja Vuokrauspalvelu Virta Oy Helsinki	Remonttipari Aarnio Oy Helsinki	Etelä-Suomen Peltipojat Oy Helsinki
Helsingin Toimistosiiivous Oy Helsinki	Tiori-Kuljetus Oy Helsinki	Pelti-ja Rautatyö Oy Helsinki
Huittisten JP-Rakennuspelti Oy Huittinen	Betoni Virtanen Oy Hyvinkää	Kiinteistövälitys Kari Kivistö LKV Hämeenlinna
Hämeen Erikoispuusepät Oy Hämeenlinna	Walto Wood Oy Ivalo	Nikko Oy Jakkula
Karjalan Louhinta ja Lujitustyö Oy Joensuu	Kuljetus Risto Putkinen Oy Joensuu	Kuurnan Voima Oy Joensuu
Ohjelmatoimisto DJ-Team Jouko Muikku Ky Joensuu	Isännöitsijätoimisto Pekkka Kuparinen Oy Joensuu	T:mi Ilecon Joutsa
MCT-Tech Oy Jyväskylä	Erikoispurku Oy Jyväskylä	Kuljetusapu K.Taipale Jyväskylä
	T:mi Kari Jauhiainen Jyväskylä	Kuljetusliike Risto Jylhä Oy Jyväskylä
JVP Group Jyväskylä	Kokous -ja Koulutuskeskus Kukkaismäki www.kukkaismaki.fi, Jämsä	www.rakennustoimisto-piipponen.fi Järvenpää
Erka Oy Järvenpää	Yup Ky Järvenpää	Insinööritoimisto Geohorisontti Oy Järvenpää
Isännöitsijätoimisto Vuori&Co Järvenpää	VM-Team Oy Jääli	Helkama Bica Oy Kaarina
Janoils Oy Kangasala	Maanrakennus ja Kuljetus Pauli Lehtinen Tampere Oy Kangasala	PTA-Putki Oy Kangasniemi

Kauhavan Eristys Team Oy Kauhava	Promeca-Consulting Oy Kauniainen	 www.ercoma.fi
 LAKEUDEN KESKUSPUHDISTAMO OY Kurikkatie 14, 90440 Kempele Puh. 08-882 8300	Suomen Vibrakone Oy Kerava	MH-Trukkipalvelut Oy Kerava
Moottorikoneistamo R-Koneistus Oy Kerava	Luotettavaa rakennuspalvelua Uudellamaalla vuodesta 1972 erikoisalana teollisuus-, liike- ja julkinen rakentaminen Sementtitehtaankatu 2, 04260 KERAVA puh. (09) 2747 260 Fax (09) 2747 2690	Tilitoimisto Ordent Oy Kerava
Makve-Systems Oy Kerava	Linja-autoliikenne Helander ja K:nit Oy Kestilä puh. (08) 812 2325, 0400-890 753 ja 040-5861 567	Kesälahden Maansiirto Oy Kesälahti
Oy Dahlberg&Co Ab Kirkkonummi	Heti-Sähkö Oy Kirkkonummi	Kirkkonummen Sähkötyö Oy Kirkkonummi
Liikenteenharjoittaja Lasse Leino Kisko	ST-Kiinteistöpalvelu Oy Kitee	Kone&Laiteasennus Pekka Olkkonen Klaukkala
KH-Kiinteistöhuolto Oy Klaukkala	Ri-Yhtiöt Oy Klaukkala	 AHERTALAINTIE 18 07900 KOUVOLA PUH. 0201880650 FAX 0201880650 SÄHKÖP. ETUNIMI.SUKUNIMI@VAAHTOGROUP.FI SÄHKÖP. WWW.VAAHTOGROUP.FI
Kometko Oy Konnevesi	Kuljetus Lampinen Ky Kotka	T.Sinkkonen Ky Kotka
Mikan Automaalaus Oy Kotka	Muutot ja Kuljetukset Curion Oy Kotka, puh. 040 521 0375	AD Autokorjaamo Kimmo Hynninen Kotka
Metallisorvaamo M.Hakala Oy Kouvola	Ri-Plan Oy Kouvola	LYYTISEN RAK-välinevuokraus Oy Pojjutie 6, Kuopio, puh. 04 248 441 Alakatu 28, Iisalmi, puh. 0117-824 005
Pohjan Uusi Maa Oy PL 14, Sammonkatu 10, 70201 KUOPIO yritysjärjestelyt, asiamiespalvelut, puh. 040-9100 926	Kiinteistö-Kys Oy Kuopio	Apuvälinetutanto Proave Oy Kurikka
Kiinteistö Oy Kuusamon Vuokratalot Kuusamo	www.peltikate.com	Lahden Ovi Oy Lahti www.lahdenovi.fi
Huoltopalvelu Leppänen Oy Lahti	HL-Elec Oy Lahti	NRG Nordic Renovation Group Oy Lahti
 CORENSO UNITED OY LTD	Rakennus Lottanen Oy Lahti	Kasit Oy Laihia
Pohjanmaan Mixon Oy Laihia	Hyvää Joulua	T:mi Kari Kauvo Lapinjärvi

Kesämäen Leipomo Oy Lappeenranta	Rakennuspalvelut JuRakRem Joutseno, Puh. 050-911 9116	Teleko Oy Lappeenranta
Topiron Ky Laukaa	Kattasora Oy Laukaa	Launossähkö Oy Launonen
Metsä-Lehtinen Ky Leivonmäki	FEMSy Oy Lempäälä	Haaransillan Auto ja Varaosa Ky Liminka
AJS Sähkö ja Automaatio Oy Lohja	Kauniston Sora Oy Loimaa	Tomas Oy Ab Loviisa
Rakennusliike Raktek Kukkia Oy Luopioinen, Puh. 040-540 9305	Pemax Oy Längelmäki	Maansiirto Asko Hyvärinen Oy Muhos
Escarmat Oy Mustasaari	Garantia Rakennus Oy Muurame	J.Kaitainen Ky Muurikkala
Loka-auto Jari Tielinen Myllykoski	JE Leino Oy Naantali	Nasto Welding Pipe Oy Nastola
Naficon Liitin Oy Nauvo	Autokoulu EKA Nokia	Tilintarkastustoimisto Jokiranta Jorma HTM Nummela
Rakennusinsinööri-toimisto He-Lå Oy Nummela	Eliitti Asennus Nummi-Pusula www.eliittiasennus.com	Valtimon Sähkötyö Oy Nurmes
Orimattilan Lämpöasennus Oy Orimattila		Insinööri-toimisto Erkki Heinonen Oy Oulu
Jidea Oy Oulu www.jcad.fi		JP-Matic Oy Oulu
 Krouvintie 7 A, 90400 OULU Puh. (08) 5340 200 Fax (08) 5340 222	LVI-ERISTYSVALTTI OY Oulu www.lvieristysvaltti.fi	Tilitoimisto Maila Vallström Oy Oulu, www.tilitvallstrom.fi
Oulun Pienkuljetus Oy Oulu	Oulun Teollisuusputkitus Oy Kempele	Offcode Oy Oulu
Oulun Rakennusteho Oy Oulu	 Rouskutie 1,90650 OULU Puh. 08-530 7068, Fax. 08-530 6679	Palokan Kuljetus ja Kiinteistö Oy Palokka
Potoj Trading Öb Parainen	Ska-Plan Oy Ab Parainen	Paraisten Puhtaanapito Oy Ab Parainen

Betonimestarit Oy Peltosalmi, Nastola, Haapavesi, Oulainen	Kinnunen Rock Perho	AH-Rakenne Häyrinen Ky Pernaja
Salon Tehoraivaus Oy Perniö	TelaCat Oy Pieksämäki	Rakennustoimisto Metsäpuro Oy Pirkkala
Porin Puutuote Oy Pori	Rakennus ja Metalli Koskinen&Co Oy Pori	ML-Control Oy Pori
Program Production Ltd Pori	Ruosniemen Linja-auto Oy/Sundell Pori	Technip Offshore Finland Oy Pori
 PORIN KONETEKNIikka Oy	Maanrakennusyritys RC Excavat Oy LTD Porvoo	Huoltopalvelu J.Holmberg Oy Porvoo
Lindgren CE Oy Ab Porvoo	Kuninkaantien Liikenne Oy Perinteitä kunnioittaen !! www.kuninkaan.fi	Rakennuspalvelu R.J.Hämäläinen Oy Porvoo
 KONTTI HIRSITALOT JA -HUVILAT Kontti Oy	JP Automaalaamo Ay Pudasjärvi	
Kuljetus Taponen A. Oy Pusula	Koneyhtymä Makkonen Alpo ja Aaro Pyhäntä	Kuljetus Raimo Suihko Pyhäselkä
Habilux Oy Raisio	Raistek Oy Raisio	S-Taroil Oy Raisio
SuurSavohalli Rantasalmi www.suursavohalli.net	R-Sarkon Oy Rauma	Maanrakennus Javanainen Ay Riihimäki
Muoviura Oy Riihimäki www.muoviura.fi	Roin Tili-ja Veropalvelut Ky Rovaniemi	K.L.M. Express Oy Rusko
Eletroset Oy Salo	MPT Kuljetus Oy Savonlinna	Maalausliike Jari Hintzell Savonlinna
Itä-Suomen maa- ja vesirakennus Oy Savonlinna	Maanrakennus P.Väisänen Ky Savukoski	Kuljetus V.Rytkönen Oy Siilinjärvi
Jataku Oy Siilinjärvi	Transjack Ky Siivikkala	Kiinteistövirtkut Oy Sirkka
Taksi Toni Pikkusilta Sulkava, Lohilahti puh. 0400-404 020	Konehuolto P.Orenius Oy Suolahti	Ugly Boy Tammela

Haetaan yhteyttä

Löytyykö tietoja 2/JR44:n sotilaasta?

Isäni, sotamies Urpo Lehtelä jäi haavoittuneena kentälle Suurmäessä 29.6.1944. Hän oli syntynyt 31.12.1916 Jokioisilla, mutta oli kirjoilla Urjalassa. Hän kuului joukko-osastoon 2215, mutta joutui erilleen omasta yksiköstään ja taisteli silloin 2216 joukoissa. Hän oli haavoittunut olkavarteen ja rintaan, Reino Nummela sitoi haavat ja toi häntä taaksepäin n. 300 metriä ja luovutti sairaankantajille, joita hän ei tuntenut. Tähän loppuu meidän tietomme. Pyydän ystävällisesti teitä, jotka tiedätte jotain isäni kohtalosta ottamaan yhteyttä puh. 040 518 5537, Erk-

ki Lehtelä, Toikantie 4 A5, 36240 Kangasala, sähköposti: erkki.lehtela@pp.inet.fi.

Kerään aineistoa kirjaa varten, joka kertoo Suomen ilma-voimien maineikkaasta kuljetuskoneesta **Douglas DC-2:sta eli Hanssin-Jukasta**. Kone huolsi mm. Laguksen joukkoja hyökkäysvaiheen aikana Itä-Karjalassa syksyllä 1941 vieden joukoille ammustäydennystä ja panssarivau- nuille polttoainetta tuoden paluukyydissä haavoittuneita sotasairaalaan. Löytyisikö vielä elossa olevia Laguksen

jääkäreitä, jotka joutuivat tuolloin tavalla tai toisella tekemisiin kyseisen kuljetuskoneen kanssa? Muidenkin henkilöiden kokemuksia, jotka ovat joutuneet sotien aikana tekemisiin Hanssin-Jukan kanssa otetaan kiitollisuudella vastaan. Yhteystietoni: Matti Hämäläinen, Hillerintie 5 as 7, 49210 Huutjärvi, puh. (05) 220 1368 tai 050 305 7368, sähköposti: squadron@saunalahti.fi.

Isosetäni nimi oli **Kaarlo Jalmari Turunen**. Hän syntyi Nurmeksessa 2.7.1909, asui Lieksassa toimien siellä autoi-

Kokoonnutaan

Upseerikurssi 61, se viimeinen sodanaikainen, kokoon-tuu tiistaina 19.1. kello 12.00 Ostrobotnian kokoustilois- sa todennäköisesti Snellman-kabinetissa, Museokatu 10, Helsinki. Ohjelmassa prikaatikenraali Pentti Airion pi- tämä esitelmä, lounas ja tarinointia. Ilmoittautuminen viimeistään 15.1. joko Paul Voss'ille, Rakuunantie 3 A, 00330 Helsinki, puh. (09) 481 898 tai Esko Kosuselle, Tunnelitie 14 B 7, 00320 Helsinki, puh. (09) 587 0397.

Upseerikoulu 53 (UK 53). Kurssimme päättymisestä tu- lee kuluneeksi 68 vuotta 14.2.2010, mutta sunnuntaipäi- vän johdosta kokoonnumme maanantaina 15.2. Ohjel- ma: Kello 12.30 kunnianosoitus marsalkka Mannerhei- min ratsastajapatsaalla, sen jälkeen siirtyminen ravintola Loisteseen (sisäänkäynti joko Mannerheimintien tai Kai- vokadun puolelta). Keskitymme aseveljeyden rikkaaseen maailmaan hyvän aterian merkeissä. Muisteluksia va- paasti. Toivotaan, että kaikki kynnelle kykenevät tulevat mukaan. Avcit ja saattajat ovat myös sydämellisesti ter-

vetulleita. Ilmoittautumiset ja tieto, syöttökö kalaa vai li- haa **viimeistään 31.1.** Tervetuloa!

Erik Berner, puh. 0207 9100, Erkki Sillanpää, puh. 040 578 7257.

Keskisuomalaisten veteraaniperinnematkat v. 2010

Talvisodan 70 v matka pe-su 14.-16.5.2010 (3 vrk).

Jyväskylä-Valkeala-Vaalimaa-Viipuri-Kannaksen alue- Vaalimaa-Valkeala-Jyväskylä
majoitus Viipurissa hotelli Victoria, oppaana Matti Laine Kuusankoskelta. Matkanjärjestäjä Puolakan Valmismat- kat, Valkeala.

Kiestingin matka 10.-13.6.2010 (4 vrk).

Jyväskylä-Kuopio-Kajaani-Kostamus-Uhtua-Pääjärvi- Kuusamo-Hossa-Suomusalmi-Kuopio- Jyväskylä. Op- paana Seppo Tähtäpää Kainuusta. Matkanjärjestäjä A&A Travels Muuramesta.

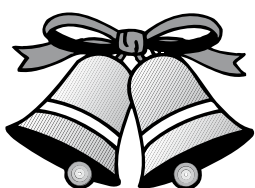
JR50 Sotatie 12.-15.8.2010 (4 vrk).

Jyväskylä-Joensuu-Niirala-Jänisjärvi-Suojärvi-Jessoi- la-Prääsä-Aunus-Syväri-Viipuri-Lapeenranta-Jyväsky- lä. Opas varmistuu myöhemmin. Matkanjärjestäjä A&A Travels Muuramesta

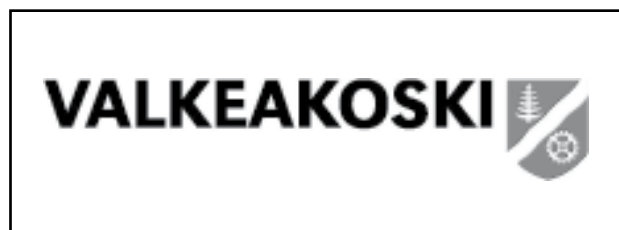
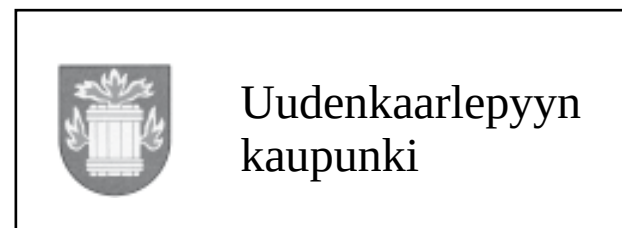
Matkojen tarkat hinnat vahvistetaan venäläisten palve- luntarjoajien annettua hintansa helmi-maaliskuussa 2010. Hinnat tuskin poikkeavat paljon v 2009 hinnoista, jolloin hinta oli n 100 €/vrk (esim. 3 vrk matka n 300 € jne).

Matkat ovat avoimia kaikille halukkaille, ne täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä. Kyytiin pääsee myös reitin varrelta. Matka voidaan perua, mikäli kuukautta ennen matkaa ei ole riittävästi lähtijöitä (min. 30 henkeä). Mat- koilla on mukana paikkoja tuntevia veteraaneja. **Ilmoit- tautuminen matkoille mieluummin sähköpostitse: kes- ki-suomen.svp@sotaveteraaniliitto.fi tai puhelimitse 050 568 0396.**

Ilmoittautuneille lähetetään lisätietoa vähintään kaksi kuukautta ennen matkaa.

Kaupunkien Joulutervehdys Sotaveteraaneille

lijana ja kaatui talvisodan toisena päivänä 1.12.1939 Kit-sinvaarassa tai Kuotiinlammella. Hänen joukko-osaston sa oli Lieksan Harjoituskeskus, 3. komppania, osasto C (Lie Hk 3./Os. C). Olen tekemässä sotamies Kaarlo Turusen vaiheista radio-ohjelmaa Radio Suomeen ja kaipaan ennen kaikkea samassa joukko-osastossa palvelleiden veteraanien kokemuksia ja muistikuvia aiheesta.

Terveisin,
Markus Turunen
YLE Radio Suomi
PL 8
00024 YLE
markus.turunen@yle.fi, puh. 041 459 3211

Selvittelen isäni **Eino Mäntylän** historiaa (kuva v. 1957/v. 1922-1988). Isäni palveli sodan aikana VI AK Aunuksen ryhmässä, 5. Ilves –divisioonassa, JR 44:n II pataljoonan 7 komppaniassa. Hän astui palvelukseen 16.1.1942 JR 23:een, josta hänet siirrettiin 7.4.42 JR 44:een. Isäni haavoittui kaksi kertaa, ensimmäisen kerran 15.5.1942 Lotinanpellon lohkolla ja toisen kerran Nietjärvellä U-aseman etumaastossa, josta hänet kotiutettiin.

Isäni oli mukana rajuissa taisteluissa ja hän kertoi niistä aina silloin tällöin. Olisin kiitollinen, jos löytäisin henkilöitä, jotka tunsivat isäni tuona aikana ja miksei myöhemminkin. Sähköpostini on jari.mantyla@phnet.fi.

Kustannusosakeyhtiö Otava etsii sota-ajan valokuvia ja niihin liittyviä tarinoita!

Sotakuvien katselija pohtii usein, keitä olivat kuvan ihmiset: minkälaisista elämäntilanteista he tulivat, kuinka he sodan kokivat, mitä heille tapahtui kuvan ottamisen jälkeen.

Otavan syksyllä 2010 ilmestyvässä teoksessa sukeltaan valokuvien taakse – ja vastataan näihin kysymyksiin. Siinä kerrotaan ihmisistä, tilanteista, eturintamasta

– sotakuviin liittyvistä usein dramaattisista kohtaloista 1939–1945.

Etsimme nyt yksityishenkilöiden kuvia ja tarinoita kirjaa varten.

Olisiko kenties Sinulla sotavuosien elämästä ja tapahtumista kuvallinen muisto, jonka haluaisit jakaa jälkipolvien kanssa? Tämä voi olla tapahtunut Sinulle, sisaruksillesi, vanhemmillesi, ystävällesi, aseveljellesi. Kotitalollesi, kotiseudullesi.

Teokseen ovat tervetulleita valokuvat ja kohtalot paitsi rintamalta myös muusta sodan maisemasta: kotirintamasta ja sen ihmisistä, naisista ja lapsista, Itä-Karjalan kylistä, yleensä sota-ajasta.

Olemme kiinnostuneita niin sankareiden kuin arjen pienten ihmisten tarinoista, niin lohduttomasta surusta kuin kohtalon epäoikeudenmukaisuudesta. Olihan sota poikkeuksellista aikaa. Mitä kuvien ihmisille todella tapahtui?

Morsiamesta saattoi tulla leski ihan kohta. Kotitalalla pikkupojat koettivat korvata sodassa olevat miehet. Sotilaiden puolesta pelättiin ja rukoiltiin. Rintamalla veli veti kaatunutta veljeä ahkiossa ruumiiden kokoamispaikalle. Rauhan tultua perheistä puuttui isä, joissain pienissä kylissä poissa oli suuri osa miespuolisista jäsenistä. Jotkut kotipitäjän mullissa, toiset kadonneina.

Toivomme, että Sinulla olisi valokuva ja siihen liittyvä koskettava tarina. Kuvien ei tarvitse välttämättä olla teknisesti hyviä, eikä henkilön kasvojen tarvitse näkyä.

Kerro tarinasi – lyhyt tai pitkä – mieluiten kirjeessä. Liitä mukaan kuva, oma osoitteesi ja puhelinnumerosi. Voit lähettää kuvan myös sähköpostissa. Soita ja kysy lisätietoja. Kaikki kuvat palautetaan.

John Lagerbohm
Tehtaankatu 22 F 44, 00140 Helsinki
Puhelin: 050 383 3775
Sähköposti: john.lagerbohm@gmail.com

Anne-Riitta Isohella
Juvantie 13, 32200 Loimaa
Puhelin: 0400 614 614
Sähköposti: anne-riitta.isohella@hotmail.com

Ristikon ratkaisu

		MOSS			AMUTON			KELO											
		ASIA			ARHAR			AMOR											
		TYKIN			TARKASTE			LIJA											
		RASTE			ETASIA			ALAS											
		IARR			ELK			TALA											
		PATINA			ISTUA			KULLA											
OKS	A	I	A		A	V	I	N	O	R	E	I	N						
PUU	T	E	LÄÄ		S	I	M	A	T	H	E	I	T	O					
UKO	T	V	E	S	I	U	O	M	A	A	J	O	S	K	J				
SIT	O	V	A	T	T	T	A	I	S	T	O	T	A	A	R	A			
L	A				U	R	E	T	A	A	N	I	S	V	E	N	A		
YLÄ	V	A	R	T	A	L	O	T	I	S	K	E	Ä	K	Y	T			
SEL	A	T	A	T	Y	N	I	N	A	Ä	T	A			E	R	S	I	
I	Y	L	E	N		T	Y	Y	L	I	K	A	S	R	U	U	K	K	U
TITO	K	A	I	S	T	A		I	N	I	N	A		S	A	A	T		

Virkistä muistiasi Oikeat vastaukset

- Oikea vastaus:** Sotavoimien poisvetäminen.
- Oikea vastaus:** Noin 2,4 miljoonaa kiloa miina-, palo- ym. pommeja.
- Oikea vastaus:** Radioasemaverkosto. Se luotiin miehitysuhan varalta ja käsitti 30 radioasemaa. Verkosto voitiin purkaa jo huhtikuussa 1945.
- Oikea vastaus:** 5 miljoonaa eli 10 paitaa miestä kohden. Jalkineita kului 2,3 miljoonaa paria.
- Oikea vastaus:** Suomen kirkoissa
- Oikea vastaus:** ”Niin se on pojjaat”, sanoi vänrikki Ryhmy. Tällä hokemalla päätti aina juttunsa asemiesiltojen koomikko korpraali Möttönen. Ryhmy- kirjat olivat sotien jälkeen lainauskielossa kirjastoissa.

Maran Apu Oy
Vantaa

Suomen Runkopalvelu Oy
Vantaa

Äänikasetit lehdestä

Sotaveteraani-lehden pääsisällön saa myös äänikasetteina, joiden vuosikerran hinta on liiton jäsenille 8,50 euroa ja muille 17 euroa. Äänikasetit voi tilata Sotaveteraani-liiton myyntitoimistosta PL 600, 00521 Helsinki puh. (09) 6126 2015 sähköposti riina.lillfors@sotaveteraani.liitto.fi

Ilmoitusmyynti

Media-ammattilainen Adspace Oy
Mikkolantie 20
00640 Helsinki
puh. (09) 877 6136, 040 735 7531
faksi (09) 726 1306
Isto Valkeapää
puh. 040 735 7571

Taitto

Taittotalo PrintOne
PL 23 (Mikkolantie 20)
00661 Helsinki
puh. ja faksi (09) 711 100
sähköposti printone@printone.fi

Painopaikka

Suomen Lehtiyhtymä Oy, Tuusula 2009
ISSN 0782-8543

Julkaisija

Suomen Sotaveteraani-liitto ry–Finlands
Krigsveteranförbund rf

Suomen Aikakauslehtien liiton jäsen

Päätoimittaja Markku Seppä

Toimitus

Kellosilta 4 C
00520 Helsinki
puh. päätoimittaja (09) 6126 2012
sähköposti markku.seppa@sotaveteraani.liitto.fi
tai toimitus@sotaveteraani.liitto.fi
faksi (09) 6126 2020
internet www.sotaveteraani.liitto.fi

Osoitteen muutokset

Sotaveteraani-liiton jäsenet ilmoittavat osoitteen muutoksista omaan yhdistykseensä tai liittoon Riina Lillforsille,
PL 600
00521 Helsinki
puh. (09) 6126 2015
sähköposti riina.lillfors@sotaveteraani.liitto.fi

Lehden tilaukset ja hinnat

Sotaveteraani-liittoon kuulumattomat voivat tilata Sotaveteraani-lehden liiton toimistosta puh. (09) 6126 2015 /Riina Lillfors. Lehden vuosikerran hinta on 15 euroa.
Irttonumero maksaa 4 euroa.

Toimitusneuvosto

Puheenjohtaja Finn-Göran Wennström
Starrbackvägen 37 A 2
00670 Helsingfors
puh. 040 593 0521
sähköposti wennstrom@saunalahti.fi
Jäsenet: Anni Grundström, Antti Henttonen, Olavi Karttunen,
Pirkko Kuorehjärvi, Matti Lukkari, Pertti Nieminen,
Markku Seppä, Aarno Strömmer, Jyrki Vesikansa, sihteeri Marja Riukka

Toimitus ei voi vastata pyytämättä lähetetystä aineistosta.

Ilmestyminen 2010

1/10: 17. helmikuuta, 2/10: 21. huhtikuuta,
3/10: 23. kesäkuuta, 4/10: 15. syyskuuta,
5/10: 27. lokakuuta, 6/10: 15. joulukuuta.

Ilmoitushinnat

1,60 euroa/pmm. Väri- ja määräpaikkailmoituksista sovitaan erikseen.

Suomen Suurin Kyläkauppa toivottaa

Rauhaisaa Joulua ja Onnea Vuodelle 2010

Kyläkauppa ja sen henkilökunta haluavat kiittää sotiemme veteraaneja työstä, jonka ansiosta me kaikki suomalaiset saamme tänään ja myös tulevaisuudessa nauttia vapaudesta.

**Kiitoksena tällä lahjakortilla
Päivän lounas
veteraanille ja seuralaiselle OnnenKivessä.**

Päivänlounas sis. keiton, salaatin, lämpimän ruoan, juomat, leivät ja jälkiruokakahvin pipareilla.

Lahjakortin voi lunastaa vain veteraani.

Lahjakortti voimassa 1.1. - 31.12.2010.

Ravintola OnnenKivi on avoinna normaalisti ma-la 10.30-17.30.

Tiedustelut 06-5100 7300. Tervetuloa nauttimaan herkullisesta lounaasta perinteitä kunnioittavaan ruokaravintolaamme.

Veteraanin sukunimi

Etunimi

Syntymävuosi

Lähiosoite

Postinumero ja -toimipaikka

Puh

Seuralaisen nimi

Täten todistan tiedot oikeaksi ja vakuutan noutavani lahjan vain kerran.
Noudettaessa näytettävä veteraanitunnus/jäsenkortti.

Veteraanin allekirjoitus

Lahjakortin käyttöohje:

1. Lahjakortti käytettävä yhdellä kerralla, veteraani ei voi käyttää seuralaisen lounasta seuraavalla kerralla. 2. Seuralainen saa lounaan vain veteraanin läsnäollessa.
3. Vain yksi lahjakortti/veteraani. 4. Lahjakortin tiedot täytettävä huolellisesti.
5. Henkilöllisyys todistettava kupongin käytön yhteydessä.

213

Tietoja voidaan käyttää henkilötietolain mukaan.

**SUOMEN SUURIN KYLÄKAUPPA
VELJEKSET KESKINEN OY**

OnnenTie 7, 63610 Tuuri | puh. 06-5100 7100 | www.tuuri.fi

